

ДАБАР

ГОДИНА 1998

БРОЈ 11

ЕПАРХИЈА ДАБРОБОСАНСКА - БИЛТЕН МАНАСТИРА ДОБРУНА

МАЈКА

Занито је Христо је дао себе распети за грешнике? Зато што је у сваком грешнику видeo неко добро под пепелом зла. Исто као што мајка, и само мајка, може да нађе неко добро и у најпропалijем сину свом и најпрљавијој ћерки својој.

ај, браћо моја, понтујмо мајке, и своје и туђе. Јер свака је мајка по природи као мајка слична Христу Спаситељу, тим пре мајка хришћанка. Страдања матера за децу своју, телесна и душевна занета су слична страдањима Христовим за сви род људски. И тешко да можемо схватити љубав Христову према људима ако не познајемо љубав материнску, којој је она најсличнија.

Епископ Николај

СЛУЖБЕНИ ДЕО

КАНОНСКЕ ПОСЈЕТЕ И СЛУЖЕЊА ЊЕГОВОГ ВИСОКОПРЕОСВЕШТЕНСТВА МИТРОПОЛИТА ДАБРОБОСАНСКОГ ГОСПОДИНА НИКОЛАЈА

ЈУН

2. Дочекао Његову Светост Патријарха српског Господина Павла приликом његове посјете Духовној академији и Богословији у Србији. Послиje подне отпутовао за манастир Тврдош.
3. Присуствовао централној прослави 800 годишњице манастира Хиландара за Републику Српску у манастиру Тврдошу у Херцеговини.
6. Примио чланове Одобра за прославу Видовдана и 800 годишњице манастира Хиландара на Романијском Косову.
7. Служио Свету Литургију у цркви Рођења Пресвете Богородице у Штрпцима и благословио сјемена.
8. Осветио темеље за нову цркву у Подграбу код Пала и служио Свету Архијерејску Литургију.
9. У Србињу организовао припреме око дочека Тројеручице.
10. Дочекао икону Богородице Тројеручице Хиландарске у цркви Св. Николе у Србињу, служио Акатист и Свету Литургију; У Духовној академији пред Иконом служио Акатист.
11. Са иконом Богородице Тројеручице у свечаној литији уз присуство свештништва и народа обишао Чаяниче и у цркви Успења Пресвете Богородице служио молебан и одржао пригодну беседу.
12. Служио Свету Литургију у цркви Успења Пресвете Богородице у Чаянчику. Допратио икону Тројеручицу до цркве Св. Апостола Петра и Павла у Рудом, служио акатист Тројеручици и одржао пригодно слово.
14. У 7.30 час. служио молебан Богородици Тројеручици у цркви у Рудом. У 9.00 час. истога дана допратио Икону до цркве у Штрпцима и служио молебан и Свету Архијерејску Литургију.
15. У 17.00 час. у пратњи Иконе стигао у манастир Добрину и служио молебан Богородици Тројеручици. У 5.30 час. служио Свету Архијерејску Литургију у манастиру Добрину.
16. У 9.00 час. служио Акатист Пресветој Богородини у манастиру Добрину и пратио икону Тројеручицу до цркве у Вишеграду. Одслужио Акатист и Свету Литургију у цркви Рођења Пресвете Богородице у Вишеграду.
17. Служио Акатист у Вишеграду, а у 8.00 час. пратио икону Тројеручицу у Српско Го-ражде. Служио Акатист у цркви

- Св. великомученика Георгија у С. Горажду и пратио икону Богородице Тројеручицу до Рогатице У 17.00 час. служио Акатист Пресветој Богородини у цркви Св. Тројице у Рогатици.
18. Одслужио Акатист Тројеручици у рогатичкој цркви и пратио Икону до цркве Успења Пресвете Богородице у Мокром и служио Акатист Тројеручици.
19. Служио Свету Архијерејску литургију у мокранској цркви, а после подне са свечаном литијом пратио Икону Тројеручицу до Пала где је служио Акатист.

21. Служио Свету Архијерејску Литургију у цркви Успења Пресвете Богородице у Палама.
23. Служио Акатист Тројеручици у Палама и пратио икону Богородице до Српског Сарајева.
24. Служио Свету Литургију у цркви Св. Василија Острошког на Вељинама у Српском Сарајеву. Чинодејствовао на опјелу почившем протојереј-ставрофору Мирославу Дринчићу, пароху зеничком.

26. Служио Акатист и Свету Литургију у обновљеној цркви Св. Ђорђа у Трнову и пратио Икону до Соколца; Испред зграде Скупштине општине заједно са свечаном литијом дошао до цркве Св. Пророка Илије где је служио Акатист. Присуствовао вечеријо и Акатисту у храму Св. Пророка Илије у Соколу.
27. Видовдан - Служио Свету Архијерејску Литургију у храму Св. Пророка Илије са епископом осечко-пољским г. Лукијаном који је пресјекао славски колач и осветио славско колјиво.
28. Г. Митрополит је пресјекао колач 5. корпуслу ВРС, бесједио на Духовној академији где је прослављен Видовдан, бесједио на Академији поводом 800. годишњице манастира Хиландара у Митрополији дабробосанској и служио Акатист икони Пресвете Богородице Тројеручице у Романијској Лазарици.
- 29.-30.Учествовао у семинарима ректора и професора богословија у Београду.

ЈУЛ

1. Присуствовао Свету Литургији и Акатисту Пресветој Богородици у цркви Св. Пророка Илије у Соколу. Истога дана учинио молитву за болесне пред иконом Тројеручицом и учествовао на вечеријем богослужењу и Акатисту.
2. Служио Акатист Тројеручици и пратио Икону од Соколца до Калиновика где је у цркви Св. Апостола Петра и Павла служио Акатист пред Богородицом Тројеручицом и Свету Литургију. Чинодејствовао на опјелу почившем протојереј-ставрофору Мирославу Дринчићу, пароху зеничком.
3. Служио Акатист пред Иконом у цркви калиновачкој и испратио Икону да манастира Пине у Митрополији црногорско-приморској где је са митрополитом Амфилохијем служио Акатист.
5. Присуствовао Свету Литургији у храму Св. Пророка Илије у Соколу и проповједао; Посјетио манастир Добрину и разговарао о наставку радова на манастирском конаку.
6. Посјетио Његову Светост Патријарха Српског Г. Павла у манастиру Милешеви.
7. Служио Свету Литургију у цркви Успења Пресвете Богородице у Чаяничу и проповједао.
8. Учинио канонску посјету старој православној цркви у Сарајеву. Посјетио команданта грчког батаљона пуковника Маноласа у Високом и градоначелника српске општине Илиса Обрена Зељају.
9. Служио Свету Архијерејску Литургију у капели Св. Василија Острошког у Србију где је

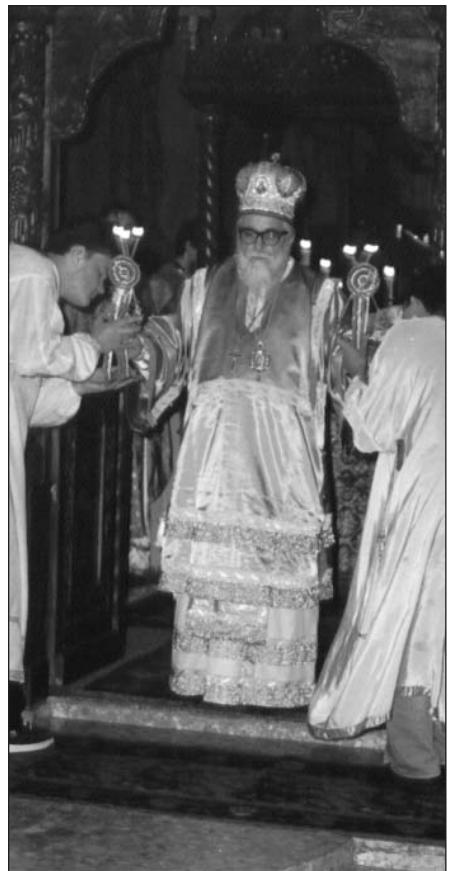
- извршена Св. тајна исповести и причешћа свештеника и одржао братски састанак.
11. Поставио новог пароха оца Зорана Перковића при храму Св. Саве у Блажују и одржао сједницу са црквеним одборницима ЦО Блажуј.
12. Петровдан - Поводом храмовне и општинске славе служио Св. Литургију у цркви Св. апостола Петра и Павла у Калиновику, пресјекао славски колач и осветио кољиво и учинио литију кроз град.
13. Посјетио предсједника Скупштине општине Илиџа и разговарао ослобађању црквеног стана ради смјештаја о. Зорана Перковића; У Старој цркви у Сарајеву примио представнике за културу града Сарајева, посјетио грчког амбасадора у Сарајеву;
- Саставо се са општинским представницима у Србију и разговарао о изградњи цркве и обнови парохијског дома.
14. Посјетио у Бањалуци предсједника РС проф. др Биљану Плавшић и министра вјера, разговарао о издржавању двјевј школа Духовне академије и Богословије, а затим у пратњи министра вјера г. Јова Турањанина и предсједника општине посјетио Благај.
15. Посјетио манастир Успења Пресвете Богородице у Добрину.

17. У Сарајеву посјетио хрватског амбасадора; У Србију чинодејствовао на сахрани +Јова Максимовића.
18. Примио представницу КСС сестру Љиљу Нешковић и разговарао о активностима Кола.
19. Служио Св. Архијерејску Литургију у храму Св. Борђа у Соколовићима.
- Примио студенте из Атине у Владичански двор у Сокону и приредио им ручак.
21. Служио Св. Литургију у цркви Св. Прокопија у Високом, прerezao славски колач и осветио кољиво поводом храмовне славе На Јахорини пресјекао славски колач и осветио кољиво СОД Јахорина и честитао Крсну славу.
22. Посјетио епископа захумско-херцеговачког г. Атанасија у манастиру Тврдошу.

АВГУСТ

2. Са епископом захумско-херцеговачким г. Атанасијем осветио пркву Св. Пророка Илије саграђену на острву Билећког језера и служио Св. Литургију.
9. Служио Св. Литургију у ман. Савини код Херцег Новог.
12. Посјетио епископа бањалучког г. Јефрема у владичанском двору у Бањалуци.
14. Одржao братски састанак са свештенством Митрополије дабробосанске у манастиру Добрину и сједницу одбора за фонд ПИО свештеника Митрополије дабробосанске.
15. Примио представнике за културу Скупштине града С. Сарајево;
- Примио епископа зворничко-тузланског г. Василија.
16. Присуствовао Литургији у цркви Св. Пророка Илије у Сокону и проповједао
- Послиje подне посјетио епископа жичког г. Стефана у Краљеву.
17. Службено боравио у Српској Патријаршиji у Београду.
19. На празник Прображења Господњег служио Св. Литургију у истоименом храму у Новом Сарајеву, пресјекао славски колач, осветио славско кољиво и одржао пригодну празничку бесједу
- У парохијском здању Старе цркве примио амбасадора ОЕБС-а и предсједника Привремене изборне комисије за изборе у БиХ г. Роберта Берса и са њим разговарао о предстојећим изборима.
20. Посјетио и прегледао радове на изградњи храма Св. Пантелејмона у Вучијој Луци и почетак радова на изградњи храма у Војковићима.
21. Предсједавао сједници Епископског савjeta на којој су учествовали сви Архијереји из РС и Федерације БиХ и министар вјера у Влади РС г. Јово Турањанин.
23. Посјетио Босански Петровац - место свог рођења.

- 24.-25.Боравио у Богословији Св. Три Јерарха и Духовној академији Св. Василија Острошког у Србију.
27. Служио бденије уочи празника Успења Пресвете Богородице у манастиру Добрину.
28. На Велику Госпојину служио Св. Литургију у храму Пресвете Богородице у Палама рукоположио у чин јакона Зорана Јеринића;
- Примио амбасадора ЕУ г. Хансјорге Кречмера у владичанском двору у Сокону.
30. Служио Св. Литургију у храму Св. Николе у Србији и рукоположио у чин превзивтера јакона Зорана Јеринића.
31. Служио Св. Литургију и призив Св. Духа пред почетак школске године у Богословији Св. Три Јерарха у Србију.

Еванђеље по Св. Јовану почиње са мистеријом Сина Којега назива *Лογος*. Превести то име са *Реч* или *Глагол* значи осиромашити смисао тога израза на грчком који је, уствари, бескрајно богатији. **ДАБАР** - јеврејска реч - је по смислу близка појму Мудрости, *Л*ивога Присуства *Бо**Л*ег и које избија у Прологу четвртога Еванђеља као Светлост и *Л*ивот.

Гласник СПЦ (бр. 11, новембар 1970.)

МАЈКА

И ове вечери као и сваке она - мајка, успављује своје чедо и бди над њим. И ове вечери добра мајка се тихо, док сви спавају, моли Богу за своја чеда. И ове ноћи ће она, ко зна колико пута, устати да покрије своја чеда, да се на позив - мајко! одазове - ту је мама спавај злато.

Од свих ријечи човјек у свом животу највише каже ријеч мајко. Прва ријеч коју дијете проговори је мама. Мајка прати своја чеда сваки њихов корак, радује са њима, тугује са њима, тјеши их, дијели сваку бол са њима. Све подноси ради својих чеда - своје дјеце, јер осјећај мајчинштва јој тако пристаје као ведром дану сунце.

Мајка је широка као море она све у себе упија, све скрива, све равна, све мири, све подноси само да је дјеци добро и да је мир у кући. Она дјете учи прве кораке побожности, да се прекрсти пре спавања да га анђео чува да ништа ружно не сања. Ако у цркву иде дјете, мајка га води, ако у школу иде мајка га води, ако се повредило дијете тражи и зове мајку. Мајка је за дијете најsigурније пристаниште.

Дијете полако расте и одраста и заборавља своју мајку, а мајка никада не заборавља своје дијете и прати сваки корак. Када одрасте дијете и постане човијек он се само повремено сјети своје мајке, само је понекад посјети запита за старажко здравље. Мајка се до последњег издисаја храни живим ликом свога дијетета и задњи свој минут живота поклонила би свом дјетету.

У свим тешким тренуцима земног живота мајка никога нема за помагача осим Бога. Богу се она моли, од Бога тражи и иште помоћ и све што јој затреба, а њој треба само то: "Нек су ми дјеца жива и здрава, а мени како буде". Она зна да Бог све види и Бог је њој толико реалан да ту престаје њена вјера а почиње знање. Она зна да Бог постоји.

Човјек при свакој тешкоћи завиче: "Јој мајко моја". То каже а није ни свјестан да је то реко. Толико је његово биће

научило на мајку да све што му засмета или га заболи зове у помоћ мајку. А мајка не зове мајку она зове Бога : Ох, Боже мој!

Кад се деси па јој дијете умре она сав преостали дио свог живота проведе у тијеху тузи и дубокој побожности. Човјек изгубивши мајку тугује, тугује, па запјева, шта ће мора се живјети.

Такве су мајке хришћанке. А Бог све гледа и сваком слузи по љубави даје, а мајку благосиља и њене молитве прима, и ради мајки и дјецу милује и гријехе им прашта. А дјеци поручује: Поштуј оца и мајку да срећан будеш и дugo поживиш.

А мајке које носе име мајке а угађају себи, убијају дјецу у утроби, не рађају браћу и сестре својој дјеци, живе за провод, Бога не познају, ноћима пирују, дјецу по вртићима остављају, пија испијају и цигаре пуште, трују дјецу уместо да их хране, било шта само нек једу. Такве мајке су целати и убице душа своје дјеце и својих душа. Тешко мајкама које носе само име мајке а не живе животом мајки. Богу је по њубави најсличнија мајка хришћанка. А мајке које не личе на мајке хришћанке, питамо се на кога личе?

J.J.G.

РАЗГОВОР СА МАЈКОМ СРПСКОМ

За ким плачеш, мајко српска, за ким тугујеш?

За тројицом синова, велиш. Не хтеш чекати неман зла да их зароби на огњишту, него се добровољно винуше у планине, да отуда бране оно што се одбранити може. При поласку ти си им дала благослов, и уокупала их сузама, као за укоп. Борили су се славно, али су их безбожници на превару ухватили и сву тројицу огњем спалили. Па сад се мучиш питањем, да ли их ти ниси у смрт послала кад си их благословила да иду?

Ниси погрешила, мајко мила, ниси. Јер си их благословила да иду да бране а не да отимају. Ако ћеш бити као Јуво-вића мајка, осуши сузе, на славу. Ако ћеш бити као мајка ђакона Авакума, а ти плачи, на укор.

Радуј се што те је судба Божија удостијила да из два света видиш славу својих синова.

Има славе и славе, коју смрт доноси смртнима. Једно је слава Христових следбеника, а друго слава сатанских слуга. Прва је слична сјају сунца, а друга за паљеном снопу сламе.

Једне ноћи стајао сам на гробљу и слушао разговор мртвих.

- Питамо, веле, има ли ико међу нама кога је свет обогатио, а да није наг сручен у гроб?

- Има ли ико од учених ко је знао број звезда, а да сада може избројати прве што пирују једући његово тело?

- Има ли ико ко је зидањем фантастичних кула пркосио Богу, а да сада не лежи згрчен у једном углу подземног подрума?

- Има ли ико ко је победоносно заповедао војскама, а да сада може одбранити од врбових жила што му расту из груди?

Слушајући ове очајне разговоре, узвикну сам: Авај, свесилни Христе, Победиоче смрти, помилуј и спаси! Изван Тебе људска сила је као суха трска, и сва мудрост света ледени и празни фијук ве-

тра. Ненасита хијена смрти не боји се ни Платона ни Наполеона, но Тебе јединога.

Ко се није научио од смрти, неће ни од живота. Ко је гледао мртваца пред собом и није умео рећи: то сам ја!, томе ће мудрост дати слабу оцену. Живот нас може варати, смрт никада. Лекција смрти вазда је сасвим праста, и иста у својој страхоти и неодољивости. Ако живот вашарски кличе и говори: лепота, богатство, наслада, весеље; смрт с ћутљивом мимиком авети одговара: лаж, гордост, трулеж, распадање - прашина под орачевим плугом и блато под коњским копитама. Ако је сусед твој изашао из воза на првој станици, по чему си ти срећнији од њега кад будеш изгуран на другој или трећој?

Ти си се, човече, осигурао златом, наоружао лековима, снабдео јелом и оделом, и узео возну карту за путовање од сто година и више, баш до крајње станице. Но како ћеш пребледети, човече, кад возвовођ на првој станици викне: твоја карта важи само довде - излази!

Величина људска је беспомоћна, јер не досеже величину проклетства људског. Велики људи су као онови пред овцама. О њих је судба обесила звоно предводничко. Но где су они сада? Где Буда и Зороастар и Лао Це и Мухамед? Где слањољубиви Александар и сујетни Цезар? Све их је смрт сварила у свом ненаситном стомаку, и помешала с најобичнијим пепелом од ћумура. Само не и Пастира.

А кад је смрт хтела и Пастира прогутати, удавила се Његовим костима. Његов прах нити орач оре нити коњ таба. У том је несравњива рзалика између великих људи и Христа. Јер Христос не спада у велике људе, као ни неки велики овнови у стадо христово.

Зато не плачи, мајко славних синова. не тугуј него запевај:

"Христос воскресе из мртвих смртију смрт порав и сушчим во гробјех живот даровав"

Има ли сјајније правде него кад Христос пострада за нас и ми пострадамо за Њега? И кад Он умре за нас да и ми умремо за Њега. И кад Њега издадоше пријатељи да и нас издаду? И кад Њега неправедно осудише да и нас осуде? Све са Њим, све за Њега, и све због Њега. Амин.

Владика Николај

СЕТИ СЕ ГОСПОДА У МЛАДОСТИ ТВОЈОЈ

Ове речи светог цара Давида крију у себи блиставу мудрост. Пре свега, ове речи указују да љубав према Богу није само за старије: оне указују на потребу коју имају и млади за божанском помоћи. Тај стих из псалма изржава такође и древну истину да морамо жети оно што смо посејали. Свети Јован Златоусти каже: "Грешни младости морају се окајати у старости". На пример, ко је у младости пушио мора касније да пати од астме или рака плућа. Средовечном гојаност долази од преједања у младости.

И премудри цар Соломон је рекао: "Радуј се, младићу, за младости своје и нека те весели срце твоје док си млад, и ходи куда те срце твоје води и куда очи твоје гледају; али знај да ће те за све то Бог извести на суд" (Проп. 11, 9).

Свети апостол Павле је похвалио младога и мудрога хришћанина који се одрекао "безбожности и жеља овога света, и живи поштено и праведно... чекајући блажену наду и јављање славе великога Бога и Спаситеља нашега Исуса Христа" (Тит 2, 12-13).

Млади хришћани одлично знају да имају за избор само два пута: уски пут који води у живот, и широки пут који води у погибију. Први пут је пут чистоте и невиности, а други пут је пут разврата и срамоте. Велика је то храброст остати веран Богу и не одступати од Његових заповести. Међутим треба се бојати само Бога, јер само Он може "бацити душу у пакао". И само Бога треба љубити зато што је само Он умро за нас на крсту и тиме доказао своју несебичну љубав према сваком људском створењу.

Ако се православна омладина бори са својим страстима жељећи да постигне духовно савршенство, она није усамљен а у тој борби. Њу предводи Христос, Богородица, ангели, светитељи и безбройне православне душе из прошлих векова, као и њихова старија браћа данас. Једино им Црква пружа живот вечни, даје им дисциплину и перспективу у земаљском животу.

Без Христа и Његове Цркве омладина може само да залута у беспуће отуђења, незнана, лудила, јер свако неблагословено уживање води у муку духа и тела. Свакако, свет изван Цркве привлачи омладину паролом "слободе" где се под слободом подразумева раскалашност, дрогирање, музика, лажна мистика, трка за новцем, за муњевитим успехом, астрологија као очигледни израз савременог празноверја итд.

Истинска слобода је у Цркви, као слобода од тираније страсти, слобода за раст у врлинама, за унутарњу радост и мир који нико не може одузети, јер је одозго, од Бога.

Црква нуди омладини, као и свима вернима, неувениву лепоту, коју око не види и ухо не чу, јер је Талент сам Бог у лицу Исуса Христа ...

*Orthodox Vitnis
бр. 36/83*

ШТА ЈЕ МАЈКА?

То је биће најсличније Богу. Такво питање задао сам ја самом себи и такав одговор дао приликом једног незаборавног догађаја. Био сам као ћак присутан стрељању једног разбојника. Убио Ѭована и жену, кују им похарао и запалио. Осуђен на смрт и везан за кола, над ископаном раком. И жандарми с пушком чекали су команду да га стрељају. У том се појави једна жена, па крпећи руке поче преклињати: "Господ, господо моја, немојте га убијати. Ви не знate колико је он добар био, на зло је наведен. Учинио је једно недело. Али ја знам много његових добрих дела. Ако не верујете мени, његовој несрећној мајци, питајте комшије, они ће посведочити. Ја ја, не убијајте њега, убијте мене!"

Овај догађај упечатио се дубоко у моју душу, и до данас није се изгладио. Кад сам доцније учио у богословији, како је Христос дошао у свет да умре за грешнике и спаси грешнике, ја сам се увек сећао оне мајке.

E.H.

НА УСПЕЊЕ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ

О чудесном окућљању апостола при престављењу Богомајке и о њеном бессмртном Успењу

Пречишћени постом, који је св. Црква установила у част бессмртног Успења Владичице наше Богородице, коначно сада ми, православни хришћани прослављамо свечано Богомајку, сећајући се њене блажене кончиње и часног престављења од земље ка небу. Сада је Родитељка Творца и Господа напустила свет, да би се вазнела у надсветска насеља; сада се Мајка Присносушне Светлости покрила сеном смрти, да би се јавила у живоносној светlostи и божанственој слави; сада се Источница живота закључала у гроб, да би задобила нетрлежни и вечни живот на небу. Црквено предање је сачувало најутешније прте чудесне кончине Мајке Божије.

Познато је из Јеванђеља да је Господ наш Исус Христос са Крста препоручио Мајку Своју ученику Своме Јовану Богослову. Од тада је Пресвета Дјева Марија боравила у кући св. Јована Богослова, на Сионској Гори, све до саме своје кончине, која је следовала петнаест година након Вазнесења Господњег. У то време, Мајка Божија, као што је била најслатији предмет утеше и посматрања за све верујуће, тако је и сама налазила слатку утеху у непрестаном посећивању оних места, која су била освећена спаситељским подвизима и страдањима Сина њенога, Богочовека Исуса Христа, као што су: Витлејем, где се Он родио; Гетисманија, где је молитвено отпочео Своје страдање и Голгота, на којој је био распет. Њено посебно молитвено прибежиште била је Јелеонска гора, са које се Господ вазнео на небо, и на којој је она усносила Њему своје молитве. Три дана пред кончину, када се она молила на Јелеонској гори, јавио јој се Архангел, и донео јој палмину границицу из рая и назначио јој скори одлазак ка Сину и Богу. Пречиста Дјева, вративши се у дом, обавестила је о свему св. Јовану Богослову и остale светe и почела се припремати за кончину. Веома је желела да још једном види све апостоле, који су се налазили на разним странама света ради проповедања Јеванђеља - и ту свету жељу Богомајке испунио је Син њен и Владика. На сам дан Успења одједном се зачула бука, слична силој бури и облаци су окружили кућу у којој се налазила Мајка Божија са верујућима. Био је то чудесни долазак свих апостола, изузев Томе, који су невидљивом

руком били узети из разних крајева света и донети у Јерусалим на облацима. Чувши од Јована Богослова о кончини Богомајке, која је требала да наступи, апостоли су ушли и, видевши Владичицу, поклонили јој се као смирене слуге и добили од ње кротки и љубазни поздрав и Богоматерији благослов. Заједно са апостолима, Богомајци су дошли и други ученици, као: св. Павле, Дионисије Аеропагит, Јероје и Тимотеј. Када су сви били у молитви

и псалмопојању, видљиво се отворио врх зграде, и небеска светлост је обасјала све присутне. Сам Господ, сишавши са неба са мноштвом ангела, поздравио је, као Син, Пречисту Матер Своју, која је лежала на одру с небеском радошћу и приневши на Своје божанствене руке њену пресвету душу, вазнео ју је са Собом на небо. У том истом часу Мајка Господња се мирно преставила, као да је заспала танким и слатким сном и пречасно лице њено је засијало нетрлежном светлошћу, а из непорочног и пречистог тела, као из божанственог сасуда, исходило је небеско благоухање и изливала су се безбројна ис-

цељења болеснима. Апостоли су, уз духовне песме, изнели сандук Богомајке, испред кога је св. Јован Богослов носио урмину границицу, коју је Архангел донео из раја, и сви су ишли до места погреба, које је, по њеном завештању, био Гетисмански врт. За време штетње се чуло ангелско појање у ваздуху и десила су се нова чуда. Слуге нечастивих Јudeјских првовештеника и старешина и Јudeјски првовештник Атоније дрзнули су се због, злобе према Господу Исусу Христу, да преврну сандук Матере Његове, и били су кажњени: први слепоћом, а други одсечањем руку; али, поверававши у Господа и призвавши милосрђе Његове Мајке, истог тог тренутка су се исцелили. Стигавши у Гетисманiju, апостоли су са молитвама, псалмопојањем поклонима погребли богопријатно тело Мајке Господа и Учитеља свога и остали су ту до трећега дана. Тог дана се изненада појавио и апостол Тома, доведен силом Божијом, такође на облаку и, сазнавши о погребењу Матере Божије, туговао је што се није уздостојио да види њено успење и што се није поклонио светом и блаженом њеном телу. Апостоли, за утеху Томи, одлучиши да отворе сандук Богоневестин и, откривши га, не нађоше у њему њено пречисто тело, већ само погребне покриваче. У недоумици и тзузи, када су истог тог дана увече сели за трпезу, одједном им се јавила Мајка Божија у ваздуху, у небеској слави, окружена светим ангелима, и казала им: „Радујте се, ја ћу бити са вама у све дане. Божанствени апостоли су се уверили, и уверили су целу Цркву, да је Мајка Божија, Пресвета Марија, три дана по своме престављењу, богољепно уздигнута из гроба и заједно са телом узнета у Небеско Царство Сином њеним и Богом, Господом Исусом Христом.“

И заиста, Пресвета Мајка Божија, по сопственим својим речима, није нас оставила ни по одласку у надземаљско насеље Божије. Она као Небеска Царица и Владичица, по вољи Сина и Бога свога, влада у свету, чува Свету Цркву Христову и показује безбройна чудеса свога Богоматеријег милосрђа. Она је цelog хришћанског рода спасење, и свима земнородним верно прибежиште, покров и весеље. Богу нашем слава у векове векова. Амин.

С руској Р.Б.

СПОМЕН СВЕТИХ ТРИЈУ ЖЕНА

Епископ Монемвасиски Павле исприча о овим светим женама следеће. Још као мирјанин, казиваше он, ја бејах послан на Исток ради скупљања царског данка. Путем наиђох на пустински манастир и зажелех да свратим у њега. Игуман са црнорисцима изађе ми на сусрет, и пошто се поздрависмо седосмо у манастирском дворишту, у коме се налазаше добро уређен воћњак. И ми видесмо где на воћке слећу птице, одломљују гранчице са воћем и одлеђу брзо. Ја упитах игумана: Зашто ове птице не једу воће него га односе са сломљеним гранчицама? - Игуман одговори: Ево већ је једанаеста година како те птице стално то раде.. А ја, вели Павле, као подстакнут Богом, рекох: Сигурно се негде у оближњим горама налазе свети људи или жене који о Богу живе, па им по Божијем наређењу ове птице носе воће.. Док ја то говорах, долете гавран и одломи грану са плодом. Ја онда предложих игуману да пођемо за њим. И ми пођосмо за гавраном који лећаше пред нама са плодом; и узлетевши на брдо, он се спусти на земљу и положи грану. А када се ми приближимо к њему, гавран поново узе грану и полете у кланац дубок као провалија, одакле затим излете али без гране. Тада и ми приђосмо над ту провалију, и бацисмо камен доле. У том изненада допре отуда глас до нас: Ако сте хришћани, не убијате нас.. - Ми упитасмо: А ко сте ви? - Они одговорише: Ако хоћете да нас видите, баците нам три одеће, јер смо жене наге; и онда идите поред горе и наћићете уску стазу, која ће вас и привести к нама.

Када то чумсмо, одмах три монаха од братије који су нас пратили скидише своје расе, омоташе их око камења па бацише доле; а ми се спустисмо с горе, нађосмо мали и тесан пут, као што нам би речено, по коме се једва могло ићи, и стигосмо до урвине у којој обитаваху три свете жене. Када нас угледаше, оне нам се поклонише до земље, па сатворивши молитву седосмо; једна од њих седе, а друге две остане стојећи. Тада игуман упита ону што је седела: Ода-кле си, госпођо и мати, и како си дошла у овакво место? - Она одговори: Ја сам, оче,

из Цариграда, где сам имала супруга царевог дворјанина. Али он умре млад, и ја осталох удовица у својих двадесет и нешто више година, оплакујући и своје удовиштво и то што нисам имала деце. После пак неколико дана један велможа, чувши за мене, посла слуге своје желећи да ме силом узме к себи, и слуге упорно захтевају да ја одмах идем код њиховог господина. Тада се ја помолих господу моме Исусу Христу, да ме избави од тог насиљника који хоће да ми упропasti и душу и тело. И онда рекох слугама тим: Господо моја, зар ви мислите да ја не бих с радошћу поша к вашем господину, који је тако знаменит? Али ових дана патим од страшне болести женске, и из мене стално иде крв. Стога прическајте док се излечим од болести и очистим, па ћу онда са радошћу поћи к вашем господину. Чувши то, слуге одошле говорећи: Добро, господин наш чекаће те до четрдесет дана.

Пошто они одошле, ја пустих на слободу све своје робове и робиње обдаривши их златом, само оставих ове две што их видите овде, и сву своју имовину раздах сиротињи. Затим призвах к себи једног христољубивог рођака мог, и заклех га тешком заклетвом да распрада моје спахилуке, и моју куђу, па да добијени но-

вац раздаде ништима. Одмах после тога ја ноћу узех са собом ове две робиње мое, а сада сестре моје, па седох са њима на лађу, и упућивање Богом дођосмо на ово место; и ево, ово је већ једанаеста година како не видесмо человека, осим вас да нас. Што се наше одеће тиче, она се после годину дана подера, и спаде с нас.

Игуман је упита: Откуда, госпођо моя, добијате храну? Света жена одговори: добар и човекољубив Бог наш, који је људе своје у пустини хранио четрдесет година, шаље храну и нама, недостојним слушкињама Својим. По Његовом божанском промислу, птице нам свакодневно доносе воћа несравњено више него што нам треба. Преблаги Господ та-које и покрива нас наге, и греје нас благодаћи Својом, те се ни зими не бојимо мраза ни лети жеге, и живимо као у рају, непрестано славећи Свету Тројицу.

Слушајући све то и дивећи се, игуман јој рече: Ако допустиш, госпођо, ја ћу једног од братије послати у манастир по храну, да се заједно поткрепимо. - Но света жена одговори: Оче, боље нареди да дође свештеник и одслужи овде Свету Литургију, да се причесимо Пречистим Тајнама Христовим, јер откако изиђосмо из града, не удостојисмо се примити Свете Тајне.

Игуман одмах посла монахе у манастир по свештеника и храну. Свештеник дође, одслужи Свету Литургију и причеси Пречистим Тајнама прво саму госпођу, па онда и њене робиње. После тога пошто и оне с нама једоше, казује епископ Павле, света госпођа рече игуману: Молим твоју светост, оче, остани овде три дана. - Игуман пристаде. Тада устаде та блажена жена, помоли се усрдно Господу, и престави се. А ми је са сузама опојасмо и сахранисмо. Сутрадан друга жена, помоловиши се, престави се мирно; а трећег дана и трећа такође. И пошто их сахранисмо, вратисмо се у манастир, славећи Христа Бога који у светима Својим чини дивна знамења и чудеса. Њему приличи част и поклоњење вавек. Амин.

*Из Житија Светих
за септембар*

О НЕОПРОСТИВОМ ГРЕХУ

Неопростиливи грех је хула на Духа Светог, како је рекао сам Господ: И ако ко каже реч на Сина човечјег, оправстиће му се; али који рече на Духа Светога, неће му се оправстити ни на овоме свету ни на ономе (Матеј 12,32)

Свети оци испосници, разликовали су три врсте неопростиивог греха:

Прва врста је свесно противљење истини. Тада грех су учинили фарисеји и књижници који су се упорно противили Христу. Зато је о њима речено у Светом писму: Ви се стално противите Духу Светоме (Дела ап. 7,51).

Господ Христос је јавно чинио чудеса и било је јасно да "Бог обитава у Њему" (Јов. 4,15). Али фарисеји су Га клеветали да Он та чудеса чини магијски "помоћу Велзевула..." (Мат. 12,34).

Та упорност и тврдоглавост фарисеја довела је до највећег греха богоубиства, када су распели Богочовека Христа на крст.

Друга врста тешкога греха је очајање које води у самоубиство.

Ми знамо да је Бог Љубав (Јов. 4,8). То значи да ни један грех не може надвладати Божју смиљост. Искрено покажање, то су увек отворена врата повратка Богу. Само Сатана, у својој тврдоглавоти, неће да се врати Богу кроз та врата. Зато су демони већ умрли и "другом мрђи" (Откр. 2,11; 20,14). Прво самоубиство извршио је, дакле, архангел Денница који је постао Сатана (противник).

Слично се дешава и са човеком који пада у очајање и изврши самоубиство. То је човек који је изгубио чак и смиса за самоочување. Он жели да уништи самог себе, вместо да се окрене Господу љубави и живота вечног. Грех самоубиство је највећи кукавичлук, малодушност и непокаживост.

Трећу врstu тешкога греха описао је савремени испосник Георгије Затворник, као "лажно поуздање у милост Божју не мењајући свој нечист и неокајан живот". Овај тип грешника, уствари, пориче праведни суд Божји. Он себе лажно теши говорећи у себи: "Ма, Бог је милостив. Шта Га брига за моје грехе?! Бог ће то оправстити. - Он оправшта свакоме, па ће и мене. Нека проповедници покушавају да нас

уплаше, али Бог је шири од тих плашића. Он је - Бог љубави." Или додаје лажну утешу: "Ја ћу се покајати касније, у старости." И тако он настави да води свој грешни живот без порављења, без покајања. А смрт му дође изненада кад није премештен за покајање.

У Светом Писму јасно стоји: "И неће у Царство небеско њиши нечисто" (Откр. 21,27).

Тачно је да је Бог љубав, али Он је та-које и огањ који пројдире (Левр. 12, 29). Огањ божанске љубави и пријатан за оне праведнике који су примили у своје срце, за живота на земљи, топлоту божанске љубави. А тај исти огањ Љубави, који ће букнути из Тела Христовог о Његовом Другом доласку према свима људима, биће неподносив и непријатан за грешнике чије срце је пуно ледене мржње на Бога и Богочовека Христа.

Ако неко каже: "Бог јесте љубав, али Он је неправедан", или каже: "Бог је пра-ведан, али без љубави", и у једном и у другом случају то је клевета против Бога, што је највећа лаж против Бога. Стога и очајник самоубица и непокаживи грешник завршавају једнако: духовним бродоломом.

Orthodox Life br. 5/83

О ИЗБОРУ АПОСТОЛА

Људи воле и траже друштво и сарадњу бољих од себе, или бар равних себи: неук - мудријега , прости - школованога, сиромашн - имућнијег, имућан - Богатијега, незнан - знатнијега, угледан - славнијега и тако даље.

А како је поступио Бог, када је као човек сишао на Земљу? Кога је Он изабрао за своје ученике и сараднике?

1. Господ за своје ученике није хтео да изабере учене људе, чији је горди ум био замрачен људском философијом. Није хтео ни богате, чије је срце било огрубело и упирало породицама богатства. Није ни хтео људе знаменитог рода, поносите на своје порекло и углед у друштву. Он је изабрао просте, сиромашне и незнатне људе, од којих је далеко била учевњачка гордост, богаташко разметање и великашка сујета; људе простодушне, али искрено побожне.

2. Изабрао је људе који су живот проводили веома оскудно, у даноноћном труду и напору око обезбеђења најпотребнијега за живот.

Где он тражи и налази овакве људе?

Он их не тражи по раскошним палатама нити на трговима и многогодишњим улицама великих градова, већ на обалама Генисаретког језера, крају за који је речено да се налази у тами (Иса. 9,2; Мат. 4,15-16), заосталом у људској просвети и материјалној култури, али где су људи својим простим животом били ближи Богу.

Зашто је Господ овако поступио?

Прво, зато да би се на њима показала очигледнија сила и деловања Духа Светога и Његови дарови: мудрост, речитост, језика, духовне снаге и храбости, чудотворења итд.; друго, што су они за мисионарску службу били подеснији од учених, богатих и знатних: спремнији да се одазову Божјем делу у свету.

Угледајмо се на свете апостоле својим животом, нарочито на њихову смиреност, простодушност, побожност и послушност вољи Божјој, да би смо се и ми удостојили небеских добара, која је Бог њима подарио.

МАЈКА ЈЕ ГОДИНАМА ЧЕКАЛА

Војници су се враћали. Долазили су раскаљаним друмовима, који су их некада одвели у тубину. Промицала је група за групом. Људи су се здравили, распитивали један за друге, радовали се. У селу Причиновићима, тамо код Прњавора, на друм изишло и старо и младо. И стара Сока Лолић изашла је да сачека ратнике. Са њима ће доћи и њен првенац, њен Живадин и братић Јанко. Спремила им је чисто рухо и оплела чарапе да се пресвку уморни од дугог пута и ратовања.

- Виде ли где мог Живадина? - питала је старица војнике у пролазу. Они су се правили да не чују њене речи, и поздрављајући је узгред, пролазили мимо њене тарabe.

- Отишао је са Јанком, они ће се заједно вратити? - опет ће стара Сока.

Војници су настављали пут. Сваки је хтио своме дому.

Али тога дана Живадин и Јанко нису стигли. Нису се вратили ни сутра, ни прекосутра, никада више. А старица је сваког јутра извирила иза тарабе, излазила на друм и коштату старачку руку стављала изнад чела, погледајући неће ли се отуд из даљине појавити и њена деца. Остале мајке су се радовале, само је она чекала и чекала. Зле слутње почеле су да муче њену душу. У дуге новембарске вечери, она се узајамно тешила са својом снајом, чије су очи биле првене и поднадуле од суза.

- Да подранимо ујутру, - храбрила је она себе и обраћала се снаји, - можда ће стићи...

- Многи се још нису вратили...

Зло време. Новембарско јутро тешко је свануло. Хладна магла притисла широка поља, која су остала неузорана. Даждило је. У суседовој кући славио се празник повратка. Паја Матић се вратио из рата.

- Да одемо, најо, до Паје, можда ће он нешто знати да нам каже?...

- Да одемо, ћери...

И две жене, мајка и снаја, придржавајући једна другу, бојажљиво су ушли у суседову кућу која је сијала од радости.

Кад су ушли унутра, све је на мах зајутало. Сељаци су болно погледали у Пају, чије се лице наједном изменило и постало тужно и озбиљно. Он је старици имао нешто да каже, нешто страшно, нешто велико и плашио се тога. А две жене, са злим слутњама у души, немо су гледале у њега и нису умелe ништа да проговоре. Паја је пришао старици, пољубио је у руку и прошаптуа:

- Помаже Бог, најо.
- Добро нам дошао, сине...
- И настао је мучан тајац.
- А мој Живадин?
- Остао је на Кајмакчалану...

Усахле очи старице као да су се наједном угасиле. А снаја је само јаукнула, и као да је сипла са ума од ове страшне истине, истрчала у двориште. Њен јаук очајнички се разлегао у ово тужно новембарско јутро.

А Паја је из своје војничке торбе извадио један мали свежањ и пружио старици, која од бола није могла више ни да плаче. Она је само зурила и није знала шта се забива око ње. Паја је одвезао знојаву војничку мараму и отворио завежљај.

- Ево, најо, ово је остало иза Живадина. Био је најбољи међу нама. Није сам. Многи другови пали су са њим. Тамо су остали најбољи наши јунаци.

Бол је сломио мајку, пред којом су лежали ратни трофеји њеног мртвог сина, њеног првенаца, њеног домаћина.

*

Дани су пролазили, људи су престали да помињу рат, мачванска поља опет се зеленила и на врелом сунцу падали снопови златнога класа. Села су обновљена, подигнуте нове куће.

Само стара Сока Лолић није могла да заборави свог сина.

Минуле су дуге године, али је она сваког јутра проридала кроз тарабе, дизала своју коштату руку изнад чела и гледала низ друм, неће ли се отуд, из даљине ипак појавити њен син...

M. Шантић

СВ. ЛАВ О ХРИСТУ

Свети Лав Велики је био православни папа у првју половини 5. века (од 440 - 461. године) Био је веома образован човек снажнога карактера. Њега је уплашио дивљи вођа Хуна Атила, који је заслугом папе Лава поштедео Рим од пљачкања. Његов "томос" био је главни предложак за решење христолошких спорова на Четвртом васељенском сабору у Халкидону 451. године. Ту је јасно указао да је Христова личност једна једина, то је личност вечној Сина Божијег који има две природе: божанску природу од Свога Оца Небеског и човечанску природу коју је усвојио рођењем од Пресвете Своје Метере - Деве Марије.

У својој беседи на Рождество Христово, св. Лав је између осталог рекао: нема више туге, јер се родио Спаситељ Живота, који нам је даровао весеље бесмртности. Нека се радује праведник, јер ће добити награду; а нека се радује и грешник јер му је понуђен опроштај.

Човечанска природа Христа, је без греха, пошто се Његово беспримерно рођење није десило по грешној жељи тела, него чудом Светог Духа. Избрана је царствена дева из рода Давидова која је зачела Свети Плод, Сина Божијег, више душом него својим телом. Зачеће од Светога Духа не нарушава целомудрије и девичанство Маријино. Тако је Син Божији, ради искупљења човека од вечне смрти Сам постао Човек, стичући нову човечанску природу, али тиме не губећи Своју вечној божанску природу. Тако се својства обеју природе неповређено спајају и прожимају у једној истој личности Господа Христа. Он је прави Бог и прави човек у Лици Исуса Христа јединог посредника између Бога и људи. Он је, после Ваплоћења, могао да умре као Човек, али да васкрсне као Бог.

Ж. М. П. 1/1987

ПУЦКОВА СЛАВА

... Све је било спремљено, као и раније, сви су били ту, сем тате, чео дан су очекивали госте, а нарочито домаћин, - али гостију још нема!... Били су јутрос стари млекација и пекар, свратила газдарица и неке комшинке, а по подне доћи ће теча Јовица, тетка Нада и остала родбина. Али, нема чика Пере, Веље и тетка Зорке, татиних другова и пријатеља - па ни тате. Нема тате, нема друштва, песме и весеља. Ни Цигана више нема, ни татине старе песме: "Радо, Радо, бела Радо..."

Сви су они и многи други отишли изненада у рат, страдали и заробљени, а потом отерани као робље у даљину и туђину. Остале су жене и деца, разорени домови, растурене породице, угашена мношка огњишта, опустеле вароши, села и читави крајеви.

Дан је лагано одмицао. Пуцко је жељно очекивао госте, Цица гладила жито и ређала колаче, а мама сетно гледала кроз прозор у суре облаке. Ситна јесења киша сипи и бистре водене капљице откидају се са стреје, сливајући се танким млазевима низ стрму празну улицу.

- Ти, мамо, опет плачеш! - приљуби се Цица уз мајку и поче да је теши.

- Немој, мамо, не ваља се! - приђе јој и Пуцко. - Слава нам је...

- Мислиш на татицу? - упиљи се Цица.

- Тако, нешто, дође ми... - збуни се жена и обриса сузне очи.

- Е, татице, татице! - уздахну Цица. - Где ли си нам сад и шта радиш?

- Славу слави! - одговори свечано Пуцко. - Знаш шта нам попа јутрос у цркви рече.

"Сваки Србин славу слави!"

***

Тога дана, тамо у туђини - у жицама, прослављао је свечар своју славу и рођендан у највећој беди и невољи - као роб у ропству.

У војничком шињелу и похабаном оделу, јадан и гладан, бедног изгледа и мутног погледа, молио се Богу и свом

светитељу некадашњи командант - као бројка међу нумерама КГФ. 5152.

Под овим жигом игуман Василије, старешина манастира Горњака, служио је службу Божију уз пратњу црквеног хора и појатаца. Испод ведрог неба или у дрвеној бараки - свуда где је Бог, молио се, смерно и достојанствено Светишињем за спас робља и поробљеног отечества.

"Победнују пјесан појушче..." - чуо се слаб глас игумана.

"Осана во вишњих..." - запева одабрани хор Богу у славу, врагу за инат.

Сакупљен поробљени народ, измучен и изнурен, прекрсти се побожно и искрено крстом православља. Као сенке бивших људи и мумије некад силне војске, официр "Јуначке легије" подигоше главу небу и запевајући божанску песму - с вером у Бога и ваксынуће. Бледи игуман скрушеног клече пред дрвени крст, потнују главу и ућута, подносећи с народом све муке и патње - бодљикаву жицу као трнов венац.

"Све у славу Бога ... и народа свога!"

Мутни и ниски облаци, пепељасте боје, промицали су и журили тамо далеко - ка плавом Дунаву, односећи безброжне поздраве заробљеника у најлепшу цветну земљу - пуну сунца и жарке љубави.

Чежња, туга и бол огледали су се на по-тамњелим лицима старих ратника, живи скелети њихали су се на нестабилним ногама, а из дубоких очних дупљи блудео је поглед ка небу - у тмурне облаке. Гледајући у њих, а занесен побожном песмом и мирисом тамјана, створи се визија пред очима свечара. У његовој уобразиљи стварале су се и пројектовала слике на валима облака: свога дома, миље љубе и дечице, црквица на пропланку из града ... - Ено мале Цице и Пуцка с колачом и свећом...

- Господине потпуковниче, - трже га поручник Пера из тог сањарења, - све је у бараки припремљено.

- Добро, Pero, сад ћemo док се служба сврши.

И кад јаки басови хора загрмеше и завршише последњу строфу: "Оче наш ... но избави нас од лукаваго!" - прекрсти се побожни народ, проша пута "Амин" и лагано се после службе разиђе.

У дрвеној бараки 102 све је било спремљено за ову свачаност, благодарећи верном и вредном ађутанту Пере и осталим друговима свечара. Свештеници су без одobreња дали славску свећицу, игуман Васа кришом набавио стакленце вина за прелив, друг Пеца спремио жито од прекрупе, а домаћин уместо колача изнео парченце црног хлеба од свог следовања.

"Хлеб наш наушни..."

Дође и свештеник са домаћином, гости су пристизали из малог дрвеног града, али нема официра и другова из бараке слављеника. Они су још сабајле, уместо на службу божју отишли у кухињу да љуште кромпир, репу и шаргарепу за "царску супу" - по јеловнику. Мало унижавајући посао за више официре, бивше банове и министре, - али то захтева "цар организма", а немачке власти немају ништа против тога. Шта више препоручују тај спорт и многе друге у интересу хигијене и здравља заробљеника.

Дакле, сви на послу, сем свечара. Дежурни бараке контролише и прозива по списку:

- Пуковник Богићевић, Но...

Децембра 1914. године један српски одред отворије ћети мађарских војника у рову, који се предају и положе оружје.

- Да ли би хтите да их стирељаш? - упита официр једног свог војника да би га отробао. Војник зачућено одговори:

- Марко од Прилена никад није убијао разоружаног војника.

- Ја, - одазива се стари артиљеријски пуковник и погну седу главу над "ванглом".

- То је јунак с Куманова! - шапну Коча - Наш стари ветеран.

- Вала, кад може овај старац од 70 година, и што кажеш наш стари ветеран... - рече Сајче и наслеђа људе.

Кад се граја и рај смири, дежурни настави:

- Потпуковник ... бр 5152.

- Слава му! - одговори духовити ча-Добра.

- Слава му! - прихвати грлати Ера и остала дружина, па настави љуштење кромпира уз пратњу музике с радија.

У то време отпоче у бараки славски обред. Присутни са свештеником и домаћином пријоше застртом сточију у дну бараке, на коме је стајало знамење и чамов крст. Отац Василије скиде шајкачу, прекрсти се и обуче одежду од шаторског крила, ајутант Пера распали кадионицу у некој лименој кутијици и свечар запали воштану свећицу.

"Миром Господу помолимсја..." отпоче молитва.

Облаци су и даље јурили - тамо далеко... а хладна јесења киша отпоче да ромиња, као да заплака. Кроз прозор и сумаглицу назирала се само висока осматрачница с оружаним стражарем и сплетом бодљика-вих жица, а у дрвеној тамној бараки цаклила се на столу славска свећица и осветљавала дечије сличице - Цице и Пуцка. Изнад свећа и кољива, у тишини међу служњима, окрећу парченце хлеба тужни свечар и игуман Горњака.

"Христос по среди нас!" - пресече свештеник колач и пољуби.

"Јест, и будет!" - одговара дрхтавим гласом стари војник и сузама прели свој славски колач и потамнелу медаљу "Милоша Обилића".

У очима старих ратника и јунака за-биста суза. Свесни своје зле судбине и беде, сетише се некадашње силе и славе. Однесоше их мисли њиховом дому и до-мовини, њиховом крају и завичају. Сину им у памети Куманово и Кајмакчалан, Албанија и Романија... А после свих ра-това и борби, победа и пропasti - ропски ланци.

- Ово је најстрашије, најпрље! - уздахну потпуковник Тирић, јунак с Ка-рађорђевом звездом.

- Ето, за родитељима стегох срце и су-зе не пустих, а сад ми се саме отеше, - правдао се слављеник.

- Страшни дани! - климну главом игу-ман. - Али Бог је добар, помоћи ће нам.

"Ко славу слави, томе и помаже!"

***

Ускоро, кад прође и тај благдан, дође слављенику као утеша дуго и драго писмо о Пуцковој слави. Писала је Рада и тати-на Цица, а при дну сузом покапаних редо-ва додао је мали шврћа својеручно и ма-ло љутито: "Дођи, тато, већ једном! - по-здрав твој син Пуцко.

Пролазе дани ... месеци ... године.

"Земља стење, а небеса ћуте!"

Светозар А. Ђорђевић

*Један официр рече свом посилном:
"Ако би се десило да ћогинем у борби, не-
мој ме остављати овде. Пренеси моје
штено у Краљевац и дај га мојој супруги
да ћа јамо сахрани". И дододи се, за-
стаса, да овај официр ћогине. Посилни за-
тражи дозволу да пренесе штено, али не
доби. И поред тога, он увече ујриши штено
свога ћогинулог старешине на леђа и
пренесе у Краљевац. После три дана и
три ноћи пошачења, донесе га и предаде
његовој супруги. Кад се вратио био је вр-
ло сироћа кажњен. На све што он мирно
одговори: - Сад ме можете и стирељати.
Ја сам извршио наређење и аманет свога
старешине. Кад умрем, могу јамо мир-
но изаћи пред њега."*

О СВОЈСТВИМА ПРАВОГ СЛЕДБЕНИКА ХРИСТОВОГ

Бити хришћанин значи бити следбеник Христов, а то ће рећи ивиј стопама Христовим, живети и радити како је Он живео и радио за време свога живота на Земљи као са-вршен човек.

Данашиње Свето Еванђеље говори о свој-ствима правог следбеника Христовог. Од свога следбеника Господ Исус захтева ова својства:

1. Да Га јавно исповеда пред људима без обзира шта ће му људи на то рећи. Ако га зборог тога почну исмевати, врећати, или гонити, благо њему, јер ће велику награду примити на небу (Мат. 5,11-12).

2. Да Га љуби више него своје родитеље и/или децу. Родитељи рађају человека за овај при-времени живот, за муку, а Бог - за вечни жив-от, за славу. Родитељи и деца особито у вре-ме гоњења, могу бити велика сметња за спасе-ње, могу человека одвраћати од Христа, а то значи од спасења, и на тај начин, иако нај-ближи домаћи, постати непријатељи његови (Мат. 10,36). У том случају кад има да бира између љубави према Богу и љубави према родитељима и деци, прави следбеник Христов треба да се определи за љубав према Богу, да би, спасавајући себе, уз помоћ Божју, спасао и своје. Поступи ли другачије, он осуђује на пропаст и себе и своје.

3. Да по примеру Христовом, узме крст свој и иде за Њим. Јер правог следбеника Христовог у овом свету чекају патња и страдања (Мат. 10,17-18,22; Јов. 16,33; 15,19-21; 17,14; II Тим. 3,12; Дела ап. 14,22; I Јов. 3,13 итд.). И то не само спољашње, од људи и злих духова (Еф. 6,11-13), него у унутрашње, од грешних жеља и страсти, својствених "старом човеку" (Еф. 4,22; Гал. 5,17). Патњама и страдањима искушава се и челичи љубав према Богу.

Правог следбеника Христовог, ако истраје на путу који је на крштењу изабрао, очекује стоструко већа награда и у поређењу са оним што је полазеши за Христом оставио, или што је због Христа претрпео (Мат. 19,27-29).

Не заборавимо никада ова својства правог следбеника Христовог и старавмо се да их стекнемо и у животу очувамо, јер смо се на то обавезали, кад смо у Цркву Христову приликом крштења ступили.

M.K.

О БЛАЖЕНСТВИМА

Свето Јеванђеље приповједа како се Господ Исус Христос једанпут, видевши много народа, попео на гору, и тамо почeo да поучава своје ученике овим речима: **Блажени сиромашни духом јер је њихово царство небеско; Блажени који љлачу, јер ће се уйтешити; Блажени кројчи, јер ће наслиједити земљу; Блажени ѡладни и једни правде, јер ће се наслити; Блажени милосрдни јер ће бити помиловани; Блажени чисти срцем, јер ће Бога видети; Блажени миротворци, јер ће се синови Божији назвати;** Блажени прознани правде ради; јер је њихово Царство небеско. **Блажени стие које вас срамоте и прогоне и лажући говоре проплив вас свакојаке рђаве ријечи због мене. Радујте се и веселите се, јер је велика љайда ваша на небесима** (Матеј 5,3-12).

Како је чудно Христово учење! Како је онодругачије од учења свијета! Погледајте браћо, кога Господ наш назива блаженим! Назива блаженим не богаташе, нити уважене и славне у овом свету и по мерилима овога света, већ сиромашне духом: Блажени су, каже Он, сиромашни духом. Назива блаженим не оне који се веселе и ликују, већ оне који плачу: Блажени који плачу. Назива блаженим не горде и моћне, већ кртке: Блажени кротки. Назива блаженим не оне који воле да много једу и пију и ненасити траже и желе блага земаљска, већ оне који су гладни и једни правде: Блажени гладни и једни правде. Назива блаженим не властољубиве, немилосрдне и осветољубиве већ милостиве: Блажени милостиви. Назива блаженим не оне који изазивају свађе и владају над другима као побједници и освајачи већ миротворце: Блажени миротворци. Назива блаженим не оне који по сваку цену остају у части, благостању и слави, чак и ако руше правду и газећи своју савест, већ прогнане правде ради: Блажени прогнани правде ради. На крају назива блаженим оне које се подвргавају

бешчашћу, срамоћењу и свакојаким не-вољама ради имена Христовог и уопште за благочешће: Блажени сте кад вас срамоте и прогоне и лажући говоре против вас свакојаке рђаве ријечи, због мене. Како је вама чудно и противно схватању свето учење Христово! Али зар може бити другачије? Зар хришћанин треба да има оне особине којима се хвале синови овога века? Зар он треба да иде широким путем, који је себи прокрчио свет? Не. Хришћанину је показан други пут - узак, тесан. Уђите, рекао је Христос, на уска врата (Матеј 7,13). Хришћанин треба свим силама да се труди да буде чист, духован, бестрасан. Он се светим крштењем поново родио, родио се од Бога, а не од света. Због тога је дужан и да живи за Бога, а не за свет. За спасење душе, а не за угађање телу. Његово је назначење небески живот, у Богу са Христом. Наше живљење је на небесима (Филип. 3,20), говори апостол.

Кажете да је то учење страшно? Тешко је да не живимо онако како нам се хоће. Тешко је ускраћивати себи оно што је пријатно и приморавати себе да трпимо оно што је непријатно. Слажем се са вама, браћо. Али, бирамо једно од овога: или срећа овде, или срећа тамо, или пријатан временски живот, или пријатан вечни живот. Господ нам даје страдања, али не без утехе и лишава нас краткотрајних ововремених наслада, да би нам даровао вечне насладе. А каква су овдашња задовољства? Телесна, греховна. И да ли трају дugo? Само један минут, и све испчезава. А тамо? Тамо су задовољства чиста, света, божанствена и не трају само један минут, или један час, један дан, једну годину или сто, или хиљаду година - већ целу вечност. На таква нас задовољства Господ призива. Он обећава свим његовим подвигницима, који држе Његово учење - различита задовољства и блага. Сиромашнима Он обећава Царство Небеско. Јер је њихово, каже, Царство Небеско. Онима који плачу

обећава утеху: јер ће се утешити. Кроткима - да наследе земљу: јер ће наследити земљу. Гладнима и једнима правде - насићење: јер ће се наслити. Милостивима - помиловање: јер ће бити помиловани. Чистима срцем - гледање Бога: јер ће Бога видети. Миротворцима - име и достојанство Синова Божијих: јер ће се Синови Божији назвати. Прогоњенима правде ради - Царство Небеско: јер је њихово Царство Небеско. Срамоћеним и прогоњеним за Христа - радост и велику награду на небесима: радујте се и веселите се, јер је велика плата ваша на небесима.

Ево, браћо, колике и какве награде нам је Господ обећао ако испунимо његово учење о блаженствима... Потрудимо се као хришћани да испунимо божанствено учење Христово, ради нашег сопственог блаженства. Јер је Господ рекао: Блажени су они који слушају ријеч Божју и држе је (Лука 11,28).

Ж.М.П.

Једном другом љриликом рече Авва Арсеније Авви Александру: кад завршиши са љрућем (за котапице), дођи да једеш са мном. Ако ћи љак дођу гости, једи с њима. Авва Александар рађаше нормално и досија љрилично. Кад дође време (јела) имајаше још љрућа и жељећи да се држи речи сијарчеве осија да заврши са њим. А кад виде Авва Арсеније да је закаснио, руча, смјирајући да вероватно има гости. Кад ићак Авва Александар заврши увече, оде сијарцу. Он га уйтеша: је си ли имао гости? Одговори: нисам. Рече онда: како онда да не дођеш? А он рече: зато што си ми рекао да завршиш са љрућем, па држећи се љвоје речи не дођох јер ћек сад завериши. Дивљаше се сијарац његовој љачностима па ће му рећи: Једи што ћре, како би у миру и молитву ћовоју мogaо чинити и воде љити. Иначе ћело ће љи брзо онемоћати.

МЕД

Шта је мед? Мед је слатка, густо-течна, сирупаста или кристаласта материја, бледожуте до тамномрке боје, специфичног укуса и мириса, коју производе пчеле медарице од нектара, цветног праха сакупљеног са цветова биљака, од медне росе са лишћа четинара и листопадног дрвећа или од слатких сокова плодова неких биљака.

Према постојећим прописима назив **мед** може да носи само чист производ пчела. Уколико је произведен од пчела прихрањиваних шећером или другим слатким материјама не може се стављати у промет као природни мед, већ мора да носи ознаку "шећерни мед". Карамелисани производи слични меду, и мед који садржи више од 22% воде или 5% сахарозе такође треба да буду другачије означени.

Састав меда

Природни пчелињи мед просечно садржи: 20-21% воде, 75-80% шећера (углавном моносахарида - грожђаног шећера, гликозе и воћног шећера, фруктозе - 71-76%), а у мањој мери и репин шећер, сахарозу - до 4%, затим нешећерне материје до 7,5%, па минералне материје, витамине, ферменте, азотне материје (беланчевинсте и небеланчевинасте), органске, неорганске и везане киселине, алкалоиде, мирисне и бојене материје.

Од витамина у меду су најзаступљенији: B₁ (тиамин), B₂ (рибофлавин), B₃ (пантотенска киселина), B₅ (фолна киселина), B₆ (пиридоксин), X (биотин), K (фолихинон), Ц (аскорбинска киселина), Е (токоферол), каротин (провитамин A), ПП (никотинска киселина) и др.

Од минералних материја мед садржи баш оне које су неопходне за животне функције организма (елементе и микроелементе): алуминијум, бор, гвожђе, јод, калијум, калцијум, силицијум, магнезијум, манган, бакар, никл, калај, опово, сумпор, хром, цинк и др.

Од фермената у меду се налазе: дијастаза, инвертаза, каталаза, пироксидаза, липаза и др.

Од киселина у меду су посебно присутне: мравља, сирћетна, јабучна, лимунска, њилибарна, и известан број аминокиселина.

*Из књиге
"Лечење пчелињим
производима"*

РАЗВОЈ ПЧЕЛАРСТВА У СРЕДЊЕВЕКОВНОЈ СРБИЈИ

... Дошавши у нове пределе Срби не само да задржавају понето пчеларско занимање него га још више развијају. Значајан развој пчеларства у Србији почиње преласком Срба у хришћанство. Њихово пак коначно крштење у другој половини деветог века, уследило је

када су Словени добили своје писмо и чули проповед Јеванђеља на свом језику. Тада је потреба за пчелињим воском била веома велика. Паљење воштаних свећа вршено је свуда у виду приношења на жртву, као невино тело. Свеће су се палиле не само приликом црквених и кубних слава, већ и код богослужења по црквама и манастирима. Због изразите потребе за воском уследило је многоbrojno поиздавање пчелијака по црквеним и манастирским имањима, под руководством свештених лица и калуђера. Манастири су били расадни-

ци пчеларства а Српска православна црква била је његова заштитница.

Друштвено уређење у средњевековној Србији било је слично уређењу других држава Европе. У најраније време међу Србима знатну улогу играло је родовско племство. Стварањем државе расте значај и улога племства, а тиме се и његова права проширују и племство заједно са члановима побочне гране династије сачињава више племство (властела, велможе, пронијари). У ниже племство спадају ратници - војник и властеличић. Насупрот властели постојало је неплемићко становништво звано себири у које су спадали земљорадници и сточари. Међу себрима било је највише меропаха (парици) који су лично били слободни, али су у привредном погледу били потчињени владару, властели или цркви. Пчелари нису били обавезни да обрађују земљу, али су били дужни да раде на властелинским пчелињацима.

Виљем Тирски, историчар и државник из XII века прошао је 1166. године кроз Србију за коју каже да обилује у крујној и сийној сјоци, млеку, сиру, месу, меду и воску. Приказивање српских земаља као богатих крајева са пчелињим производима догодило се исеће године када је Стефан Немања дошао на српски пресић, стварајући темељ једне славне прошлости средњевековне Србије, под управом династије Немањића.

Краљевска и манастирска властела су поседовала велике "уљанике" са кошницама званим "улишта". Кошнице су биле под надзором искусних пчелара. Поред пчелара сељака, пчеларством су се бавили и краљевска властела и црквени великодостојници, који су уједно били и највећи земљопоседници у држави.

Хроничари из времена трећег краљевског рата бележе да је Стефан Немања са својом властелом свечано у Нишу дочека немачког цара Фридриха I Барбаросу, при његовом проласку кроз Србију те га са војском и пратећом свитом угостио вином и медовином, као знаком посебне пажње. У Лондонском музеју се чува документ-уговор о проласку Фридриха I преко Србије. Стефан Немања је тај документ потписао, а цар Фридрих I је ставио отисак прста, што указује да је био неписмен.

Из часописа „Пчелар“

СИРОМАШТВО ЈЕ БОЉЕ ОД БОГАТСТВА

Шта је боље браћо: богатство или сиромаштво? Зачуђује вас то питање? Рећи ћете: "Зар је ту уопште потребно расуђивање. Па ко то не схвата на сопственом искуству не увиђа да је богатство срећа, а сиромаштво - несрећа људска. Богаташ не зна ни за какве недостатке, свега има довољно, он нема горких животних брига, јер је спокојан, весео, а и поштован; сви га воле и уважавају. А сиромах? Он је несрећно биће. Стално је у бригама и радовима и због тих свакодневних недостатака који га раздиру - он је увек у патњи и тузи и још га сви занемарују. Он је - презрен човек. Како се може упоредити богатство са сиромаштвом?"

Добро, у реду. Али шта каже Христос? Тешко богатима јући у Царство Божије (Мат. 10, 23). Иди, рекао је једном богаташу, продај све што имаш и подај сиромашним (Мат. 19, 21). Па и један од апостола говори: Ходите сад богаташи, плачите и ридајте због невоља својих које долазе (Јак. 5, 1). Чујете ли шта реч Божије каже о богатима? А о сиромашним каже супротно. Исус Христос, наспрот богатима сиромахе назива блаженим (Лука 6, 20). Апостол Јаков осуђује богаташе за презирање сиромашних (Јак. 2, 6). Киме се, уосталом прославила сиротиња? Самим Господом, јер он није имао где главу заклонити (Лука 9, 58). Најбољи од апостола све време апостолства је провео у труду и напору, у гладовању и жеђи, у зими и голотини (2. Кор. 11, 27).

Чини се, дакле, да је сиромаштво боље од богатства. Да. Ако расуђујемо хришћански, то је управо тако. Богаташ је срећан и сиромах несрећан само овде у овом животу, на земљи. А какав нам је овај живот? За хришћане је бољи онај други, вечни живот. Важно је значи бити срећан тамо, а не овде. Ко је срећнији тамо: богаташ или убоги Лазар? Богаташ - у паклу, а Лазар - у наручју Авраамовом (Лука 16; 22,23).

Ево нам одговора на питање да ли је боље богатство или сиромаштво. Боље је сиромаштво и сиромашни су срећнији од богатих. Зашто је то тако? Богатство као да проузрокује несрећу. Тачније, не богатство већ људи који га поседују. Било је богаташа којима богатство није сметало да буду праведници. Богат је био Аврам или му је богатство служило за примање и забрињавање путника (Пост. 18). Богат је био

Јов, али је он био око слепима, нога хромима, отац немоћнима (Јов. 29; 14,15). Били су, видите, и богаташи свети и праведни, но, да ли је много таквих? Зар не бива чешће другачије? Управо је то беда што се човек не уме правилно

служити богатством, већ га употребљава као средство за слободан и разуздан живот? Богатство му углавном служи за угађање телу и својим страстима. Кажите: ко живи раскошно и сјајно ако не богаташ? Где је раскош и удовољавање свим прохтевима и жељама ако не код богатих? Где је разметање и претерано уређивање и дотеривање ако не код њих? Где забаве, гозбе, сва чулна задовољства, ако не такође код богатих? Где је пусто трајење времена ако не код њих? Весеље, забаве, разоноде ... Коме је својствена охолост, гордост и презирање других, ако не највише богатима? Ако је то тако (а већином јесте) онда - шта је то? Хришћански начин живота? Имали ту места за богомислије, молитву, љубав према Богу и ближњима? Не заборавља ли се ту на вечни живот и царство

небеско? Неће ли за такве људе бити страшан час смрти, јер о њему уопште не мисле, потпуно су га изагнали из сећања. Шта ако се деси да већ овде на земљи изгубе богатство, осиромаше? А то се заиста може десити, и дешава се. Али је још и срећан такав богаташ, кога Господ посети том, наизглед, горком милошћу. Срећан је ако буде разумео ту бригу и уразумљивање Божије, ако се освести, схвати таштину богатства и пролазне славе и ако се обрати ка богатству благодати Божије и задобијању спасења своје душе. А ако се догоди другачије? Ако из богатства, из овдашњег покоја и славе - право пређе тамо где и познати јеванђелски богаташ, шта онда? Шта ако и њему буде речено: Сјети се, да си ти примио добра своја у животу своме (Лука 16, 25).

Како је горко то и помислити! Како ће бити страшно тада се сетити прошлог живота, узалудног, телесног богатства, краткотрајног и бессмисленог весеља!

Видите ли куда човека одводи богатство и каква је судбина богатих? Рећи ћете да је кривица у самим људима, а не њиховом богатству. Тачно је то, али богатство даје повод човеку да заборави, и он заборавља своје назначење и своје хришћанске обавезе; богатство нам служи да хранимо и распаљујемо у себи наше порочне наклоности и страсти. А често је богатство - што можда не виде људи, али је знано за Свевидећег Бога - безакона својина стицана неправедно. У сваком случају богатство је опасна ствар. Не говори узалуд света Реч Божија на корист богатства и не на радост богатима.

Сасвим је друга ствар са сиромаштвом. Јесте тешко и горко бити сиромашан, али нам је такав цео наш садашњи живот. Нисмо ми овде дошли на весеље и радост. Радост нам је одређена за други свет и живот, а овде нас очекују жалости, беде и нужде. Сиромаси обично немају те пороке као богати. Да ли су му доступни раскош и разметање када он понекад нема ни да поједе и једва да има шта да обуче? Да ли има разне прохтеве када му често недостаје и оно најнеопходније? Хоће ли му пасти на ум весеља када је он постојано у тузи и бригама због недостатака? Да ли ће икад моћи да испразно проводи време, када мора тешким радом да стиче за себе да се прехрани? Будући удаљен од порока таквим својим положајем, зар не може лакше ставити себе у боли положај и кад је у питању његова душа и будући

О СЛУЖЕЊУ ДВА ГОСПОДАРА

живот? Зар он није ближи оном стању какво тражи од нас света хришћанска вера? Зар се он неће чешће сећати Бога, обраћати му се молитвом и надати се у помоћ његову? Зар неће лакше поднети све несрће и беде које нас сналазе? Да ли ће му и сама смрт бити уопште тако страшна када он нема шта с тугом да оставља? А шта га после смрти очекује? Зар не она блажена судбина и вечна утеша у наручју Авраамовом (Лука 16; 22,25) чега је удостојен убоги Лазар?

После овога, треба да размисле и богаташи и сиромаси. Први о томе како да се избаве од несрће која им прети у вечношти, а други - како да буду достојни будућег блаженства које их очекује. Пазите на себе богаташи: не преузносите се својим богатством, не уздајте се у богатство несигурно, него у Бога живога (И Тим. 6, 17). Не дајте да вам срце прионе за богатство (Пс. 62, 10) - нека оно постоји ради вас, а не ви ради њега. Памтите да није безопасно бити богат, да су многи богати хришћани ради спасења душе добровољно остављали све и одавали се трпљењу и сиромаштву. Уздржавајте се од неправедног имања, а и праведно употребљавајте не на удовољавање својим прохтевима, на весеља и светска наслаживања, већ на неопходне потребе, корисне и свете, у славу Божију и на помоћ својој браћи која не мају - уопште, користите се богатством разумно и богоугодно, да вас у будућем животу не би задесила судбина несрћног богаташа, него да бисте ради доброг и светог употребљавања дарова Божијих, земаљских блага, задобили вечно благо на небу (Мат. 6, 20).

А ви, сиромаси, благосиљајте Бога због своје судбине. Господ вас је поставио на најнепосреднији пут ка Царству Небеском; потрудите се да себе сачувате на том путу. Не тугујте, не ропћите због свог положаја, покорите се вољи Промислитеља Бога, уздајте се на Његову неизмерну благост и у сваком случају очекујте од Њега утешу и помоћ, живите од поштеног рада и не завидите туђем богатству, да се не бисте после садашњих беда повратили и вечној мучењу, уместо да због трпљења и мука задобијете оно место блаженог покоја и сладости у коме пребива из Јеванђеља познат - убоги Лазар.

Ево општег правила богаташима и сиромасима, правила мудрих и искусних хришћана: богаташи, не везујте се за своје богатство; сиромаси: не желите богатства. Господе, који све устројаваш ка нашем спасењу, слава Теби!

С руског Р. Б.

Живот човеков на Земљи јесте служење једног од два господара: Богу или свету.

Пошто смо чули речи Господње у данашњем светом Јеванђељу, да нико не може једновремено служити и задовољити оба господара, треба сваки од нас данас да запита себе: кога господара ја служим, свет или Бога?

Свет

Под светом треба разумети, на првом месту, тело а после - сва она материјална добра која овај свет пружа човеку на уживање.

Тело

Оно је слуга душе. Правилан однос између душе и тела је кад тело служи души. Чим оно од слуге постане господар и своју вољу поче да намеће души, наступа промењај са тешким последицама за душу. Као кад неко, да би сачувао хаљину, излаже тело своје непогодама. Шта је драгоценје: тело или хаљина? Зато је Господ рекао да се не бринемо сувише за тело своје. Јер ко се сувише брине за тело своје, тај осуђује на смрт душу своју (Рим. 8,13). "Ко сеје у тело своје, од тела ће пожњети погибао (душе) а ко сеје у дух, од духа ће пожњети живот вечни" (Гал. 6,8).

Свет

Сва блага овога света су, према оцени најбогатијег и најмудријег цара у историји, нишавило, таштина и мука духу (Пропов. гл. 2). Нишавило и таштина зато што је све краткотрајно пролазно. "Пролази обличје овога света" (И Кор. 7, 31). Мука духу зато што су сва овоземаљска блага уствари похота телесна, похота очију и гордост очију, а све то не долази од Бога већ од света (И Лов. 2, 16); Отуда човеку, његовој души, ништа не користи и да сав свет стекне, јер ништа од свих његових добара не носи са собом у вечни живот (Мат. 16, 26).

Свет је непријатељ Богу а тим самим и души човековој. Отуда ко је у пријатељству са светом, а то значи ко угађа свом телу, повлађује његовим страстима, неразумно ужива овоземаљска блага, живи расклапшино и дружи се са неваљалим љу-

дима - тај је у непријатељству са Богом и са душом својом (Јак. 4, 4). Зато љубљени ученик Христов саветује: "Не љубите света ни што је на свету", јер, "свет у злу живи" (И Јов. 2, 15; 5, 19). Ко љуби свет, тај нема у себи љубав Оца небеског (2, 15).

Причали су ојећи о ави Арсенију како је касно у субоћу уочи недеље осипављао сунце иза себе и исипружавају своје руке к небу молећи се све дошлије док му сунце не би ојећи обасјало лице, и шек је онда седао.

Хришћани нису од овога света. На светом крштењу ми смо се одрекли света и духа његовог и определили за Царство Христово (И Кор. 2, 12). Од часа ступања у Цркву Христову за нас је свет распет, а то значи мртвав, и ми смо распети односно мртви за свет (Гал. 6, 14). Одонда нисмо дужни да живимо по обичајима света него по еванђелском закону Христовом.

И тако - служба телу и свету доноси човеку вечној погибији.

Бољ

Насупрот свету, пролазном и ништавном, стоји Бог као највише, непролазно Добро. Служење Богу доноси човеку поред времених и вечној блага.

Времена блага: благовремена киша усевима у пољу, изобилан берићет, мир, здравље, победа над непријатељима, благослов Божији и успех у сваком послу (III Мојс. 26, 3-10; V Мојс. 28, 1-13)

Вечна блага: радост и блаженство какво око не виде, ухо не чу и срце не пожеле (И Кор. 2, 9).

Пошто смо ми још од крштења свога изабрали да ћемо служити Богу, служимо му свим бићем својим, истрајно и са љубављу, да бисмо се удостојили оних блага која је Он одискона припремио онима који Њега љубе и Њему служе, то јест живе по Његовој вољи.

о. М.П.

ПРИЧА СТАРЦА ЈАНИЋИЈА

Било је то давно, у једној северној ка-
саби. Под белом летњом месечином са-
брали се људи на разговор у башти стар-
ца Јанићија. После многих речи о разним
дневним и лаким стварима, усудише се
два младића да ставе свом домаћину јед-
но важно питање. Старац Јанићије дugo
оклеваше и ћуташе. Најзад кад сви радо-
знало навалише на њу, он поче да прича:

Питате, ме, децо како сам ја постао
побожан, или правилније, како сам ја по-
веровао у Христа. Ви сте млади, и одувек
ме знате као човека побожна и богољуб-
на, но ја памтим себе и другачијег. У мо-
ме младићком добу ја сам мало са висине,
готово са презрењем, гледао на мајку мо-
ју, која је била велика богољубка. У то
време ја сам читao многе стране књиге,
нарочито француске. Кад год би ме мајка
позвала у цркву, на молитву или на
причест, ја сам одбијао са презивим
осмехом. И док се она, старица, молила
Богу у цркви, ја сам седео дома и читao
разблудне романе француске. Са сузама
у очима мајка ме је благо укоревала за-
вршавајући своје укоре речима: "Ка-
јаћеш се, синко, те твоје књиге неће те
одвести срећи!"

О мудра мајко моја, како си ми истину
пророкovala! Што сам виште читао, све
сам виште осјећао неку жеђ за нечим нео-
дређеним. И црна туга свијала се као
змија око мога срца. Једног дана рече ми
забринута мајка:

-Хајде, прочитај и мени нешто из тих
књига, да чујем и видим чиме ти то хра-
ниш душу своју.

- Не смем, мајко, одговорих ја стидљи-
во. Није ово за тебе. Ти си... овај... стара
жене.

Мајка уздахну дубоко, поћута па рече:

- Све што ти мени не смеш да прочи-
таш, синко, то није од добра...

Устани, да идемо мало у поље, да се
мало прошеташ и освежиш чистим ваз-
духом. Ах, мени тужно!

И невољно ја поћем с мајком. Имали
смо једну своју њиву, прилично удаљену
од вароши. Жега је била велика, и ја
почнем осећати жеђ. Нисам марио за раз-

говор са мајком. Једва сам чекао да се
одвојим од ње, и да продужим читање
књиге, коју сам носио у цепу. А у том часу
у цепу ми је била књига Бонапарта и же-
не. Тог дана притисла ме беше туга мимо
све друге дане, а уз то и још несносна жеђ.
Мисли о самоубиству непрестано су ми се
ројиле у памети. Најзад рекох мајци, го-
тово грубо, нека она иде да гледа њиву, а
ја ћу да легнем у хлад, да бих мало
олакшао муке од жеђи. Тако се бедна
моја мајка удаљила од мене, ја извучем
књигу из цепа, легнем у хлад, и почнем не-
рвозно читати. Но убрзо ме савлада сан и
ја заспах. И видех, господо, у сну оно што
је мој цео живот обрнуло и што је мене
учинило побожним. Сањам и видим себе
залуталог у некој пустињи без човека, без
дрвета и, што је главно, без трага воде. А
жеђ ме ужасно стегла, тако да сам почeo
иза свега гласа да вичем за помоћ и да ри-
дам, сав обрван неизмерним страхом.
Ехо мога гласа враћао се мени као неко
церекање. "То је неки зли дух, који ми се
смеје". Таква мисао севну ми у глави и то
ме још виште ужаснуло. Ја престанем да
вичем, но оно церекање продолжи се све ја-
сније и све ужасније. У том се почеше не-
ке сенке купити око мене, и ја чух неки ве-
лики жагор. Ја повиках: "О људи, дајте ми
само једну кап воде!" На то дође као одго-
вор неко језовито и громко церекање из
најближе моје близине, и један страшан
глас: "Сад ћеш пити са реке, али не воду
неко пламен!" Ја клонух и изгубих свест...
У томе неко ме ухвати за руку и усправи.
"Тиси жедан, момче, хајде да те напојим".
И у једном тренутку ми се обресмо пред
читавим стројем многобројних чесама, из
којих је истицала вода јаким млавезима.

Прва чесма, пред коју стадосмо, беше
висока као обелиск, од једног једностав-
ног црног камена. На њој беше написано:
Чесма фараонска.

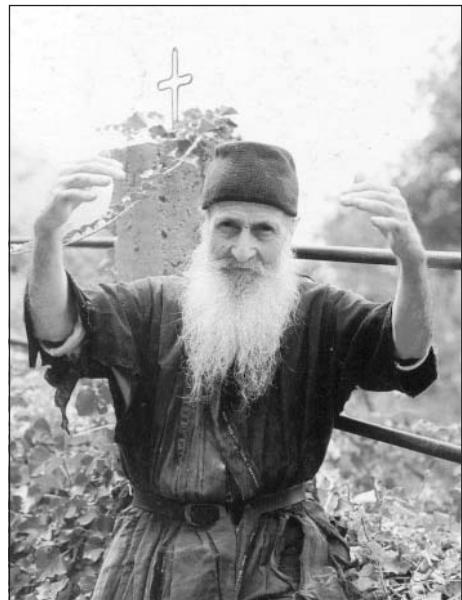
- Ако можеш, пиј! - рече ми непознати
вођ.

Ја се жудно нагех да пијем, али се од-
мах тргах, вода је смрдela на стрвину, на
неку грозну животињску стрвину.

Онда ме вођ брзо ухвати за руку и до-
веде пред другу чесму. Она беше широка
као нека кула и сазидана изванредно ле-
по од дивних цигала. На чесми беше на-
писано: Чесма содомаска.

- Ако можеш, пиј! рече ми вођ.

Ја се жудно нагех да пијем, али се брзо
тргах натраг. Јер то не беше вода него
нека гадна црна смола, чији мирис безма-
ло ме онесвести.

Онда ме вођ ухвати за руку и доведе
пред трећу чесму. Ова беше озидана од
белог мермера, и имаћаше много стубова
унаоколо. На њој беше написано: Чес-
ма јелинска.

- Ако можеш, пиј - рече ми вођ.

Ја се жудно нагех да пијем, али се брзо
тргах назад. Јер то не беше вода него не-
ка течност бела као млеко и страшно од-
вратна по укусу. Ја узех мало од те течно-
сти у уста, али брзо повратих. Онда ме
вођ брзо ухвати за руку и доведе пред чет-
врту чесму. Ова беше сливена од
гвожђа. На њој беше написано: Чесма
римска.

- Ако можеш, пиј! - рече ми вођ.

Ја се жудно нагех да пијем, али се брзо тргах назад. Јер то не беше вода него нека првена течност. "Крв!" Узвикнух ја и тргах се назад.

Онда ме вођи ухвати за руку и доведе пред пету чесму која се зваше: Чесма Иродова; па оред шесту, која се зваше: Чесма Неронова; па пред седму, која се зваше: Чесма лицемера; па пред осму, која се зваше: Чесма књижевника; па пред девету, која се зваше: Чесма Наполеонова; па пред десету, која се зваше: Чесма гордости; па пред једанаесту која се зваше: Чесма прељубе; па пред дванаесту која се зваше: Чесма свађе; па на тринесту која се зваше: Чесма непослушности; па пред четрнаесту, која се зваше: Чесма Дарвинова; па пред петнаесту, која се зваше: Чесма Марковића. И тако даље редом, од чесме до чесме, једне са називом неких порока и греха, а друге са називом неких великих грешника, које сам ја у то време сматрао великим људима.

Један предуги низ чесама! Све су оне биле споља врло лепе и привлачне, но течност, која је из њих истичала била је ужасно одвратна, или по мирису или по укусу. А ја ни са једне чесме нисам могао пити, нити своју жеђ утолити. Чини ми се, да је свака та чесма повећавала моју смртоносну жеђ. Уз пут сам приметио, да је око сваке чесме била пешчана пустинја. Вода је свуда шибала млаузима но одмах је понирала у песак без трага. Чудило ме, да поред толике воде- никде травке, никде дрвета, никде зеленила, никде живота! Покушавао сам виште пута, да свога непознатог вођу упитам о томе, и о другом којечему, но кад год бих ја дигао поглед да му видим лице он је окретао лице у страну. И тако му ја никако не могао сагледати лице.

Најзад клонух, изнемогао на руке вођине, те се не сећам, како и куда ме је он даље водио. Када дођох к себи, спазих пред собом једну скромну чесму, израђену од дрвета у виду крста. Из ње је истичала бујна вода, чиста као кристал. На чесми је писало: Чесма Воде Живе. Унапоколо је било красно дреће, цветне пољане и зелене ливаде. На све стране виделе су се многе красне птице, које су умилно певала.

- Ако хоћеш пиј!- рече ми вођ.

Ја се нагнух да пијем, и пих, пих тако дugo, да ме вођ трже за руку и рече:

- За сада доста!

Ја се усправих и осетих нови живот у себи. Никад у веку нисам пio тако слатке воде. Хтедох се опет нагнути да још пијем, али ми вођ не допусти, на моју велику жалост. И рече ми:

- Света Милост доста ти је данас дала, други пут ће бити више. И трже ме од животворне и слатке воде.

- Како ћу ја други пут наћи ову чесму без вође?- упитах.

- Ето ти вође!- рече ми мој сапутник и показа једну књигу, на којој је као сунчаним зрацима било написано: Свето Писмо.

У том поче се мој вођ удаљавати од мене. Ја га стадох молити да ме не напушта, но на то ми он рече:

- Па ти си мене први напустио! Кад се поправиш и удостојиш, опет ћу ти доћи.

Ја сав задрхтах. И једва промуцах:

- Ко си ти, реци ми молим ти се?

- Ја сам твој Ангел Чувар, слуга Свете Милости.

- Ангел Чувар! О томе ми је некада моја драга мајка говорила. Ја потрчах за њим и викнух:

- Молим ти се, покажи ми бар лице твоје!

Но он побеже одговарајући ми јасно и оштро реч по реч:

- Ниси сад достојан да видиш лице мое. Сувише си пio са оних Проклетих вођа. не могу да поднесем мирис твој. Ако се очистиш и удостојиш ја ћу ти опет доћи и ти ћеш видети лице моје.

Ја јаукнух од бола. У том се пробудих. Моја мајка седела је покрај мене и - плацала.

Заплаках се и ја горко и прегорко, па кад добих даха и ја завиках из гласа:

- О мајко, слатка мајко! Сад разумем: због твојих суза ја сам видео оно што сам видео. Мајко драга, опрости! И хвала ти, света мајко моја, великомученице, што си ме данас поново родила сузама твојим.

При томе старац Јанићије заплака, и изазва сузе у очима свих присутних.

- Од тада и због тога, децо моја, ја сам постao овакав каквог ме ви знате, - заврши своју причу старац Јанићије.

Ейскoй Николај

МОЛИТВА ИСУСУ ХРИСТУ

Још док је Христос ходао по Самарији и Јudeji, слепи су викали: "Сине Давидов, помилуј ме!" И добијали су вид.

И касније, хришћани су призивали најсветије име Исуса Христа, у облику молитве: Господе Исусе Христе, Сине Божији, помилуј ме грешнога! У тој краткој молитви, хришћанин исповеда богочовечанско достојанство Исуса Христа, као и своје покајање пред Њим.

Ако у речи те кратке молитве ставимо веру покајаног разбојника и искрено покајање оног евангелског цариника, онда ова "молитва Исусу" има велико преображајно дејство у нама.

Моћ ове молитве није у многобројном повављању имена "Исус", него у живој жељи да, кроз духовну љубав, уђемо у лични однос са Христом Исусом, Богом и Спаситељем нашим.

Молитва Исусу нарочито, помаже кад нас нападају нечисте помисли, јер се демони боје имена Исуса Христа, као ватре!

Св. Јован Златоусти препоручио је свима верним да се непрестано моле: "Господе Исусе Христе, Сине Божији, помилуј нас!" И присилите ум ваш на такво молење до смрти, јер ова молитва исказује велики напор: јер само уска врата и тесан пут води у живот, и само подвигници улазе у њега (Матеј 7:14, 11-12). "Дакле, молим вас, вели св. Јован Златоусти, ову молитву никад не напуштајте, било да ходате или нешто друго радите, непрестано у срцу говорите: Господе Исусе Христе, Сине Божији, помилуј нас!

Тако, непрестано држи у памћењу име Господа Исуса, да би се оно сјединило са твојим срцем"

Блажени Августин је рекао: молитва без расејаности највећа је добродејаша хришћанска. Ничим се демони шако не раздоде на молитвом. Заши они све чине, да човека удаље од молитве, и унесу расејаности мисли у душу његову за време молитве. Неке су оце гледали на молитви како сијају као ожњени стубови. Када се блажени Јосиф молио Богу, са уздизнутим рукама, његови су прсти свећили као десет свећа. Дошао младић духовнику и пожалио сена друга који ћа је увредио. Био је при том пун жалости и ђнева. Рече му духовник: иди у своју собу, па се моли Богу за што који ће је увредио. Попслуча младић и оде у своју собу на молитву. Молио се дуго и дуго за неизријашеља свога, док ћа најзад не прође сваки џнев, и он осећаји велики мир и радосћ у души.

О ВЕЛИКОЈ ВЕРИ ЈЕДНОГ НЕЗНАБОЩА

Многи од нас мисле да само хришћани могу имати велику веру у Бога, веру у моћ и милост Његову, па се зато као са неке висине односе према иноверницима, поготову незнабошцима. Али се често догађа да многи иноверници, па чак и незнабожац, има већу веру од многих хришћана. Ово потврђује одељак светог Еванђеља, које сте данас чули.

Вера у Бога није привилегија само хришћана. На земаљској кугли живе многобројни народи, који се између себе разликују по боји коже, говору, начину живота, обичајима, али ниједан од њих није без вере у божанство и без верских обреда или култа. Народи који су лишени натприродног откривања, а то ће рећи начина на који је Бог открио Себе људима, долазе до сазнања о Богу једним делом преко своје унутрашње природе, а другим - преко спољашње природе.

1. Савест - унутрашњи орган богопознавања. Приликом створења првог човека, Бог је у његову духовну природу, у душу, усadio савест, као нарочити орган или способност за познавање Бога, за разумевање Његове воље и разликовања добра од зла. Помоћу тога органа незнабошци, и без спољашњег откривања Божјег без спољашњег закона, чине оно што закон Божији тражи од човека. По речима светог Апостола Павла, они тиме показују да је оно што закон Божији захтева од људи урезано у срдцима њиховим (Римљ. 2, 14-15). Истина, тај унутрашњи закон, кога је Бог усadio у духовну природу човекову, може, услед греха, да потамни, јер грех прља и замрачује душу; али он остаје у души и може поново да заблиста. Савест, грехом помрачена и успаван, може да се пробуди и продужи улогу човекова саветника и учитеља кроз живот. А то значи да и људи који су заборавили Бога и удаљили се од Њега могу једног дана да се врате Богу.

2. Видљива природа - спољашње средство богопознавања. Казивање савести о Богу допуњује високолика видљива природа. "небеса показују славу Божију, и

свод небески објављује дела руку Његових". Ову славу Божију дан саопштава дану, и ноћ казује ноћи, тако да се она, без речи и гласа проноси с краја на крај света. И "нема језика, нити има говора (људског) где се не би чуо глас њихов. По свој Земљи иде казивање њихово и речи њихове на крај васељене" (Псал. 19, 1-4; 89, 5). По речима највећих светских научника - природњака, видљива природа је велика књига у којој је прст Божији на свакој страници записао своје име. Ма коју страницу да погледаш на њој ћеш наћи записано име Божије. Највећи немачки филозоф, који се убраја у највеће умове света, рекао је: "Звездано небо најда мном и морални закон у мени говоре ми да постоји Бог, њихов Творац". А по речима руског научника Ломоносова, "Бог је роду људском дао две књиге. У једној је показао своју величину, а у другој - своју вољу. Прва је - овај видљиви свет, а друга је - Свето писмо" или Откривање.

Многи незнабошци имају већу веру од многих хришћана. Ово потврђује данашње свето Еванђеље. Капетан незнабожац имао је већу веру у Господа Исуса него огромна већина Јевреја, којима је Богу говорила, поред унутрашње свести и видљиве природе, још и она друга књига - Свето писмо. Зато ће се, по речи Господњој, Царство Божије пре дати незнабошцима, који су без Светог писма (или божанској Откривању) верују у Бога и управљају се по закону Његовом, него хришћани, који се називају синовима Божијим, а не живе по Његовој светој вољи.

Греси незнабожаца на суду Божјем блаже ће се судити, као слугу који не познају Закон Божији, а строжије хришћанима јер они знају добро Закон Божији.

Потрудимо се неуморно да наша вера буде већа него што је вера незнабожаца, а са овим и наш живот да буде бољи него њихов.

Ж. М. П.

СВЕТИ ОЦИ О САСТРАДАЊУ

У 4. веку беше неки игуман у манастиру Кападокије, који је био украсен свим врлинама, а нарочито милошћу према сиротима. У оближњем манастиру био је празник на који је био позван игуман са његовим монасима. Он није хтео ини тамо, али је у сну чуо глас: "Иди на празник, али пошаљи своје монахе пре тебе, а сам иди за њима издалека."

На путу монаси су видели човека који је лежао сав у крви. Он им је са сузами у очима испричао: "Био сам болестан, овде ме је напала љута звер. Немам никог да ме однесе у село". Монаси му одговорише: "Ми идемо пешке, не можемо за тебе ништа урадити јер немамо с нама магарца". Рекавши то, они су га оставили на путу.

Мало затим наиђе игуман и угледа несрћника где лежи и уздише. Сазнавши о узроку његове невоље, игуман га је запитао: "Не проћош ли овуда, малочас, пре мене неки монаси и зар те нису видели"? Невољник је одговорио: "Они су застали и питали шта ми је. Али су отишли рекавши: "Ми идемо пешке и не можемо ти ништа помоћи". Игуман му је казао: "Ако можеш, пробај да се дигнеш и да идемо полако." Болесник је одговорио: "Не могу да се дигнем". На то му је игуман рекао: "У том случају ја ћу те, с Божјом помоћу, довођи на леђима до села". А онај је почeo да га одвраћа: "Оче, како ти сам можеш мене носити! Далеко је до села". Игуман ће на то: "Жив је Бог мој! Нећу те оставити!"

Кад је подигао овог болесника на плећа, игуман је осетио велики терет. Касније му било лакше. Најзад није осећао никакав терет. Игуман се чудио томе, Онда се окренуо и видео да нема никога на леђима. Тада је чуо глас: "Ти се стално молиш за монахе своје, да би се и они удостојили живота вечног, али твоја су дела добра, а њихова нису. Ако хоћеш да твоја жеља буде услишена, убеди и њих да поступају као и ти. Ја сам праведни Судија и свакоме ћу дати по делима његовим".

Ж. М. П.

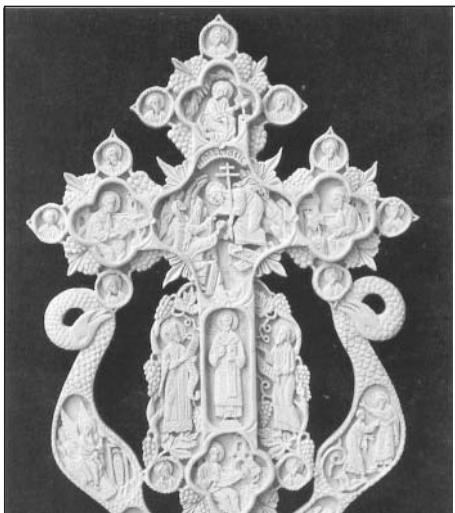
О ЗНАКУ СИНА ЧОВЕЧИЈЕГ

Господ је рекао да ће се показати знак Сина Човечијег на небу (Мат. 24, 30). Ка-кав је то знак? То је, браћо, крст, који ће се појавити на небу кад по други пут дође на земљу Господ Исус Христос. Али и пре тог последњег дана показивао се на небу крст неколико пута и о томе ћемо сада говорити.

Када је владао Грчки цар Константин била је веома јака аријева јерес и још је много било незнабожаца, али седмог маја пре подне појавио се на небу у Јерусалиму знак крста, који је био велики и простирао се од Голготе до Јелеонске горе, блистао је јаче од сунца, као да је састављен од многих звезда, а био је тако леп, да људи нису хтели одвојити очи од њега. Сви Јерусалимски становници оставили су своје радове, изшли на улице и ужаснути и радосни сагледали дивно знамење. После тога сви, и стари и млади, и мужеви и жене са малом децом, и младићи и девојке, и путници и дошаљаци, и хришћани и нехришћани, са великим узбуђењем и топлином душе отишли су у цркву и из свег гласа као једним устима славили Господа Исуса Христа Јединородног Сина Божијег. Јеретици и незнабошки видели су у појави крста Христову божанску силу и славу, те су тиме били посрамљени и збуњени. Сваки је се тим знамењем могао уверити да је хришћанска вера права, истинита и богоугодна, те су тада многи Јudeјци и незнабошки поверили у Христа Спаситеља, покајали се за своје греше и примили св. крштење, те су славили, вели се, Христа Бога нашег, који је као Син Божији једносуштан и савечан Оцу и Св. Духу.

Ето, браћо, видели сте да је се крст показивао и пре другог доласка Праведног Судије и то у Јерусалиму за владе цара Константина, прво зато да покаже да је хришћанска вера права, истинита и божанска, друго зато да нехришћане и јеретике посрами и изобличи и напослетку да многе од заблуда спасе и доведе Христу.

Какву поуку за себе можемо узети одавде? Прво ову да када је наша вера права, истинита и богоугодна, онда је не треба држати онако просто, него искрено и свом душом, тако да нас ни варања, ни претње, ни муке, ни смрт не могу нетерати да је се стидимо и одричмо. Друга поука се састоји у томе, да се сетимо да Бог жели да се сви људи спасу и дођу у познање истине (I Тим. 2, 4), јер због по-

јаве крста, као што сте чули, многи су Јudeјци и незнабошки поверовали у Христа и примили св. тајну крштења. Најзад, из ове небеске појаве извучимо и ову поуку за себе, да не заборавимо да ће се крст појавити на небу још једаред, када се затресе сав твар и небеске силе се покрену и када "нам се свима ваља јавити на суду Христовом, да примимо сваки што је који у телу учинио, или добро или зло" (II Кор. 5, 10). Знајући пак то, сећајмо се увек праведног суда Божјег, који ће за грешнике бити страшан, и будимо спремни за њега, јер нас томе учи Спаситељ када вели: "Бдите, дакле, јер не знате ни дана ни часа у који ће Син Човечији доћи" (Мат. 25, 13).

о. Викенитије

БОРБА ЗА РЕВНОСТ

Руски митрополит Филарет је позвао све богослове, као будуће свештенике, а затим и све вернике у борбу против равнодушности. Он је подсетио хришћане на ону страшну опомену из Откровења: "Знамдела твоја, да ниси ни студен ни врућ. О, да си студен или врућ, изблъјуваћу те из уста својих" (Откровење, 3, 15-16). А Свети Јован Кронштатски у своме дневнику "Мој живот у Христу", испољава своју личну немоћ и недостојност. Он као велики пастир и духовник отворено би говорио: од себе самог не очекујем ништа сем греха и грешака, а свако добро или сваку помоћ очекујем само од Бога. Свети Дух непосредно и преко свештеника утиче на људске душе. Од самог рукоположења свештеник добија дар божанских благодати као моћ да најпре самог себе преобрази, а затим да утиче на своју околину. То је немогуће без свакодневног читања Светог писма. Најважније је ово: Никада не заборави своје слабости, свој недостатак духовног познања, и никада се не уздај у своју памет него ослони се на Господа и од њега очекуј сваку помоћ.

Једном је Светог Јована Кронштатског срео један верник, који је видео многа његова чуда, па га је запитао: "Ко си ти да можеш чинити оваква дела?". Отац Јова, зачућен, смирен је одговорио: "Ко сам ја? Ја сам непроповедан и грешан човек који се труди да служи Богу у добру и истини". Ето како је највећи руски пастир овог века јасно дефинисао не само пастирску службу свештеника него и мисионарску делатност сваког верника: да служи Богу у добру и истини.

K. B.

Живела два синтарца у суседству. Имали су браћску љубав међу собом. Па слушајући о свађи међу људима, чудили су се, како што да људи не могу да живе у љубави. Хајде и ми да се завадимо! рекну они један другоме, да би видели, какви су људи у свађи. Синаве један лонац прода се, па један рекне: ово је мој лонац а не твој! Други одговори: није твој него мој. Тако љонове ше речи још неколико пуша, док ће један рећи: па кад је твој лонац ешо, узми га, нека је твој! И обојица се засмејаше, и прородужише живеши у браћској љубави не могући никако појмаш, зашто се људи свађају око пролазних синтара, кад су браћа, и кад је љубав болја и кориснија од свађе.

НИЈЕ СРЕЋА БИТИ БОГАТ

Богаство је оков, тежак оков за оне који се не умеју користити њим. То је љути и бездушни тиранин, који све оне, који му робују, води пропасти. Али ако хоћемо, ми можемо оборити с престола тешку власт тога тиранина и принудити га да нам се покорава, а не да нам заповеда. На који начин? То ћемо постићи ако будемо свима делили своје богатство. Јер док се оно налази насамо с нама, то оно слично разбојнику у пустини, причињава нам сваковрсно зло; међутим принудимо ли овога разбојника да дође у људско друштво, тада он већ не може да нам шкоди, јер бива са свих страна обуздан. Не говорим ја да је грех имати богатство али је грех имати га, а не делити сиромашним и рђаво се користити њим. Бог није ништа рђаво створио, већ "све врло добро" (Пост. 1,31), према томе и богатство је само по себи добро, али само тада ако не влада оним ко га поседује и када спасава ближњег од сиромаштва. Као што се ни светлост не би сматрала за добро кад не би прогонила мрак, него га, на против, још увеличавала, тако и богатство ја не називам богатство ако оно не спасава од сиромаштва, него напротив га умножава. Онај је богат ко нема потребу да узима од других, већ сам помаже другима; међутим ко се труди да узима од других, тај није богат већ сиромах.

И тако богатство није зле већ ниска наклоност душе, која обраћа богатство у сиромаштво. Такви људи несретнији су од оних, који просе милостињу по улицама; несретнији су од слепих и сакатих. Иако се облаче у светле и свилене хаљине, они су презренији од оних који су обучени у рите. Ступајући гордо на трг они су беднији од оних који се скитају по раскршћу и улазе у дворишта где вапију и моле за милостињу. Ови последњи прослављају Бога и говоре речи милости и мудrosti, те зато им и указујемо милостињу, пружамо руку помоћи и никад их не осуђујемо.

А рђави богаташи говоре речи љутње и бездушности; речи о стицању имања и сатанских похота. Стога су они од свих

омражени и свима служе на подсмех. Ако хоћете, обратимо пажњу на саме речи, које изговарају богаташи кад нешто траже, а које сиромаси. Шта говори сиромах? Он овако говори: "Ко даје милостињу, никада неће осиромашити, јер даје од Божије својине. Бог је човекољубив и даје више". Све су то речи дубоке мудрости, разума и света, и оне те подстичу да мислиш на Господа и избављају те страха од будућег сиромаштва. Уопште много поучног свако може приметити у речима сиромаха. А какве су речи богаташа? Оне су својствене неразумним животињама. Јер једни прављају о трпезама, о јелу и сласти и вину; затим о мирисима па оделу и сваковрсним непотребностима. Други опет говоре о камати и залогу, о састављању обvezница на зајам и исплати безбројног мноштва дугова, који потичу још од очева и дедова; затим говоре о одузимању од једног куће, од другог опет целог имања. А шта да кажемо о духовним завештањима, која су писана не мастилом већ крвљу? Предочивши неизбежну опасност или ма шта лажно обећавши онима код којих виде нешто имања, они саветују да се одстрane сви директни наследници који су обично сироти, и уместо њих, записати сами себе за наследнике. Зар то није горе од сваке помаме и свирепости дивљих зверова?

Стога вас опомињем, да избегавамо такво богатство, које је покривено стидом и убиствима, па да стичемо духовно богатство и да тражимо благо на небу. А ко пак поседује ово благо, он је у истини богат и излобијује богатством, па тако он влада свим земаљским и небеским благом. Јер ко хоће да буде сиромах по речи Божијој томе су свачија врата отворена, јер човеку који ради Бога не тражи никакве добити, сваки ће уделити од оног што има; а ко хоће да стекне неправедно ма само мало, за њега су свачија врата заткључана. Стога да бисмо имали и земаљска и небесна блага, изаберимо бесмртно богатство и благо које не пропада.

Архим. Меленитије

О ПОКАЈАЊУ

Ако земљорадник не чисти њиву од корова, овај ће се тако раширити да неће бити места за пшеницу. Овде њива представља нашу душу, коров је симбол порока, а пшеница је сликовити израз за врлине.

Леност или немар су велики пороци у духовном животу. Ако неко занемари своју телесну болест, он је у смртној опасности. Још опасније је занемарити наше ране на души, јер духовне болести без покајања као река - воде у смрт не само тела, него и у вечну смрт душе.

Зато не смемо одлагати покајање за наше грехе, него после сваког нашег греха треба се одмах покајати. Неко ће питати: како? Ево како: Треба душу приклонити пред Господом и скрушену са сузама рећи му: "Господе, опрости моје сагрешење! Боже, милостив буди према мени грешном"! Затим треба, по могућности, отићи у цркву, па ако је грех теке природе, исповедити га свештенику. Ако је наш грех био увреда ближњега, онда треба замолити опроштај од увређеног. Значи: Чим се укаљамо треба одмах да се и оперемо. Јер ако је Господ тражио од нас да праштамо своме брату, који се каје, седамдесет пута на дан, онда ће Он, као Бог, оправити и више од седамдесет пута - ако се искрено кајемо.

Ж. М. П. 4/85

ЉУБАВ ПРЕМА МАЈЦИ

Пјер Питоа био је каплар и један од најхрабријих војника Наполеонових. У свима бојевима он је ишао први. Својом неустрашивошћу пао је у очи свима ста-решинама па и самом Наполеону. У бици код Ваграма, 5. и 6. јула 1809. године он се храбро борио, а потом одједном не-стao. Нико није знао када је отишao. Неко време после нестанка пронађен је и, као бегунац, предат војном суду у Стазбиру, који га осуди на смрт.

Његови другови сажаљевали су га и зачујено питали: „Забога, Пјер, како си могао тако лако да напустиш борбену линiju, ти, тако храбар човек, чије груди красе толика одликовања?“ Свима њима он је давао исти одговор: „Не кајем се за оно што сам учинио“.

Последња ноћ пред извршењем пресуде наступила је. У поноћ врата ћелије су се отворила. Један официр кроз њих је ушао унутра. То је био Наполеон, али тако преобучен, да га осуђеник није могао познати.

Цар је узео руку осуђенога и са сниходљивошћу почeo да му говори:

- Пријатељу, као официр ја сам често био сведок твоје храбости и често се дивио твојој хладнокрвности. Дошао сам да чујем твоју последњу жељу. Ако имаш шта коме да наручиш, на пример породици, ја ћу радо твоју поруку извршити.

- Намам ништа - гласио је одговор!

- Зар ти нежелиш да свој последњи по-здрав упутиш оцу, браћи, сестрама?

- Отац ми је умро и ја немам ни браће ни сестара!

- А имаш ли мајку?

- Ах, не спомињите ми ово име! Кај га чујем ја сам спреман да заплачем, а Ви добро знате да војник не треба да плаче.

- А зашто не? Ја се на пример не стидим да заплачам кад се сетим своје мајке.

Очи осуђеника засјаше:

- Ах, и Ви такође волите своју мајку! Онда смем све да Вам кажем. Од свега што на овом свету постоји, ја ништа нијам тако волео као своју мајку. Кад сам пошао у војску, она ми је дала свој благослов и рекла ми: Сине, ако ме волиш из-

врши своју дужност према отаџбини. Отада ја сам њене речи увек имао пред очима. Те речи давале су ми снагу да се одржим пред кишом куршума. Мислећи на мајчине речија сам гледао смрти у очи и нисам се бојао. Једног дана сам сазнао да ми је мајка тешко болесна. Потражио сам дозволу да је посетим, али ми она није дата. Неколико дана касније сазнао сам да је умрла. Потражио сам дозволу поново, али ми она и по други пут није дата. Више нисам могао да издржим. Унутарња жеља да видим гроб своје миле мајке и уберем цветић са њеног гроба - победила ме је - и ја сам отишao. Пољубио сам мјчин гроб и са њега убрао цвет, који отада увек на срцу носим. Сутра умирем, али се смрти не бојим.

Веома узбуђен оним што је чуо, цар се повукаo после неколико утешних речи.

Сутрадан осуђенога су извели из тамнице ради извршења пресуде. Али у том моменту цар стигне на коњу, помилује Пјера и унапреди за официра.

П.П.О.

Када је Авва Арсеније боравио у Каноићи дође из Рима једна богообожављива и врло божајта девојка сенаторка, да ћа види. Прими је архијеског Теофило која она замолида убеди стварца да је прими. он оде књему и молише ћа говорити: ћа и ћа сенаторка је дошла из Рима и жели да ће види. Старац међутим не пристајајући да се срећне с њом. Кад јој то би јављено, она нареди да се обреми затређа говорити: у Бога се надам да ћу ћа видети јер нисам дошла човека да видим - истио је и у нашем граду многи луди - него сам дошла да видим пророка. Кад јак стиже до старчеве ћелије, то Божијем промислу старац се задеси ван. Кад ћа она виде притијаде ногама његовим. Он је ћевно подиже и обраћијој се говорити: Желиши да видиш моје лице, ево ћи гледај! Она јак од стида не усуди се ни да ћа погледа. Тада јој старац рече: Зар ниси чула за моја дела? То је оно што треба гледаји. како си се усудила на шалики ћуј? Зар не знаш да си ћи жена? И да не треба нигде да излазиш? Или можда хоћеш да се вратиш у Рим и да исјираши другим женама како си видела Арсенија, ћа ће претворити море у ћуј за жене које к мени долазе. А она рече: Ако Бог хоће, нећу ћустиши никога да дође овде. Него се моли за мене и увек ме се сећај. А он јој одговори и рече: молим се Богу да избриси сећање на ћебе из срца моја. Она јак чувши то опише пошрешена. Кад дође у град јаде од шуге у гроздницу и јави блаженом Теофилу архијескогу да је болесна. Он дошаоши к њој молише је да му каже шта јој је. Камо среће да нисам ни долазила јер рекох старацу: сећај ме се, а он ми одговори: молим се Богу да избриси сећање на ћебе из срца моја, и ево, ја умирем од жалости. Архијескогу јој рече: зар не знаш да си жена и да не пристајеш преко жена најада на свећиштеље? За то је старац то рекао. А за ћебој душу он не се увек молиши. Тако она би излечена од својих помисли и са радошћу се вратији своме дому.

О АНТИХРИСТУ

"... ја сам позван да будем добротвор човечанства. Ја ћу дати мир..." говорио је Антихрист. И на Конгресу свих народа, који ће личити на заседање Уједињених нација, он ће патетично поставити питање: "Шта још могу учинити за вас"?

У програму свога покрета Антихрист пише књигу под називом "Отворени пут ка васеленском миру и благостању" - натпис пројект хришћанским духом делатне љубави и среће усугубљативне добре воље.

У савременом екуменском покрету постоје три различита схватања:

1) Протестанти су углавном релативисти у својој еклесиологији, зато њихово "јединство у вери" жели само минимум догматскога сагласа међу хришћанима. Они виде јединство хришћана као "конфедерацију вероисповести и секта".

2) Римско схватање екуменизма: римски бискуп треба да има првенство и власт над свима хришћанима у екумени (васељени).

3) Православно схватање екуменизма: услов за јединство вере је прихваташа непромененог учена првих седам васељенских (екуменских) сабора. Православна црква као Тело Христово има своје јединство у Евхаристији, а јерархија је нормални канал непогрешивости (само не и аутоматски, како мисле у Риму, нити случајни, како мисле протестанти).

Верска политика Антихриста биће синкретизам свих религија. Он ће позивати све вернике да престану са старим препиркама око догматике, а лажни пророк и помоћник Антихриста, неки "епископ" Аполоније театрално ће да труби у својој верској "широкогрудности" (уствари равнодушности према Истини), говорећи: "Ја сам исто толико прави православац, и прави протестант, колико и прави католик!"

На крају, Антихрист ће да позове представнике свих вероисповести да сви заједно учествују у богослужењу. За ту сврху он ће сазидати "велики царски храм" за уједињење свих култова.

Многи православни верници не разумеју у чему се састоји "екуменизам". Треба рећи да ми не прихватамо релативистички и минималистички екуменизам, који заводи у равнот

друшност према истинама вере као да су, тобоже, све вере једнако добре.

Међутим, то не значи да смо ми против развијања добросуседских односа са другим верама, што савремени екуменизам проповеда. Такво понашање код нас православца било је традиционално. Ми нисмо имали инквизицију. Узгред буди речено, наш "први међу једнакима" епископ Новога Рима (Патријарх цариградски) још од 7. века носи титулу "Икуменски", а сваки епископ православни може за себе да каже: "И ја сам Икуменски (васељенски) по ширини своје љубави према целој Цркви и према свима људима у васељени". Тако нешто може да каже и сваки православни хришћанин, да има икуменску (васељенску) ширину љубави.

Ипак, међусобна љубав и љубав према неправославним не разрешава нас, православне од обавезе љубави према целој Истини. Ми православни допуштамо да Истина постоји делимично у сваком човеку, у свакој религији, или целовита, потпуна Истина постоји једино у Православној саборној Цркви. То релативистички екуменизам не признаје. Зато ми православни треба да разликујемо у овој грчкој речи два изговора: ми јесмо за православни екуменизам, али нисмо за неправославни екуменизам.

Човечанство се припрема за дочек Антихриста не само путем религије (кроз синкретизам), него и политички. Треба само поћи у Лондон или Париз, па видети савремени Вавилон где се мешају сви језици и руше старе традиције... расте тероризам пред којим је влада беспомоћна.

У целом свету је све веће неспокојство, а то је погодно тле за појаву Антихриста, који ће по речима Владимира Соловјева, понудити вештачки, материјалистички рај свима класама човечанства.

Ревносни јеврејски верници, у наше дане, нестрпљиво очекују долазак свога Месије. А Блажени Теофилакт Охридски предсказао је да ће доћи "Погубитељ". Пророк Данило називаје Антихриста "пар напрасити". Апостол Павле га именује "човек греха". Стога је по-раст греха у човечанству најпогоднија припрема за долазак Антихриста.

Весник, 27/85

Причао је Авва Данило да им је говорио Авва Арсеније као неком другом (премда је више него сигурно да се радило о њему): док је неки старап седео у својој ћелији, дође му глас који говораше: изиђи и показајути дела људска. Он уставши, изађе. Тада га одведе на једно место и показа му Етиопљанина како сече дрва и како прави велико бреме. Покушавши потом да га понесе и не могаше па наместо да скине са њега, и даље је секao дрва и додавао бремену. Чињаше ово дugo времена. Отишавши мало даље показа му човека који је стајао на бунару, вадио воду из њега и пресипао у шупљу суд из кога се вода сливала поново у бунар. Онда му глас опет рече: дођи, показајути и друго. И виде храм и два човека који се сећају на коњима и држаху дрво попреко један на спрам другога. Хтели су да уђу на врата, али нису могли због испреченог дрвета. А ни један се не смириваше да унесе дрво за другим. И зато остало је пред вратима. Ово су они људи, рече му глас, који држе теразије правде са гордошћу и који се нису смирили да се исправе и да ходе смиреним путем Христовим. Зато и остају ван царства Божијега. Дрвосеча пак означава човека са многим гресима. Он наместо да се покаје, додаје нова безкоња на грехе своје. Онај што је прпео воду, означава човека, који је истина, чинио добра дела али будући да са њима и зло меша тиме губи и добра дела своја. Потребно је дакле да би сваки човек над делима својим да се не би у празно трудио.

Исти онај човек је причао како су дошли једни оци из Александрије да виде Авву Арсеније. Један од њих беше стриц старог Тимотеја архиепископа Александријског, званог "нестјажатељ"; са њим је био и један од братанаца његових. Старац тада беше болестан и није хтео да се сртне са њима да не би и други долазили и досађивали му. Тада се налазио у стени Тројанској. Тако се они вратише ожалошћени. Дође међутим до напада варвара и он отишавши настани се у Доњим крајевима. Чувши то они дођоше опет да га виде и прими их са радошћу. Тада му рече брат који је био са њима: зар не знаш Авво да смо долазили у Троју да те посетимо па нас ниси примио? Рече му старац: Ви сте јели хлеба и пили воде, а ја чедо нисам ни окусио ни хлеба ни воде, нити сам сео, мучећи себе све док нисам сазнао да сте стигли у ваше место, будући да сте се због мене намучили. Него, браћо, оправствите ми. И будући утешени, отпутоваше.

О ПОСЛЕДЊЕМ - НАЈСТРАШНИЈЕМ СУДУ

Свакодневно искуство говори нам да све на овој Земљи има свој почетак и свој крај: људи, животиње, биље, растинje. Све настаје и - нестаје, само земља остаје. Али и она неће остати вечно. Јер и она има свој почетак, па мора имати и свој крај. Разлика између ње и њених становника само је у томе, што се век живота ових мери данима, месецима и годинама, а њен - милионима и милијардама година! Али, ипак, једног дана и њој ће доћи крај. Људе, као разумна бића одувек је интересовало шта ће на крају бити са Земљом и њеним становницима. међутим ,нико од људи није им то могао нити знао рећи, ма како мудар и учен био. То им може рећи само Онај који је без почетка и без краја, који свemu даје почетак и живот (Дела ап. 17,25), а то је Бог. И Он је то људима открио о својој причи о страшном суду кој сте чули у данашњем светом Еванђељу.

Овај свет имаће свој крај. Да људи не би нагађали шта ће са овим светом бити, Син Божји открио је да ће и свету једног дана крај доћи, али кад - није хтео рећи. Указао је само на предзнаке тога краја и његове последице и препоручио нам да се за тај крај свакодневно припремамо: Бдите, јер не знате дан и час (Мт. 24,42). Предзнаци су: ратови, глад, помор, земљотрес, гоњења хришћана; пораст мржње, зла и безакоња; опадање љубави, ширење лажне науке, поремећај у свемиру (Мт. 24,6-12, 24,29). А последице су: страшни суд и награде.

Историја света завршава се судом. Овај свет је њива Божја, а људи су радници на њој. И као што домаћин на крају дана награђује раднике на своју њиву, тако и Домаћин ове њиве, која се свет зове, на крају дана постојања њиве награђује раднике на њој: свакога према његовом труду и заслуги. Његов суд је непристрасан и праведан, а последица је двојака: за једне - рај и вечно блаженство, за друге - пакао и вечне муке. Због ових последњих, људи тај суд називају страшним, па и нај-

страшнијим, јер он по објективности и временском трајању казни превазилази све људске судове у историји.

Одговорност человека за све што учини у овом свету. За разлику од неразумних створења, човек је, као разумно и слободно биће, одговоран пред својим Творцем, за сва дела своја, учињена у овом животу. То је за человека велика част, али и велика опасност. Част - да самостално одлучује у избору између добра и зла и пута којим ће у животу ићи. Опасност - ако се удружи са злом и изабере пут који у вечну погиба води. Јер од живота на Земљи зависи вечна судба човекова у оном другом свету, куда сви ми после телесне смрти прелазимо.

На праведном суду Божијем дела одлучују. Многи људи и не слуте да вечно будно око Божије прати сав наш живот и сва наша дела; да нека невидљива сила, слично магнетофону хвата и бележи све што кажемо и учнимо , добро или зло, све се то негде чува и са нама појављује на суду Божијем. Онда се књиге живота отворе и из њих чита јавно пред људима и анђелима. Да би људи имали бар приближну слику тога суда, Бог је, по својој доброти и човјекољубљу, омогућио ста-

розаветном пророку Данилу и новозаветносм еванђелисти Јовану да у пророчкој визији сагледају овај суд и дозволио им да га опишу. (Дан. 7,9-10; Открив. 20,12- 13). Суд ће вршити Син Божји, Господ Исус Христос, коме је Бог Отац предао власт да суди (Јн. 5,22). А он ће судити праведно по делима у књизи записаним: "Како чујем, онако судим, и суд је мој праведан" ... (Јн. 5,30). Према томе, свакога ће дела његова оправдати или осудити.

Ко ће бити оправдан а ко осуђен? На ово питање одговорио је Господ Исус Христос у својој споменутој причи. Према Његовим речима оправдани ће бити они, који верују у Бога и Сина Његовог Исуса Христа (Мк. 16,16; Јн. 5,24; 14,1) и живе по Еванђељу Христовом: воле Бога и своје ближње и ту љубав потврђују делима милосрђа (Мт. 7,21; 25,31-46; Г Јн.3,17-18). А осуђени ће бити они који не верују, који су заповести Божије газили, који љубави према ближњима нису имали, нити дела милосрђа чинили. Син Божји својим силашком на земљу и облачењем у тело человека узео је на Себе нашу природу и изједначио се са нама у свему, изузев греха. Тако је Он постао брат наш, сапатник наш. Зато Он, наше патње и страдања осећа као своје, и дела милосрђа које ми један другоме чинимо Он прима као Њему учињено. Отуда ко гладнот на храни - Христа је на хранио, ко жедног напоји - Христа је напојио, ко голлог одене - Христа је оденуо, ко болесног посети, послужи и понуди - Христу је добро дело учинио. За та добра дела Христос награђује вечним животом у рају и вечним блаженством. А ко ближњима не притиче у невољама, тај се о Христа оглушио и зато ће бити отеран у пакао и вечни огањ.

Потрудимо се да овај кратак живот проживимо по заповестима Божјим, чинимо што више добрих дела и њима Христа задужујмо, да бисмо у дан суда Његовог били с десне стране Његове, са онима који ће наследити вечни живот и блаженство.

Ейског M.

БОГАТИМ ЖЕНАМА

Из живота св. великомученице Ирине (спомен 5. маја)

Сада ћемо рећи неколико речи оним од жена које управљају богатством, јер премда богатство по себи није ни добро ни зло, али несумњиво лако је при управљању њиме подлећи искушењима и светским саблазнima, те нанети штете свом душевном спасењу. Господ није узлуд рекао: "Богаташ ће тешко ући у Царство Небеско ... Лакше је камили проћи кроз иглене уши, него богатоме ући у царство Божије" (мат. 19, 23-26).

Имајући то у виду потребно вам је уопште бити веома обазривим и пажљивим и посебије нарочито се учити од некога како треба живети. А од кога? Разве ме се, по нашем мишљењу, од оних жена које су и у богатству спасле своју душу. Такве жене несумњиво даће вам собом одличан пример за углед и поуку за учење. Ако желите да се на делу уверите у то, изнећемо вам један пример од царске ћери, а други од царице.

За прву, а то је св. великомученица Ирина, речено је у њеном житију укратко да је била кћи незнабожачког цара Ликинија и да је њено богатство било неизмерно. Сто и столица били су покривени златом, свећњаци и кревет такође. Али како је у том богатству живела? Сваког дана није ништа јела до увече, а за вечеру је узимала комадић хлеба и једну чашицу воде. У позлаћеном кревету није спавала, него на земљи и то мало, јер се не само дању већ и ноћу молила Богу и читала божанствене књиге.

За другу пак, блажену царицу Теофанију, речено је опширније. Била је супруга грчког цара Лава мудрог и да је била богата не треба ни говорити, али је у богатству овако живела. У њеном животопису речено је да се веома марљиво страдала за спасење и савршенство своје душе, па није много ценила царску сједету, него их је ниподоштавала као прашину и снове. Стално су јој биле на устима речи из псалама и молитава и целог свог живота трудила је се да угоди Богу, чинећи милосрдна дела. Није се заносила

царским халинама, те и када је морала да се јави у њима, имала је испод њих прости одећу, власеницу, да би мучила своје тело. Хранила је се само хлебом и сухим воћем и није могла поднети раскошна и масна јела. Своје богатство је делила сиротињи и просјацима, сирочадима и удовама, а често их је и одевала у нове хаљине. Помагала је и дизала из рушевина манастире, зидала је ћелије да у њима живе иноци и даривала манастирима имања. Своје слуге сматрала као браћу и сестре и ни према ком се није односила са неуважавањем. Никада се није заклињала, нити је лагала, а још мање да је говорила празне речи. Према свима је била љубазна, с радоснима се радовала а са тужними плакала. Мада јој је постельја била украсена златом и скupoценом свилом ипак на њу никад није спавала, него је простирила на под прости асуру, на којој је по мало спавала. Ноћу је најчешће устајала и молила се Богу са сузама. Њен живот био је тако тежак, да јој је и болест дошла због тога, али без обзира на то, није клонула духом, стално се молила Богу, читала свештене књиге или је пак слушали кад су јој други читали. Главна њена брига састојала се у томе, да помогне невољницима, заштитије удовице, побрине се за сирочад, утеши тужне и убрише сузе уплаканим, те је биле, вели се, мајка свима, којима је требало приблизити и помоћ. На тај начин је живећи у свету одбацивала све што је светско и будућу у браку Христов лаки јарам заволела, крст је на раме узела и понела и тиме Богу угодила.

Зар није истина, богате жене, да вам свете подвижнице, које су се у богатству спасле, могу послужити као веома леп и много поучан пример? Заиста је тако, јер погледајте шта вам поучног дају две од њих. Прво, обе вас уче, као што сте чуле, да нимало не цените светску похвалу и сујету, него их презирете као и оне; уче вас да постите, јер су се храниле само хлебом, а раскошна јела нису подносиле. Уче вас да савлађујете тело, јер су спавале једна на земљи а друга на поду и то мало. Уче вас да чitate Свето Писмо и друге свештене списе, јер су такође стално читале или слушале. Сама пак Теофанија учи вас да будете милосрдне, јер је ми-

лостију чинила; учи вас да будете кротке према послузи, јер их је примала за браћу и сестре; учи вас да говорите истину, а да не говорите празне речи, јер се никада није заклињала, лагала ни много причала. Учи вас најзад, тако да рекнемо, свеобухватној љубави, јер је се са радоснима радовала а са тужними плакала, помагала је невољницима, незаштићенима, удовицама, сирочадима, ожалошћенима и свима била мајка.

Дакле, јесте ви видели колико вас поушије? А шта да кажемо тек о многим другима, чији опис живота можете прочитати у Житијама Светих (или у Прологу)! Зато читајте и нахи ћете још много поучних примера за угледање, да би стекле спасење и рајске красоте милошћу Божјом.

Ж. С.

Причаше за јеног брата како је дошао да види у Скиту Авву Арсенија. Ушавши у цркву молање клирике да му помогну како би се срео са њим. Они му говораху: одмори се мало, брате, па ћеш га видети. А он рече: Нећу ништа окусити док се са њим не сртнем. Тада послаше једног брата да га одведе страцу, пошто његова ћелија беше подалеко. Покуџавши на врата, уђоше и поздравише се са старцем, седоше ћутећи. Тада ће рећи онај брат из цркве: ја одлазим, помолите се за мене. А брат странац, не нашавши смелости према страцу, рече брату: идем и ја с тобом. Тако изађоше заједно. Гост га опет замоли говорећи: одведи ме и Авви Мојсију, некадашњем разбојнику. Кад пак дођоше код њега, он их прими са радошћу, па пошто их угости, отпусти их. Тада ће му рећи брат који га је довео: ево, одвео сам те и туђинцу (Арсенија назива туђинцем због његовог неегипатског порекла. Прим. прев.) и Египћанину. Који ти се од њих двојице више допао? Он одговори и рече: бесумње, више ми се допао Египћанин. Један пак од отаца, чувши ово, молање се Богу говорећи: Господе, покажи ми шта ово значи: један бежи (од људи) у твоје име а други их пригрљава у твоје име? И гле, беху му показане две велике лађе на реци, и виде Авву Арсенија и Духа Божијега како спокојно плови у једној од њих; у другој виде Авву Мојсија и анђеле Божије, који га медом храњају.

О БОЖЈЕМ МИЛОСРЂУ ПРЕМА ГРЕШНИКУ - ПОКАЈНИКУ

Као што је Бог за наш ограничени ум несхватаљив и безграницан, тако су нам несхватаљива и безграницна и Његова својства, особито својство љубави и милосрђе према грешницима. Ово нам показује сваколика историја Божјег старања о спасењу људи, почевши од силаска Сина Божјег на Земљу па до данас. Ова Божја својства приказана су на особито леп и сликовит начин у Спаситељевој причи о заблуделом сину, коју сте чули у данашњем светом Еванђељу.

Сви смо ми заблудели синови. Сви ми грешимо Богу и тиме се одвајамо од Њега: не слушамо Његову свету вољу него своју; напуштамо топло родитељско огњиште и заједницу са Њим и отискујемо се у туђину, далеко од Њега; хоћемо да живимо "слободно", што даље од Бога, "модерно", "савремено". Али, авај!... Какво горко разочарење!

Одвајање од Бога доноси многе невоље и, на крају, вечну погибију. Уместо слободе, западамо у најтеже, духовно ропство греху и страстима, а преко ових у ропство сатане, који се њима служи као удицом и мрежом да би нас уловио и под своју власт подвргао. Ми имамо илузију да поступамо по својој вољи, док у ствари вршимо његову вољу; имамо илузију да смо "слободни", а ми смо у најпрњем ропству. Гурајући нас све дубље у амбис, он нам саветује да једемо, пијемо и уживамо. Али што више једемо, пијемо и телесно уживамо, ми увиђамо да је све то "тештина и мука духа" (Пропов. 2,1-11) и осећамо све већу духовну глад и жеђ. И ако се душа у нама некад побуни против оваквих његових савета и затражи да се и о њој побринемо, он ће нас убеђивати да "душа не постоји", па према томе ни живот после смрти. "Сmrђу тела све се свршава, па зато треба искористити овај кратки живот", саветује нам овај лукави лажов и убица људи, како га је Господ назвао (Јн. 8, 44).

Црква је стуб и тврђава истине. (I Тим. 3, 15). Она ево близу две хиљаде година учи и саветује да се не дамо у замке лукавога ухватити; да се живот човеков не за-

вршава смрђу тела; да душа човекова као бесмртни лик Божји, продужује да живи вечно у другом духовном свету: или у близини Божјој, радости и блаженству; или далеко од Бога, у тами и мучењу. То је Господ Исус јасно открио у својим причама о богаташу и Лазару и о страшном суду, а истину бесмртности људске душе доказао својим славним васкрсењем из гроба. Ко-ме више треба да верујемо: да ли Господу Исусу, који је толику љубав према нама показао, жртвујући се за наше спасење и толике доказе свога Божанства нам пружио; или ћемо веровати лажима сатана, напег душмана и убице?

Бог на разне начине призива људе к Себи. Од часа кад су се људи одвојили од Бога; он не престаје да нас родитељским гласом призыва натраг к Себи. Призыва нас преко гласа савести наше, који нам је као чувар даровао. У Старом завету призывао је преко пророка, а у Новом завету преко Сина свога Господа Исуса Христа, који је дошао "да тражи и спасе што је изгубљемо" (Лк. 19,10), да позове "грешнике на покајање" (Мт. 9,13). Позива и дакнас и позиваће до kraja века преко Цркве своje и пастира њених, који у име Божје

довикују: "Ми смо послани место Христа, као да Бог говори кроз нас. Молимо вас у име Христово, помирите се с Богом" (II Кор.5,20). Бог оплакује наше подвајање од Њега, јер зна да нам оно велике невоље и погибију доноси, а Он не жели да грешник погине, него да се одврати од зла пута и спасе (Језек. 18,23; I Тим. 2,4). Господ је милостив и прашта свакоме који Му се враћа као покајаник. "ПРЕ него што дође до врата, Бог му отвара; пре него што падне ничице, Бог му пружа руку; пре него што почне да точи сузе, Бог га обасира обиљем милосрђа; пре него што почне да исповеда своје грехе, Бог даје опроштај. Не пита: куда си страхио време? Зашто си пропустио рок?" учи свети Јефрем Сирин.

Сатана све чини да омете покајање. Исконски непријатељ рода људског све чини да загуши Божји позив, да га не чујемо; ако га и чујемо, да се на њега одмах не одазовемо. Он нам саветује да у младости проживимо "по својој вољи", а кад зађемо у старост онда да се кајемо. Ово је ново лукавство и нова замка лукавога.

Измирење са Богом не треба одлага-ти. Ми нисмо господари ни времена, ни свога живота. Не знамо да ли ћемо дочекати живи ни сутрашњи дан, а камоли старост. Зато да се кајемо и миримо са Богом одмах. По речима светих отаца, Бог се не љути толико на человека кад он, по слабости своје природе, падне у грех, него што после греха не устане и не покаје се. Бог може да спречи човеков пад у грех, али би то било насиље над човеко-вом вољом, а Бог неће да чини насиље, неће да од человека насиљем чини свеца. Тиме што допушта човеку да падне у грех, Бог га упозорава да је он слабо биће, па зато да се не удаљава од Њега. А кад се спотакне и падне, да брзо устане и замоли опроштај и помоћ од Њега.

Угледајмо се на оног заблуделог сина из данашњег светог Еванђеља и пожури-мо у загрљај своме Оцу небеском, који нас чека расирених руку, готов да нам опро-сти наше грехе и удаљавање од Њега.

o. M.

СРПСКИ ВЛАДАРИ И ЦРКВЕНИ ПОГЛАВАРИ - СВЕТИТЕЉИ

Нисмо ми, Срби, од јуче.

**Величанствена је вековна баштина
наших предака. Да је пошомци са
шоносом троносе у пошоње векове.
Да шараје док је наше крви и имена.**

Ова тема по много чему заслужује да јој се посвети посебна пажња. Ево и доказа...

Са круном и нимбом...

Ретко који народ, као Српски, има толико својих владара проглашених за светитеље. Који су на глави носили владарску круну, а после смрти добили око главе и сјајни круг - светитељски нимб (ореол).

Били су то владари заслужни за развој српске државе, али и брижни чувари вере праотаца - православља. Брањили су државу од не-пријатеља, а веру од јереси, од неверника. Па и животе своје давали, гинули мученичком смрћу... Градили су цркве, манастире, даривали им имања, богате метохе... Многи су од њих остављали сјај дворова и повлачили се у манастире, где су се као обични монаси подвлаζили у посту и молитви... Своју светост доказивали су, најпре, животом и подвигом, а после смрти чудотворном неповређеношћу тела, точењем мирисног уља и исцелитељским чудима својих моштију или гробова.

Српска православна црква ценила је ова световна и духовна дела својих владара, чудотворне објаве њихових моштију и канонизовала их - проглашавала за светитеље.

Зетски кнез Јован Владимир, ктитор манастира Пречисте Богородице Крајинске, код Скадарског језера, био је због свог честитог, моралног и кротког живота и мученичке смрти са крстом у руци - први у српском роду је проглашен за светитеља, у XI веку.

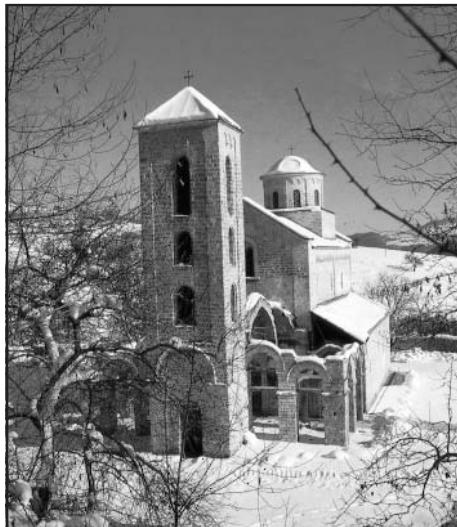
А тек почетком XIII века у Хиландару започиње процес канонизовања који ће трајати не прекидно више стотина година.

Та канонизација извршена је на годишњицу смрти Стефана Немање - монаха Симеона, фебруара 1201. Године. Творац српске државе, брањилац православља од богоумилска јереси, ктитор многих манастира: Св. Богородице и Св. Николе у Топлицама, Бурђевих Ступова у Расу, Студенице, Хиландара, подважник и великосхимник Симеон и из гроба у хиландарском храму пружио је доказ свога светитељства - потекло је миро. Целокупно

светогорско монаштво, са својим великодстојницима на челу, једнодушно је монаха Симеона уврстило у ред светитеља, што је потврђено и званичним чином канонизације у Студеници 1207. године Св. Симеон Мироточиви постао је оснивач *светогородне* династије Немањића.

И његов наследник на српском престолу краљ Стефан Првовенчани, ктитор манастира Жиче, за време чије владавине је Српска православна црква стекла аутокефалност, 1219. године, и кога је његов брат Сава, први српски архиепископ, замонашио пред смрт - као Симона монаха - проглашен је за светитеља.

Син Првовенчаног, краљ Стефан Владислав - ктитор манастира Милешева - трећи је владар из династије Немањића кога је канонизовала Српска православна црква.

На ред долазе два Немањина праунука. Краљ Стефан Драгутин - ктитор манастира Св. Ахилија у Ариљу, Раче на Дрини, Озрену код Тузле, Троноше у Јадру и других - заклjuћерио се као монах Теоктист и као такав канонизован.

Његов брат краљ Стефан Урош II - Милутин, који је проширио српску државу и изградио манастире Богородицу Љевишу, Старо Нагорично, Бањску, Грачаницу, Краљеву цркву у Студеници, нови храм у Хиландару и многе друге задужбине, као највећи ктитор

међу Немањићима, добио је признање Цркве проглашењем за светитеља.

Краљ Стефан Урош III - Дечански, ктитор манастира Дечани, својим мученичким животом и смрћу и својим задужбинарским делима с правом је уврштен у ред светитеља.

А цар Стефан Урош V - ктитор манастира Матејча код Куманова - био је седми владар из светогородне династије Немањића кога је канонизовала Српска православна црква.

Из рода Немањића чин канонизације извршен је код још тројице који нису били на Немањином престолу. То је, најпре био жупан Димитрије - син великог кнеза Вукана и унук Стефана Немање - оснивач је манастира Давидовице на Лиму и канонизован као монах Давид. Други је краљевић Урош, син краља Драгутина, канонизован као монах Стефан, а трећи је цар Епира и Тесалије Јован Урош - син Симеона Уроша, полубрата цара Душана. Одрекавши се царства Јован Урош се заклjuћерио као монах Јоасаф и био ктитор манастира Преображења Христовог на Метеорима у Тесалији.

И после Немањића Српска православна црква продужила је да канонизује српске владаре. Најпре је косовски мученик кнез Стефан Лазар Хребељановић - ктитор Лазарице, Горњака, припрате Хиландарског храма, Раванице и других задужбина - определивши се да положи живот за крст часни и слободну златну - стекао признање своје Цркве: проглашење за светитеља.

Син кнеза Лазара, деспот Стефан Лазаревић - ктитор манастира Манасија - мудри владар и неустрашиви витез песничког срца у тешким послекосовским временима, многим својим делима такође је заслужио признање које је изражено његовом канонизацијом.

После Лазаревића, канонизација је настављена и у роду Бранковића: најпре је најмлађи син деспота Ђурђа - деспот Стефан, трагичним ослепљењем као турски сужањ и мученичким животом окончаним у изгнанству, после коначног пада српске Деспотовине под Турке, био проглашен за светитеља.

И оба сина деспота Стефана Слепог - проглашени су за светитеље. Деспот Ђорђе - ктитор Крушедола и још неколико фрушкогорских манастира - који је владао Деспотовином у Срему, када су Турци загосподарили Србијом, повукао се са деспотског трона и зака-

луђерио. Канонизован је као монах Максим и потоњи митрополит београдски.

Деспота Ђорђа наследио је његов млађи брат деспот Јован - ктитор манастира Јазак и неких других фрушкогорских манастира. Он је био трећи Бранковић кога је канонизовала Српска православна црква.

Од властеле која је пред Турцима избегла у Срем био је и Стефан Штиљановић, кнез Паштровићи - ктитор фрушкогорског манастира Кувеждин - који је проглашен за светитеља.

Треба рећи нешто и о женама и кћерима српских владара које су канонизоване. И ове канонизације почињу, опет, од рода Немањића. Прва је била жена великог жупана Стефана Немање - Ана, која се - када се Немања закалуђерио - и сама замонашила, и као монахиња Анастасија проглашена је за светитељску. А друга: краљица Јелена - жена краља Стефана Уроша I и мајка краљева Драгутина и Милутина, која је уз многа добра дела саградила и манастир Градац и заслужно канонизована. Кћерка краља Милутина - Ана, удовица бугарског цара Михаила Шишмана, канонизована је као монахиња Јелена Дечанска.

Жена кнеза Лазара - кнегиња Милица, ктиторка манастира Љубостиња, замонашила се у својој задужбини као Јевгенија, а у великој схими названа Ефросинија. Благочестива кнегиња - монахиња са пуно разлога проглашена је за светитељку.

Деспотица Ангелина - жена деспота Стефана Слепог и мајка сремских деспота Ђорђа и Јована - замонашила се као мајка Ангелина, саградила женски манастир Сретење у Крушедолу и Фенек на Сави. Доброчинитељка мајка Ангелина стекла је врло цењен светитељски култ. Најзад, коанонизована је и кнегиња Јелена, жена паштровићког кнеза Стефана Штиљановића - ктиторка сремског манастира Петковица - која је канонизована као монахиња Јелисавета...

.... Са митром и нимбом

Није мали број предводника Српске православне цркве који су проглашени за светитеље. Који су на глави носили архијерејску митру, а после смрти добили око главе и сјајни круг - светитељски нимб (ореол).

Због изванредних заслуга за развој и одбрану самосталности Српске православне цркве, примеран монашки и архијерејски живот, као и чудотворности моштију после смрти наша Црква канонизовала је многе своје архијепископе и патријархе - уврстила их у ред светитеља.

Први је онај што у свему предњачи - Растко Немањић, син великог жупана Стефана Немање, светогорски монах Сава. Немерљиве су његове заслуге за српски род, државу и цркву. Градитељ Хиландара и оснивач његовог братства, архимандрит очеве Студенице и ктитор њеног живописа, брижни саветодавац ктитора Жиче - свога брата Стефана и његов мудри дипломата и преговарач, творац ауто-кефалности Српске православне цркве и њен први архијепископ, неуморни трудбеник у успостављању и учвршењу свих једанаест епархија нове самосталне Архијепископије, велики задужбинар и дародавац многих светиња од Србије, преко Византије и Свете Горе до Јерусалима, архијереј који је крунисао три прве српске краља: Првовенчаног и његове синове Радослава и Владислава, просветитељ, плодотворни писац и црквени законодавац, неутоливи ходочасник.... И много, много тога вредног и највреднијег, непролазног. Зато је архијепископ Сава I био и остао наш најнационалнији и најславнији светитељ.

Наследник кога је Сава I лично одабрао - жички монах Арсеније Сремац постао је други по реду архијепископ српски.

Арсеније I био је ктитор храма и живописа цркве Св. Апостола код Пећи, будућег седишта Архијепископије и Патријаршије. Био је прави ученик свог великог учитеља и претходника, па је као такав и канонизован.

И трећи српски архијепископ - Сава II, братанац Саве I и син краља Стефана Првовенчаног - пре монашења: Предислав - био је хиландарац и архијереј заслужан чина канонизације.

Затим два хиландарска игумана постају, заредом, архијепископи: Јоаникије I и Јевстатије I. Оба су канонизовани.

За светитеља су проглашена и наредна два архијепископа: Јаков и Јевстатије II.

Затим још три хиландарска игумана постају, заредом, српски архијепископи: Сава III -

бржко надгледао изградњу Богородице Јеванђешке и живописање Жиче; Никодим - ктитор цркве Св. Димитрије у Пећкој патријаршији и Данило II - велики архијереј, државник, писац и ктитор цркве Св. Богородице и спољне припрате у Пећкој патријаршији. Сва тројица су проглашени за светитеље.

А када наступи Царство, 1346. године, и Архијепископија подигнута у ранг Патријаршије - први патријарх Српске православне цркве Јоаникије II био је, после смрти, уврштен у ред светитеља.

Два угледна монаха - подвижника: Јефрем и Спиридон - као патријарси лично су суделовали у два догађаја од изузетног значаја за нашу Цркву и наш народ: први је доприносе успеху преговора да Васељенска патријаршија донесе одлуку о измирењу цркава и скидњу анатеме са српског цара и патријарха, а други је пред бој на Косову причестио српску војску у цркви Самодржи. Обојица су канонизовани.

Тако су у току првих две стотине година самосталне Српске православне цркве - у XIII и XIV веку - 10 архијепископа и 3 патријарха проглашени за светитеље. А, чак, деветорица од њих - Сава I, Сава II, Јоаникије I, Јевстатије I, Јевстатије II, Сава III, Никодим, Данило II и Јефрем - били су хиландарски монаси.

У наредним вековима - XV, XVI и XVII у тешким временима робовања под Турцима и при условима суворог терора над српским народом и црквом, биле су нередовне прилике и за канонизације.

Тако је једна од њих извршена тек у XVI веку: архијепископ београдско - сремски Максим (пре монашења деспот Ђорђе Бранковића) уврштен је у ред светитеља, а друга у XVII веку проглашењем за светитеља патријарха Гаврила I, после његове мученичке смрти у Бруси.

Овим се, ипак, не завршава листа велико-достојника које је канонизовала Српска православна црква. Још петорица обухваћени су помињањем и слављењем у Сабору српских просветитеља и учитеља - уз 15 архијепископа и патријарха раније наведени који имају своје појединачне празнике - а то су: патријарси Кирило I, Никон, Макарије, Јован и епископ рапшки Григорије. И најзад, у ред светитеља уврштен је, у XIX веку владика Црногорски Чудотворац Петар I Цетињски.

Тоје поворка српских архијереја - светитеља.

*Хаџи Ђорђе
Ранисављевић*

КАД СЕ ОДШКРИНЕ ЗАВЕСА СМРТИ

Догодило се ово једног лета у болници "Пенсилванија" у Филаделфији. Напољу је била велика оморина. Био сам преморен. Читаве те ноћи нисам спавао јер сам се узалуд борио да спасем живот једне девојчице оболеле од запаљења мозга. Дете је пред зору ипак издахнуло, а мене је притисло неко тешко и суморно расположење. Био сам млад лекар, а већ сам се толико пута био сучио са смрћу, да је живот помало почeo да ми изгледа бесмислен. Чему се толико трудити када се све ипак завршава гробом? И оно мало вре што сам имао, скоро је сасвим ишчезло.

Први болесник кога је тога јутра требало да прегледам био је један човек педесетих године, прних упалих очију, благог изгледа, кога ћу овде назвати Џон Бредли. Од како је ступио у болницу његово стање се из дана у дан погоршавало. Када сам га погледао кроз окно шатора за давање кисеоника, изгледао је веома рђаво. Усне су му биле помодреле, дисање убрзано и отежано. Знао сам да је од младости срчани болесник, а да му се од недавно стара болест погоршала оболењем крвних судова.

Гледајући га у тако тешком стању нијамогао да не помислим на његову жену, седу омању госпођу на чијем су се лицу видели трагови патње и умора, али које је ипак одисало неким миром и благошћу. Обоје су сву своју наду били положили у мене. Зашто толико много тражити од мене, помислих горко.

Стварно сам све покушао да помогнем г. Бредлију, давао сам му дигиталис за срце, затим лек који је требало да спречи згрушавање крви у његовим оболелим крвним судовима, инјекције да му се отклони вишак нагомилане воде у ткивима... На жалост био сам свестан да је све ово узалуд.

Тог истог дана, негде око шест часова телефонираше ми да одмах дође. Кроз неколико минута био сам крај свог болесника. Његово је лице било добило неку тамну боју сличну земљи, усне су му биле још модрије него јутрос, очи стакласте. Кркљао је, а при сваком откуцају срца груди су му се с напором дизале.

Дао сам му још једну инјекцију дигиталиса и наредио да му ставе подвеске на руке и ноге, како би се смањио прилив крви у срце и на тај начин олакшао његов рад.

Један сата касније болесник је почeo лакше да дише. Свест је почела да му се враћа и прошапута:

- Молим вас обавестите моју породицу.
- Одмах, одговорих.

Г. Бредли тада затвори очи, а ја пођох да се мало одморим. На вратима ме заустави ропац. Потрчах постељи и видех да је престао да дише. Срце је још куцало, али веома слабо. Очи се замутише. Посто неколико тренутака срце стаде.

За часак сам остао скамењен. Сетих се оне девојчице од прошле ноћи. Не, нећу заборавити да смрт и овога пута победи. Уклонио сам шатор за давање кисеоника и почeo вештачко дисање. Затражио сам од сестре да спреми шприц и дао му инјекцију ареналина право у срце. Чим сам извукao иглу ставио сам слушалицу на срце али није се чуо никак-

кав шум. Наставио сам упорно са вештачком дисањем. Рамена су ме болела, био сам сав у зноју.

- Узалуд се мучите, рече неко иза мене.

Био је то мој шеф.

- Када срце у оваквом стању престане да ради, нема изгледа да се оно може повратити. Треба обавестити његове.

Знао сам да је шеф искусан и да има право, али ипак хтео сам да покушам све. Имао сам упорност коју ваљда само очајање може да улије човеку. Био сам се пошто-пото одлучио да спасем Бредлија.

Неуморно сам изводио вештачко дисање. Онда одједном чух слаб уздах, па још један. Чинило ми се да ми је крв застал у жилама од узбуђења.

- Ставите ми слушалице у уши, а мембррану њему на груди!

Мало после осетих слаб откуцај срца. Одушевљено повиках:

- Дајте кисеоник!

Дахтање постепено постаде уједначеније и најзад болесник поче површно да дише. После неколико минута дисање је било јаче као и откуцаји срца. Тада се појави госпођа Бредли. Била је бледа и уплашена.

- Звали сте ме?

Пре него што сам јој одговорио, болесник лагано отвори очи.

- Јелена, промуџа он.

Она му стави руку на чело и прошапута:

- Не узнемируј се, молим те, не узнемируј се!

- Јелена, звао сам те. Знао сам да умирем. Желео сам да се оправдимо...

Г-ђа Бредли не пусти ни гласа, само стисну усне.

- Нисам се уплашио, настави болесник. Хтео сам да ти кажем - ту застаде, а дисање му постаде још испрекиданије - да ово није крај. Једном, касније... бићемо опет заједно... сигуран сам...

Г-ђа Бредли привуче његову руку уснама и стаде тихо да плаче.

- Да, и ја сам сигурна, прошапута она.

Њен се муж једва приметно насмеши, па затвори очи. Његово лице је одисало великим миром.

За све то време стајао сам крај њих, преморен, збуњен, уплашен. Смрт је још увек лебдела у тој соби. Да ли ћу макар делимично да продрем у њену тајну? Натеж се над болесника и полако га запита:

- Да ли се сећате шта сте осећали? Да ли сте нешто видели или чули док сте били... онесвешћени?

Дуго ме је гледао пре него што је одговорио:

- Да, сећам се. Нисам више осећао болове. Нисам више осећао своје тело. Чуо сам само неку умирујућу песму.

Ту застаде, закашља се неколико пута, па настави:

- Неку бескрајно умирујућу песму. Био сам са Богом, далеко од света, окружен песмом. Знао сам да сам мртав, али није ме било страх. Онда је песма престала и видео сам вас како се нагињете нада мном.

- Да ли сте још који пут имали такав сан?

Тих неколико тренутака док ми није одговорио изгледале су ми као вечношт.

- То није био сан, рече г. Бредли, па затвори очи и настави испрекидано да дише.

Отишао сам у своју собу да се мало одморим, а сестру сам замолио да контролише дисање и пулс сваких 15 минута и да ме обавести ако наступи нека промена. Био сам преморен, па се срчух на постелју и одмах заспах. Мало касније пробудио ме је телефон.

- Г. Бредли више не дише. Ни пулс не успевам да напишам, саопштила је сестра.

Отрчах до болесника. Г. Бредли беше мртав.

Зашто ми се за тих неколико тренутака открила тајна онога света? Да ли се ово краткотрајно враћање у живот г Бредлија додгило због ињекције коју сам му дао или је можда све то имало неко дубље, духовно значење? Да ли се то додгило да би овај муж и жена могли да се опросте и учврсте једно друго у вери? Или је можда, Боже, ово краткотрајно вакрење требало да открије вечношт једном збуњеном младом лекару који је био скоро сасвим изгубио веру у Тебе?

*Др. Марийн
Семйсон*

ГЕНЕТСКИ ИНЖЕЊЕРИНГ - ЗА ИЛИ ПРОТИВ ЧОВЕКА -

Питање: Видели смо већ да различите експерименти могу да служе у различите сврхе; неки су прихватљиви а неки су, не само неприхватљиви, већ имају катастрофалне последице по човечанство. Ово се може применити на атомску бомбу и на генетске манипулатије. Ако зађемо у деликатну и опасну сферу у којој научник програмира друге људе, нејасно је којом ће складом вредности тај програм бити руковођен. Не можемо а да се не запитамо које ће људске вредности бити жртвоване а које ће бити заштићене.

Говори се, на пример, о истраживању које ће омогућити да се уз операције на ембриону без измене његове структуре, излечи рак или Паркинсонова болест или исправе неке урођене мање које би унесрећиле ту особу. Такође, постоје и друге манипулатије. И сетимо се нацистичких експериментатора које су, несумњиво, негативног типа. Поставља се једно тешко питање: Шта је правилно и допустиво у етичком погледу?

Како је могуће одредити прихватљиву границу за ове манипулатије људима? Каракав је етички суд да би човек из Цркве требало да занемари овај проблем који изазива најдубље интересовање јавности?

Одговор: Питање генетског инжењеринга треба разматрати из различитих углова, пошто оно укључује Биологију, медицину, етику и друштво данас и сутра. Овај проблем је веома компликован упркос фрапантним резултатима које су показали научни експерименти. Наша теологија се много баве проучавањем тих експеримената и истраживања. Надовезујући се на тему везану за дар живота, могу вам рећи да Црква с одобравањем гледа резултате истраживања, експеримената и научних открића који олакшавају живот целом човечанству. Суочени са проблемом генетског инжењеринга, чији нас етички и друштвени аспекти не могу оставити рав-

нодушним, морамо бити пажљиви Генетски инжењеринг може помоћи здрављу људи - али исто тако може донети велике проблеме људима. Експерименти на овом пољу омогућавају истраживачу да манипулише живим ћелијама, мењајући генетски код организма у толиком степену да измене чак и будућност те особе. Тако закључујемо да то што је могуће урадити са низим формама живота (нпр. бактеријама) је исто тако могуће са највишим формама (нпр. појединцом, групом људи, народом или целом државом). Биће могуће не само утицати на човеково здравље, лечећи га и отклањајући патолошке појаве, већ и утицати на његов карактер, понашање и наслеђивање. Мењајући га на основу претходне генетске манипулатије, на тај начин човек и човечанство ризикују да изгубе свој интегритет, аутентичност, достојанство, вољу и слободу. Добро је познато да су се нацистички експерименти баш на то свели.

Хришћанство и Црква заступају лични имунитет, достојанство и слободу човека као његово највеће богатство. Сви људи су деца Божија, створена по његовом образу, а једни другима су браћа и сестре. Личност, слобода и достојанство су драгоценни дар Створитеља и Цркве је позвана да тај дар штити и чува.

Његова светост Патријарх наглашава да све Цркве учествују у борби за очување живота као дара Божијег. И да би сви људи којима је стало до будућности човечанства требало да се заузму за овај став. Његова светост се још једном позвала на великог руског писца: "И по овом деликатном и важном питању Достојевски је био пророк, упозоравајући на опасности које преће од научних манипулатија људима. Још крајем 19. века (овде се можемо позвати на "Писма из подземља") он је подигао свој глас, упозоравајући човечанство на ризик претеране тежње за експериментима у име науке и напретка."

С енглеској Елена Марковић

БОГ СЕ БРИНЕ ЗА СВЕ ЉУДЕ

Један попа говорио је у својој цркви проповед о томе, да се Бог брине за све људе и да људи треба да се надају на њега. Некакав радник саслушавши проповед, дође попиној кући и рече му: "оче попо, сада сам био у цркви и саслушао вашу реч. Ви сте говорили да се Бог бриње за све људе, али ја у то не верујем". "Како то, шта говориш човече?" узвикну свештеник, нашто му радник одговори: "тако, оче попо, јер мени Бог никад није помогао. Ви добро знате и мене и моју породицу: ми смо људи поштени, радимо дан и ноћ, никоме ништа ружно не чинимо, па опет од Бога ништа. И сасвим ништа. Увек смо трпели страшну оскудицу, а и сада смо у великој, веома великој беди, јер сам се задужио и тај дуг платити не могу. Сви моји сродници и пријатељи на које сам се обраћао, не могу ми помоћи, јер су и сами сиромаси. А од Бога, помоћи нема и нема. Шта да радим? Ништа друго до да себи живот одузмем."

А шта ће бити са твојом женом и децом и коме ћеш их оставити? Јеси ли мислио на то? упита га свештеник. И радник се замисли, јер је веома волео своју породицу. "Али, оче попо, ја не могу живети, јер ако дуг не платим сви ће ме сматрати за непоштена човека и ја никоме не снем у очи погледати и то ће бити несрћа за моју породицу. А кад мене нестане сажалиће се неко и стараће се о њима."

Реци ми, пријатељу мој, рече свештеник, како си са тако рђавом мишљу могао доћи у цркву? - То је сасвим случајно, одговори радник. Прошао сам поред цркве, па сам видео да у њу улази много народ, упитао сам некога, ради чега то чине и он ми одговори: да долазе слушати вас, па и ја уђох заједно са другима и саслушах вашу реч до kraja.

Добро сте говорили, али с погледом на моје безизлазно стање, нисам се могао убедити, да се Бог уопште брине за све људе.

Свештеник му на то рече: "Слушај, ти си се понео надом, да себи живот оду-

змеш, па си у цркву свратио, па си из цркве и мени дошао и испричао о свом тешком положају. И зар ти, брате, не видишда се Бог стара о теби? Зар у томе не видиш Божји промисао, који те је к мени довоeo?

"Све је тако, оче попо, рече радник замишљено, али каква је хасна од тога, кад новаца немам да дуг исплатим; А то је за мене највећа недаћа, јер ћу бити осрамоћен на веки". И свештеник виде да је невоља овога човека доиста велика и да је помоћ одмах потребна.

"Пријатељу мој, рече му свештеник, знам те као часна човека и верујем свему што говориш, реци ми колики је дуг твој, јер иако сам и сам сиромах помоћи ћу ти колико могу."

Ви ћете ме, оче попо, спasti ако ми дате шесет динара, одговори радник. И свештеник извади из стола речену суму и рече раднику: "ово нису моји новци, једна госпођа послала ми је приличну суму, да би могао помоћи бедне и честите људе. И неке сам већ помагао, а данас је Бог тебе послao к мени. Узми ову помоћ и реци: Богу хвала, па од данас веруј, да Бог о свима брине и не заборавља никог, па ни тебе није заборавио".

о. П.

ОДГОВОРНОСТ ОЦА У ВАСПИТАЊУ

Најновија социолошка истраживања долазе до закључка да отац има јачи утицај на васпитање карактера него мати. Он им даје смисао за поштовање и моралност. Немараан отац често је узрок преступништва младих. Уравнотежен утицај оца и мајке најздравије утиче на развој деце, а нарочито понашање оца "које говори гласније од речи".

Социолог са Калифорнијског универзитета Акок, као очекивано, нашао је да се верска осећања детета наслеђују од матере. Али што је неочекивано, открио је да на одлазак детета у цркву утиче више отаца.

Социолог Хуан Корес види васпитну улогу оца у томе да он деци даје смисао за уздржаност и владање собом, а нарочито у јачању независности детета од мајке, у његовом сазревању ка нормалномном индентитету. Отац једини може да научи дете да буде независно и зрело за одговорност одраслих. Да би се дечак развио у нормалну мушки личност он се мора већ у раном детинству поистоветити са оцем, поштовати га и дивите се ону. Мајке обично воле своју децу "безусловно", док отац тражи од детета да оно "заслужи" његову љубав. Дечак очекује одобравање и похвалу од стране оца, зато су несрћна она деца која немају оца, или имају само пасивног незанимљивог оца. Психолог Браун је дошао до закључка да девојке које нису имале оца често завршавају у затвору за жене. Зато што строга правила за живот у породици доноси отац.

Word, октобар 1986.

Не буди лажан ни према себи ни према другом. Кад говориш лажно о себи, ти сам знаш, да лажеш. Кад говориш лажно о другом, тај други зна, да лажно говориш о њему.

Кад преузносиш себе и хвалиш се пред људима, људи не знају, но ти сам знаш, да дајеш лажну сведоčбу о себи више пута, људи ће се времено уверити да их лажеш. А ако не-прекидно понављаш једну лажу о себи, људи ће сви знати, да ти говориш лаж, но тада ћеш ти почети веровати сам у своју лаж, и тако ће лаж постати за тебе истину.

А кад говориш лаж о другом човеку, тај човек зна, да ти лажеш. То је један сведок против тебе. И ти знаш да лажеш против њега. Тако, ти си други сведок против самог себе. А Бог је трећи сведок. Кад год, дакле, искакажеш једно лажно сведочанство против суседа свога, знај, да су тројица сведока против тебе: Бог, твој сусед и ти. И знај, да ће те један од та три сведока проказати целоме свету.

О ПУНОТИ ДЕТИЊСТВА

Деца чине саставни део друштва, па ни она нису поштеђена у дубокој кризи нашег века. Које лекове да предложимо, кад видимо беспуће савременог образовања у школама и расширене убеђење да је духовно васпитање лична ствар сваког појединца... На ово питање се надовезује друго, још теже: став родитеља. Никакво школско образовање, ни "веронаука" не може имати трајног утицаја на децу, ако родитељи не покажу у породичном животу своју веру на делу. Родитељи су свакодневно присутни са децом, док наставник, катихета, свештеник није толико присутан. Добро или лоше понашање родитеља врши огроман утицај на верско формирање детета. Вера и духовност не могу се пренети на децу кратким, набуситим саветима него топлином отњишта, присним поверењем и љубављу.

Отњиште дома је микрокосмос Цркве, то је "домаћа црква". То је светилиште у којем родитељи чинодејствују и миомиром љубави преображају дете у боголико створење. Међутим, авај, стварност је далеко од овог идеала. Односи између родитеља и деце често су површински сведени само на исхрану и учење. А познато је да родитељ није само хранитељ, него такође и педагог (васпитач). Он обликује, па и преобликује личност свога детета у духовног члана Цркве, у којој сваки узраст (па и детињства) може постићи своју духовну пуноту чеда Божјег.

Дете је поверено старању породице и своје парохије. Оно учествује у харизматичком устројству Цркве на свој посебан начин и са својим посебним духовним даровима. Велики и мали имају своје место у Телу Христа. Тако се постиже хармонија узајамности и саборности у телу Цркве, где се свако храни даровима других чланова. Нико није мање користан зато што је мали. Нико није одбачен или искључен под изговором да је сиромашан и немоћан...

Нико не живи за себе. Свако има потребу да буде добрајен, посећен, вољен, подржан, а ово највише важи за децу. Међусобна помоћ и солидарност - одли-

ке су Цркве од почетка. Иако је дете, у поређењу са одраслима, недовршено биће, ипак, оно представља лик небеске лепоте и рајског богатства. Зато је Господ првенствено благословио децу, јер она у својој малености и недовршености крију огромну величину и непредвидиво богатство.

Духовну кризу могу да избегну само она деца чији су родитељи пробуђени за велику одговорност васпитача и првих учитеља веронауке. Родитељи морају бити први катехете својој деци. У духовном осмуху оца, дете назире љубав Небеског Оца, а у милошти мајке онो осећа топлину љубави саме Богородице, Матере свих верних.

Дете мора да осети да овај свет има смисао. Али оно може то да осети само кроз лични однос, кроз израз лица својих родитеља, кроз зближеност са њима и кроз топлину љубави која зрачи из њих.

Детињство је златно доба за ум детета које упија као сунђер све поруке... Како

дете научи да говори? Не уписујемо га на неки течaj за језике, него га оставимо да живи међу људима који говоре. И једног лепог дана, и оно проговори. То исто треба учинити ако желимо да оно научи да се моли. Довољно је да оно чује молитве око себе.

Осећање Бога је урођено у човеку, што не значи да се дете само развија по нагонима. Оно је, пре свега, духовно биће које има потребу да му се пружи смисао живота, неки идеал. Ако тога нема, оно пати од егзистенцијалне празнице и нервозе.

Човек је "цар творевине" кажу Свети оци, али то је цар који се осећа господар на своме, сем ако је подржан од свога Творца. Важно је да сваки човек научи узвишену уметност да се укључи у струјање Духа, и тако продуховљен да постане човек достојан тога имена. Тајанство човека састоји се у томе да он никада не може учинити част својој људској природи нити постићи владање собом ако не постане син Божји.

Нагриженост духовних вредности и општа дехристијанизација имају ужасне последице нарочито за децу. А детињство је основа за целу будућност човека. Треба градити чврст темељ од најранијег детињства. Чим дете прогледа треба да види око себе свете иконе и "живе иконе" - своје родитеље; треба да осети мирис тамјана и топлину материнског тепања. Оваква околина и духовна атмосфера храни душу детета и даје му правац у животу.

Вера није, само зборник појмова и правила понашања. Она је пре свега живот душе. И тај живот више се преноси личним примером родитеља, него што се учи на часу веронауке. Најважнија је духовна атмосфера породице у којој дете расте и сазрева.

*Митрополит
Емилијан Тимијадис*

Дјечија страна

ДОЖИВЉАЈ НА ПОКЛОНИЧКОМ ПУТОВАЊУ

Хор Романијске Лазарице имао је прилику да посети манастире Српске Свете Горе. Та прилика искоришћена је дана 23.08.1998. године. Дечаци и девојчице као учесници хора посетили су манастире: Ваведење, Преображење, Благовештење, Сретење, Никоље и Јовање. Најлепши утисак на мене оставио је манастир Благовештење. Причом оца Игумана сазнала сам да је тај манастир подигжен крајем 12. и почетком 13. века. Било нам је веома драго што се налазимо у тако старој светињи. Манастир Благовештење је најстарији манастир у Светој Гори. На зидовима манастира налазе се врло лепе фреске које су рађене од 1632. до 1635. године. Те фреске су јако скромне, али представљају једно од најбољих остварења у зиданом фрескосликарству. Отац Игуман рекао нам је изреку светих отаца које увек треба да се држимо, а она гласи: "Све што не желиш други да ти чини, немој ни ти другом чинити". У манастиру Благовештење слушајући његову историју, историју осталих манастира Свете Горе, била сам јако радосна, посебно сам била срећна знајући да се на тај начин: обилазећи манастире и учећи ве-ronaуку zблиžavam Богу Спаситељу мome Исусу Христу.

*Мачар Тијана
о.ш. Соколац*

ДОБРО У ДОБРУНУ

У недељу 23. 08.1998. године дјечији хор Романијске Лазарице ишао је на поклонничко путовање манастирима у Србији и једином манастиру у Дабробосанској епархији, манастиру Добрину. На поклонничко путовање смо тревдали отићи још у јуну, али су нас спречавале бројне обавезе. Сви смо једва чекали то путовање, жељели смо да видимо сву ту љепоту, да видимо како се живи у манастирима. Многе приче о манастиру Добрину и велика историја која је иза њега, пробудили су жељу у мени да што прије видим ту Светињу. Манастир Добрину посвећен Успенију подигли су жупан Прибила и његови синови. Размишљала сам често о манастиру Добрину и у својој машти градила тај Божији дом. Замишљала сам монахе, унутрашњост цркве и конаке манастира. Срцем и душом сам била у Добрину и бро-

Вољом Божијом стигли смо у манастир Добрин који није задужбина самог Душана јећ једног властелина жупана Прибила. Кроз њега су често струјали вјетрови тешког времена, али ипак живопис Добрине може се свrstati управо у средину, како по умјетничким вредностима, тако по стилској напредности. Турски освајач био је задивљен изгледом манастира Добрине Добрине и његовим конацима, да је наредио војницима да ништа не диражу. Такав је утисак на њега оставила ова светиња. Многи вјерници су нашли ујтеху у овом манастиру који у пуној снази велича славу Господњу и ми вам се захваљујемо што сте нам пружили прилику да и ми будемо једни од њих. Драго нам је што смо овде, што пјесном славимо Господа и што сада можемо доказати колико су у нама јаке ријечи Исусове: Не браните дјеци да долазе к Мени, јер је њихово Небеско. Још једном у име хора Соколачке Лазарице, као и у своје лично име срдачно вам се захваљујемо што сте нас примили и омогућили да се поклонимо овој великој светињи. Благословите оци и молите се Богу за нас.

јала дане до нашег одласка на поклонничко путовање, да би и тијелом била присутна тамо. Кад нам је наш свештеник Момир Васиљевић, који је требао да нас води на поклонничко путовање рекао да идемо, сви смо заграјали од радости и нестрпљиво ишчекивали тај дан.

Осванила је недеља нашег поласка на поклонничко путовање. Пробудила сам се, спремила и сва раздрагана кренула према цркви. У цркви нас је чекао свештеник и помоливши се за срећан путь, уз молитву нашем заштитнику Светом Илији ушли смо у аутобус. До Добрине сам размишљала о манастиру и молила Бога да што прије стигнемо. Стигли смо пред манастир До-

брин. Од капије манастира до улаза у храм из дубине наших срца и душа пјевали смо "Достојно..." тако да су се монаси одушевили. Угледавши цркву која се као анђeo, бијели међу горама, сва сам устремтала од радости и узбуђења. Отац Јован нас је пред улазом у храм благосиљао и пожелио нам добродошлицу. Улазећи у храм осјетила сам топлину. Пјеливала сам иконе и уживала сам гледајући љепоту манастира. Историја Добрине каже да су унутрашњи зидови манастира некада били исцртани фрескама, а сада се те фреске виде само у припрати. Испред мене се уздижао велики иконостас на коме су иконе Исуса Христа Мајке Божије и осталих светитеља.

Пустите дјецу нека долазе мени, и не браните им

Дјечија страна

Служба је почела, одјекнуло је добрунско звоно. Пјевали смо за пјевницом, док су Богослужење служили отац Калистрат и јерођакон Максим. Одзывањала је пјесма потекла из дубине наших срца, која доказује нашу вјеру и љубав према Богу. Мирис тамјана ширио се по храму. Дошли је вријеме да Бранислава, Наташа и ја прочитамо "Апостол". Осјетила сам како ми срце лупа као да хоће да искочи из груди. Била сам поносна, јер сам имала ту част да моје прво читање "Апостола" буде у манастиру Доброн. Узевши благослов од оца Калистрата почели смо читати. Све троје смо били узбуђени и молили смо се да све прочитамо како треба. После читања "Апостола" Богослужење се наставило и они који су требали да се причесте пошли су на исповјест. И ми смо требали да се причестимо. Узбудљиви доживљаји се нижу један за другим, па тако дође и причешће. Срце ми је било пуно среће, нисам могла да вјеријем да сам ја ту у манастиру Доброн о коме сам ноћима сањала. Па поред свега ја у манастиру Доброну читам "Апостол", ја се у манастиру Доброну причешћујем! Да ли је то могуће? Да ли сам то стварно ја? Да, то сам ја. Моји снови су се остварили, остварило се и више од снова. Сви који смо били спремни причестили смо се и окријепили своју душу.

После причешћа настојатељ манастира отац Калистрат благословио нас је, пожелио добродожлици и захвалио нам што смо дошли и "својом пјесмом, слављењем и хваљењем Господа увеличали Свету Службу". Отац Калистрат је такође пожелио: "да Господ усмијери срца наша и душе наше ка Царству Небеском, ка спасењу и вјечном животу". У име хора Романијске Лазарице, обитељи у манастиру Доброну обратила се Милијана Којић, захвалила се што су нас примили и омогућили да се поклонимо тој великој светињи. "Благословите оци и молите се Богу за нас", биле су Милијанине завршне ријечи. По завршетку Богослужења, причешћа и говора оца Калистрата и Милијане Којић позвани смо да се послужимо и окријепимо. На крају смо се захвалили обитељи на послужењу и последњи пут

гледали љепоту манастира Доброна. У нади да ћemo поново доћи, посетити овај манастир, и молити се Богу заједно са монасима из манастира, кренули смо даље.

Нина Пржулј

МАНАСТИР ПРЕОБРАЖЕЊЕ

Из манастира Благовештења кренули смо даље, ка манастиру Преображењу. Наша мала дечија срца осећала су неизмерну радост јер имамо прилику да видимо велике светиње српског народа. Иако уморни од пута, јер ми смо ипак деца осећали смо посебну духовну моћ, која је снажила душе наше, и помагала нам да истрајемо до краја. Стигли смо у мана-

Вољом Божијом стигли смо у манастир Преображења Христовог, где је душе бројних вјерника преобразавају. Ми долазимо са горе Романије и Романијског Косова молећи се Богу да и нас преобрази. Истина је да ми дјеца учећи вјеронауку преображавамо и своје старије родитеље и учитеље. Због нас дјеце Романија представља "српски Тавор" у нашој Р. Српској. Дошли смо да се уз молитву Господу духовно напојимо и сами преобразимо и душе своје испунимо вјером и љубављу, као апостол Јован, који цијелим својим бићем схвата Христово Преображење, прима га дубоко у себе и отада зрачи зрелом љубављу. Да и ми осјетимо божанску светлост коју се осјетили апостол Петар, Јаков и Јован на гори преображења по вољи Христовој.

Примите нас оци да се поклонимо овој великој светињи и да пјесмом славимо Господа, пјесмом која долази из дубине наших дјечијих срца испуњених љубављу. Примите нас и измолите код Бога милост за нас који са љубављу устрепталих срца идемо путем Његовим.

У име хора Романијске Лазарице као и своје лично име захваљујемо Вам што сте нас примили и омогућили да се поклонимо овој великој светињи. Благословите оци и молите се Богу за нас.

стир Преображење. При улазу на капију пјевали смо славски тропар овог манастира. Пред манстиром су нас дочекали монаси и пожељели нам добродошлицу. Ушли смо у манастир, цјеливали иконе, помолили се Господу за опроштај грехова и спасење душа наших. Један од монаха нам је испричао веома занимљив историјат манастира Преображења, а ја ћу вам укратко испричати све о манастиру. Први монаси су на Овчарско - кабларске просторе стigli са Св. Горе. По рељефи и изгледу њих су ови простори подсетили на Св. Гору, па се због тога ови простори називају Мала Св. Гора или Српска Св. Гора. Градња манастира траје све до XVI века, а највећи број манастира је саграђен у периоду од XIV до XVI века. Стари манастир Преображење се налазио на левој обали Мораве. Овај манастир је био из XIV. По пројекту нова пруга је пролазила кроз клисуру и нажалост манастир је требао да се руши. Срушен је почетком XX века или тачније 1909. године. У тренутку рушења био је стар око пет векова. Овај манастир много је значио становништву јер овај манастир је спадао у групу због - манастира. Верници су долазили и плакали на темељима порушене светиње, и народне сузе су стигле све оне који су на било који начин учествовали у рушењу, тако да су сви трагично завршили. После рушења манастир 30 година није уопште постојао. Најзад, 1940. године Владика Николај Велимировић одлучио је да оснује нови манастир. Ново Преображење је његова задужбина и он је одредио где ће се нови манастир подићи, довео раднике, надгледао градњу и на крају осветио манастир. Иконостас је рађен у Битољу, ручне је израде, а радио га је познати уметник, Рус, Иван Мељников. Он је такође радио и фреске у овом манастиру. По благослову епископа Николаја манастир не сме поседовати имовину нити парохију, а поједи тога у њему се врши комплетно правило као на Св. Гори. Манастиру припада једна црквица у стени - Црква Светог Саве. По једном предању Св. Сава је пролазио поред ове пећине и пожелео да неко време борави у њој, а када је кренуо даље наишао је на један извор и

јер је таквих Царство Божије.

Дјечија страна

благословио га. Сваке младе недеље од Вацка до Митровдана у овој црквици се служи Св. литургија. По свршетку овог веома занимљивог историјата ја сам се захвалила на гостопримству које су нам указали ови побожни људи, који су се решили да до краја свога живота буду уз Господа нашега и да му до тада служе вјерно. Одморили смо се у овом манастиру и одлучили да кренемо даље. Били смо срећни и задовољни јер нам се испунила жеља да се поклонимо овим великим светињама. Овај дан ће остати заувек упамћен јер то је био најсрећнији дан у мом животу.

Наташа Томовић VIII₃

МАНАСТИР ВАВЕДЕЊЕ

Обилазећи манастире у малој српској Светој Гори, чланови дечијег хора при Романијској Лазарици у Соколцу поклонили су се и манастиру Ваведењу. Манастир Ваведење се налази близу реке Мораве, под планинама Овчаром и Кабларом. То је манастир најближи Чачку, удаљен осам километара од града.

Стigli смо у манастир Ваведење, манастир прекрасних живописа који ће засигурно заувек остати у нашим срцима. Дошли смо да својим молитвама нађемо милост код Пречисте Ђеве Марије у овом манастиру посвећеном њеном имену. Да у њему још више учврстимо стуб вере и љубави у свом срцу. Улазећи у овај манастир сећамо се догађаја кад је трогодишња Марија кренула да служи Богу, и ово ће у нама остати као вечни благослов. Надамо се да ће Богородица осетити топлину наших искрених молитви док идемо путем Христовим и славимо га. Захваљујући овој посети ти путеви биће нам још ближи, а песма Христу и Богородици дражи и милија.

Високопреподобна мати Игуманијо са вашим сестрама молите се Пресветој Богородици и Њеном сину Господу нашем за спасење наших душа.

Манастир Ваведење је задужбина Светог Саве и његовог оца Симеона. Како стоји у запису Јоакима Вујића и Вука Карапића, после стогодишњег опустошења, манастир је завршен 1797. год. месеца јула. У манастиру се налази прва књига београдске штампарije, Гундулићево Јеванђеље које је издато 1552. год.

Пошто је црква у Чачку, чувена Страцимирова задужбина неколико пута рушена и претварана у памију, манастир је као најближи који је до ње дошао.

У свим манастирима смо лепо дочекани али у овоме манастиру смо нашли праву љубав и доживјели право гостопримство. Пошто смо се поклонили и целивали иконе, помолили Богу монахиња Ана нам је прочитала историјат ове прелепе светиње. У име чланова хора обратио се Бранислав Васиљевић и захвалио мати Игуманији и Февронији и сестринству на гостопримству. Заједно са монахињама појали смо тројар храма Богородице Ђево и Достојно јест. После изласка из цркве монахиње су нас окрепиле за трпезом љубави, а затим смо обишли просторије манастира и прошетали поред реке Мораве.

Позвали су нас да се оправдимо од сестара, јер смо морали да кренемо даље, али многи су своје мисли и осећања оставили баш у овом манастиру. Манастир Ваведење ће нам остати у незаборавном и лепом сећању.

Недељко Васиљевић

МАНАСТИР СРЕТЕЊЕ

Након Доброта, Благовјештења, Преображења и Ваведења стигли смо у Манастир Сретење. Он се налази на западној страни Овчара на око 800 метара надморске висине. Време изградње овог Манастира није познато али судећи по архитектури цркве по фреско слоју и по очуваном зидном иконостасу који је једини те врсте у Овчарском - Кабларским манастирима може се предпоставити да је постојао у XII веку.

Црква је посвећена празнику Сретења Господњег односно сусрету старца Симеона са Христом. Унутрашњост цркве исликане је фрескама које су скромне уметничке вредности те сведоче о ликовном развоју нашег народа у то време. Једна од најзанимљивијих фресака је фреска у олтару која представља свештеника који је био недостојан да служи Св. Литургију па му је Анђео Господњи везао руке.

Са десне стране у припрати налази се гробница епископа Никифора који је 1818 године обновио овај манастир. У манастиру се чујају и стари ризнични предмети који потичу из XVII века. На северној страни Манастира је капела која је посвећена Покрову Пресвете Богородице а изграђена је трудом игуманије Манидоре и сестринства, док се на западној страни налази мањи зидни конак из 1845.

У св. храму недељом, празником и другим посебним приликама са почетком у осам часова врши се св. Богослужење које служе капљери из манастира Преображења по очуваној старој традицији.

У нади да ћемо поново посетити овај св. манастир и обновити наше духовне и моралне моћи које су кроз векове нашем народу биле извор снаге и здравља са благословом кренули смо даље.

Горица Башићевић

Пустите дјецу нека долазе мени, и не браните им

Дјечија страна

МАНАСТИР НИКОЉЕ

После посете манастиру Јовању и упознавања са његовим историјатом вољом Божијом стигли смо у манастир Никоље. Он се налази у теснцу Овчарско - кабларске клисуре, близу железничке станице. Од осам манастира који се налазе на просторима ове мале Свете Горе Никоље је најстарији.

У манастиру Никоље хор Соколачке Лазарице је стигао на вечерње богослужење. Заједно са монахијама, чији су благи гласови одзванањали у малој и живописној цркви, а анђeosка лица и очи уперене у икону Спаситеља нашег славили смо Господа. Уз мирис тамјана и благу светлост која се ширила од прислужених канџила тихо смо изговарали "Свјете тихи" и "Слодоби Господи". По завршетку богослужења мати Злата нас је упознала са историјатом манастира Никоља. Када је он подигнут не зна се тачно, али по фрескама, односно његовој архитектури овај манстир носи титулу најстаријег. Слава Никоља је Млади св. Никола 22. маја. Због некада јако неприступачног мјesta Турци су ретко долазили. Манастир није рушен, али је пљачкан и паљен при чему се уништене бројне фреске. 1817.

год. кнез Милош Обреновић је обновио манастир и изградио конак. За време устанка 1915. год. Милош је ту довоје породицу где му је умро петогодишњи син. Његов гроб се још познаје. У Никољу има једна врло ретка композиција која се посебно истиче и позната је само још у манастиру св. Марка у Македонији (Исус Христос премудрост Божија окружен са седам анђела). Такође у њему постоје фреске које су од уметничке вредности: у припрати из 1637. год. и у средини цркве из 1587. год. У средини цркве и у олтару су фреске о дођађајима из живота Господа Исуса Христа - крштење Христово, преображење. На десној страни имамо фреску уласка Господа у Јерусалим, дешу која вичу "Осана сину Давидову". Оно што је посебно привукло моју пажњу на иконостасу је око Божје које нас увек прати и од кога се не можемо сакрити. У дворишту манастира Никоља се налази бор стар преко 150 година. По изласку из цркве за благослов смо три пута обишли око њега пјевајући Богородице Ђево.

Кад су се дјечији гласови све више губили и ишчезавали у њиховим срцима је остала вечно-та успомена на Манастир Никоље. У напуштешву дубоко се урезала песма монахиња које још више буде љубав према цркви и вери. Остао је манастир Никоље са великим бројем искрених молитви изречених пред његовим иконама, велика нада да ћемо једнога дана опет бити ту и у књизи записане речи: "Благослови Господе хор соколачке Лазарице, подари им здравље и срећу и нека иду твојим путем Господе и вечном животу."

Милијана Којић

РАЗУМНО ДЕТЕ

Једном се мали Иван враћао кући из школе. На прагу од куће сртне га отац, који је био безбожник, па га запита:

- Кажи ми, дете, шта те је данас учио отац вероучитељ?

- Шта ме је учио?...отац вероучитељ нас је учио, да постоји један Бог у три лица.

- А зар вам не рече, да Отац није старији од Сина, нити је Син млађи од Оца?

- Да, тако нам рече, мили тата, - одговори Иван.

- О сине мој, како је то велика глупост, - одговори безбожни отац.

- Погледај сине! Нисам ли ја твој отац?

- Да, тата, - одговори дете.

- Ето видиш, дете моје, кад сам ја твој отац, то морам ја бити старији од тебе. Није ли тако?

- Тако је, драги тата. Ти си старији од мене као човек, но као отац ти ниси старији од мене, јер у онај час кад си ти постао мој отац ја сам постао твој син. Зато ако је Небески Отац од пре времена, то од пре времена мора да буде и Син.

Безбожни отац обори главу, замисли се, и од тада није се усудио више да пита дете, шта га је учио отац вероучитељ у школи.

саврем. руска прическа

ИГРА И МОЛИТВА

*Израју се дјечица,
Поред цркве свеће,
Израју се ћај и желех,
И ја биши дијеће.*

*Израју се ћешице,
Испред цркве беле,
Па сијино скакућу,
Изгром ме веселе.*

*Израју се зраци,
Сунца кроз облаке,
Па нас њежно миљују,
Њежно шаљућ зраке.*

*А кад звено зазвони,
Изра молитва посћа,
Сви на своје молитве,
Изре данас досћа.*

J.J.G.

јер је таквих Царство Божије.

О ПРАВИМА ЧОВЕКА У СВЕТЛОСТИ ЕВАНЂЕЉА

Лако се да запазити да одбрана човекових права најчешће се схвата као одбрана заједничких интереса многих појединача, по оној народној изреци "удруженисмо јачи". Овде се подразумева схватање човека као атома друштва, који као појединач има своје право, своје интересе који су често у сукобу са правдом других. Оно је чисто одбрамбено (дефанзивно) схватање човека. А некад је чак и агресивно јер се људско друштво представља у категоријама збрке и рата. У оваквој перспективија браним своје ја, ја браним своја права и служим се другим људима као оруђем за одбрану својих личних права.

Насупрот оваквом схватању, Еванђеље позива нас да не тражимо своја права, него да окренемо и други образ ако нас неко ошамари (Матеј 5, 39); Еванђеље нам препоручује да дамо више него што од нас ишту (Мт. 5, 40); да опростимо дугове својим дужницима (Мт. 18, 23). Треба само прочитати Беседу на гори. И чак ако испунимо еванђелске заповести о љубави као добри Самарјанин, ипак треба да се бе сматрамо за "непотребне слуге Божије", јер смо испунили све оно "што смо били дужни учинити" (Лука 17, 10).

Према томе, Еванђеље позива нас на свим други начин одбране човекових права: то је одбрана права која имају други наши ближњи. Ако погледамо 25. главу Еванђеља по Матеју, видећемо да смо позвани да бранимо основна права других људи, пошто имамо обавезу да их нахранимо, напојимо, оденемо, примимо на конак, посетимо у тамници... А што се тиче нас самих, препоручено нам је да се не бринемо за себе и да не говоримо: "Шта ћемојести"? Шта ћемо пити? Чиме ћемо се оденути?" (Мт. 6, 31).

Јасно је, дакле, да се по Еванђељу одбрана човекових права састоји у одбрани туђих права и у одрицању својих интереса и својих права. Еванђеље позива на жртвовање себе другима.

Ово евангелско схватање човека је супротно горе наведеном индувидуалистичком и аутономном схватању права. У Еванђељу се најлашава ослобођеље човека од сопствене се-

бичности. Еванђеље указује на потребу поистовећивања са другима. Стoga, Христос каже: "Када сте ученили једноме од ове моје најмање браће, мени сте ученили" (Матеј 25, 40). Ово значи да Христос саосећа са свима који су у невољи, а и да наше понашање према другима одржава наш однос према Господу Христу.

Ако је Христос најбољи Човек, не смео заборавити да је Он то само зато што је Он и Бог, Бог који је постао човек, не престајући при томе да буде и Друга ипостас Свете Тројице. Он својим страдањем и Вајкрењем остварује за човека нове могућности које раније нису постојале, јер је Он "дао право" онима који верују у Њега да се могу назвати синонимом Божијим, и да могу, после општега Вајкрења, сести поред Њега с десне стране Оца.

Христово Вајкрење и Вазнесење означавају заиста велики преокрет и позитивну "револуцију" у историји човечанства јер је човечанска природа уздигнута на престо Божији. Изливом Светога Духа потенцијално су сви људи и све жене постали браћа и сестре у Христу, који као Богочовек указује на нови стил живота, за све људе после Вајкрења, то је живот нове творевине "на новој земљи, под новим небом".

У Христу, у Светоме Духу, човек је оспособљен да у свакоме другоме човеку види живу икону Бога. С тим идеалом пред очима, монаси који напуштају свет и удаљавају се од људи чине то са циљем да загрле цело човечанство, да се отворе за љубав према свима без икакве пристрасности. На овај начин они заиста иду стопама Христа.

Најузвишији чин у борби за човекова права, по Еванђељу, јесте мучеништво. Истински бранитељи човекових права и прави сведоци слободе и достојанства људске личности у 20. веку били су на пример римокатолички свештеник Максимилијан Колбе и православна монахиња Марија Скопцов, који су у немачким концентрационим логорима добровољно пошли у смрт да би спасли друге осуђене на смрт (а то су били млађи породични људи).

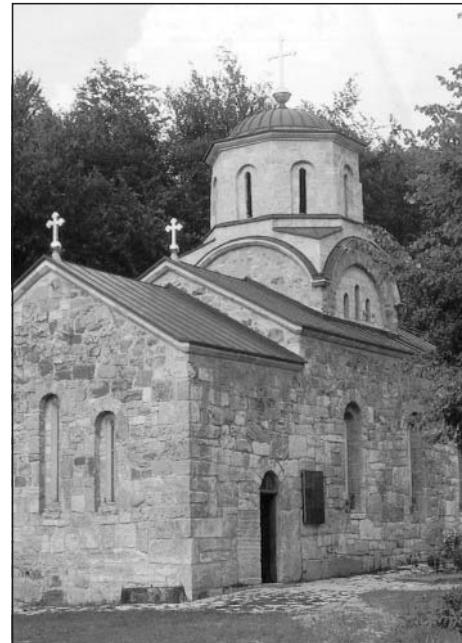
СОП, 82/1983

ЦРКВА И СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ

Павославни Француз Оливер Клеман, проф. теологије на Православном институту св. Сергија, својим тумачењем Оченаша настоји да опише повезаност прквеног живота са свакодневним животом.

И оправди нам дугове наше као што ми оправштамо дужницима својим.

Ми све дугујемо Богу. Не бисмо ни постојали без Његове стваралачке воље. Митрополит Филарет московски (19. век) је рекао: "Створења стоје на стваралачкој речи Божијој као на мосту од дијаманата. тај мост стоји под бескрајем Божанства и изнад понора њихових ништавила"

Бог је постао човек да грешну људску душу, из ништавила греховности, уздигне у пуноту живота вечног.

Ми непрестано очекујемо нешто од других. Увек мислимо да нам они други дугују. Дугују нам своју љубав, своју пажњу, дивљење. Ја сам саткан од сетине и увредивости. И

О ПОГУБНОЈ ГОРДОСТИ И БЛАГОСЛОВЕНОМ СМИРЕЊУ

пошто сам стално разочаран другима, јер ми они не плаћају дугове уважавања, ја стално киптим осветом према другима... Често, са осећањем увређеног величанства, повлачим се у свој шатор и ту се облачим у горду равнодушност, а то је мајмунисање ђавола...

Психолошки, овај свет је осуђен на смрт. Међутим, ако ми схватимо да је овај свет празан гроб, који је испуњен светлошћу са онога света, ако схватимо да нам је Бог, у Христу, отисао наши највећи дуг - смрт, онда нећемо више осећати потребу за робовима и непријатељима. Јер грешник жели да има робове који би му се клањали као Богу, а жели да има и непријатеље на које би пренео своје тајне страхове и мржије.

Хришћани знају да им други не дuguју ништа. Други нису наш посед... Сваки човек, као Бог чији је он лик, јесте слободна личност. Ја га не могу узети у својину ако му претходно не одузмем слободу, ако га на крају крајева не убијем

А има толико начина убијања!

Међутим, као што се Бог открива мени у својој благодати као недоступан, исто тако, и мој ближњи се у мени открива као недоступан и тајанствен, а и то је такође једна врста благодати. У том смислу, све је благодат, као што је рекао француски писац Бернанос.

Св. Симеон Нови Богослов је написао да је светац добровољни сиромах који воли људе. Он је "сиромах" јер зна да све непрестано добија из руку Божијих. Он је способан да буде близак свима, а сви људи су за њега ближњи...

На жалост, ми нисмо свеци. Но ипак у свакодневном животу треба да покушамо да уважавамо тајновитости других, њихову жељу за самоћом, њихов однос са мистеријом.

Што више познајем друге, у овој перспективи, то мање познајем те исте људе.

Сваки дан моје упознавање са њима мора да почне "од почетка" а тај почетак нема краја. Када две личности постану заједничким животом толико блиске једна другој, до те мере да свак од њих зна поступно ону другу личност, додати се неки неочекивани детаљ који се не уклапа у моју представу тој личности; тада се растојање поново успоставља између нас. То растојање је болно, али је и добро, јер оно је потврда тајновитости сваке личности.

СОП, бр. 83/83

Кад се човек разболи и позове лекара, овај болесника прво запита: шта га боли, кад је први пут и где осетио бол, кад се он и како јавља итд., а све ово зато да би открио узрок обољења, без чега не би знао који лек болеснику да препиши и какво лечење да препоручи.

Човечанство - шежак болесник. У време доласка Сина Божјег на Земљу човечанство је било тежак духовни болесник. Син Божји дошао је као Лекар: да болести људи узме на Себе и ранама својим исцели их (Иса. 53,4-5). Као најбољи Лекар душа и тела, Он је открио узрочника болести рода људског и указао на лек против њега.

Узрочник болести - гордост. Бог је извор живота и здравља. Да су људи остали у заједници с Богом, каква је постојала до Адамаовог греха, људи не би знали ни за болест, ни за смрт. Ово двоје дошло је као последица Адамовог греха, којим се Адам одвојио од Бога, а грех је био последица гордости, коју је сатана убацио у срце Адамово. Тако је узрочник болести - гордост. Њом је прво био заражен Деница (Луцифер) или сатана (Иса. 14,12-14), па је ову духовну заразу пренео на првог човека, а овај на све потомство своје.

Гордост - извор свих зала у свету. По мудрим речима светог Јована Златоуста, "све највеће невоље које муче ову васиону произишли су из гордости. Тако је ђаво, који је пре био анђео, постао ђаволом од гордости... Тако је и први човек, преварен од ђавола погубном надом, пао и постао смртним; он се надао да постане Бог, па је изгубио и оно што је имао... Тако је и сваки после Адама, маштајући о своме равенству с Богом, упадао у безбоштво... У гордости се зачиње сваки грех и у њој налази свој ослонац". Гордост напада све људе, али највише оне који су на већој или највећој духовној висини. Зато је она опасна и за највеће духовне великане, јер уништава све стечене врлине и са највеће висине сваљује у бездан пакла. Она је својствена ђаволима и иде против Бога, па је зато мрска

Богу и зато се "Бог гордима противи, а смиренима даје благодат" (Јак. 4,6). "Пошто је гордост врхунац свих зала, корен и извор сваке покварености, то Спаситељ и припрема лек који одговара болести", вели свети Златоуст.

Лек йројијив гордости - смирење. Као што телесни лекари преписују болесницима лекове који ће на организам деловати супротно деловању болести, тако је поступио и небески Лекар душа људских. Он је душама људски м, оболелим од сатанске гордости, као лек препоручио - божанско смирење: "Ходите к мени сви... и научите се од мене, јер ја сам кротак и смеран у срцу; и нахи ћете одмор душама вашим" (Мт. 11,28-29). И тако, лек против гордости је - смирење. По речима светих отаца, оно је темељ зграде спасења, почетак и основ свих врлина, уподобљава људе Богу, привлачи Духа Светога. Оно је прва степеница духовног усавршавања (Мт. 5,3; ср. 18,4; 23,12). Без смирења нема спасења; без њега све врлине ништа не вреде.

Пример фарисеја и цариника. У данашњем светом Еванђељу Господ Исус износи нам примере гордости и смирености у лицу фарисеја и цариника. Фарисеј је имао многе врлине (постио, давао милостију), али је био пун охолости и гордости, због чега његове врлине нису имале никакве вредности пред Богом. Цариник је био грешан , али пун смирења, скруплено је вапио Богу: "Боже, милостив буди мени грешноме!" Његову смирену молитву Бог је услышио, док је молитву фарисеја одбацио.

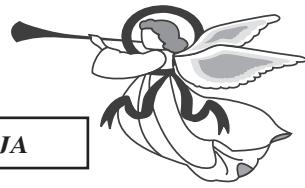
Исус Христос - најбољи пример смирења. Сав живот Христов, од силаска с неба до Голготе, био је највеће смирење и пример људима. Он људе није само учио смирењу него им и најбољи пример собом показао.

Чувајмо се сатанске замке гордости и угледајмо се на пример Господа нашег Исуса Христа. Понизимо се, да би нас он узвисио.

о. М.

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Мишрополија Дабробосанска

ВОЈКОВАЧКА ПАРОХИЈА

1. **Душко (Жарка)
Авлијаш**
рођен 1958.
Војковићи
погинуо 12.07.1992.
Сиријаштама

2. **Душан (Гојка)
Ашкраба**
рођен 1938.
Војковићи
погинуо 08.04.1993.
Добриња

13. **Боро (Здравка)
Кокот**
рођен 1968.
Војковићи
погинуо 13.06.1992.
Которац

2. **Душан (Гојка)
Ашкраба**
рођен 1938.
Војковићи
погинуо 08.04.1993.
Добриња

8. **Анђелко (Срета)
Бјелица**
рођен 1950.
Војковићи
погинуо 18.06.1992.
Добриња

14. **Петко (Васа)
Кењић**
рођен 1951.
Војковићи
погинуо 23.08.1993.
Кијевско брдо

3. **Жарко (Дамјана)
Ботић**
рођен 1965.
Војковићи
погинуо 20.06.1992.
Добриња

9. **Зоран (Урош)
Тека**
рођен 1964.
Војковићи
погинуо 04.08.1993.
Изман

15. **Васика (Бранка)
Кењић**
рођен 1954.
Војковићи
погинуо 25.08.1992.
Јасен-Крујац

4. **Митар (Илије)
Батинин**
рођен 1951.
Војковићи
погинуо 25.09.1992.
ФАМОС

10. **Момчило (Сава)
Дошло**
рођен 1954.
Војковићи
погинуо 07.07.1992.
Сиријаштама

16. **Драго (Неђа)
Крсман**
рођен 1949.
Војковићи
погинуо 19.06.1992.
Добриња

5. **Мирко (Војка)
Бјелица**
рођен 1943.
Војковићи
погинуо 24.06.1993.
Војковићи

11. **Тодор (Драга)
Дубовина**
рођен 1963.
Војковићи
погинуо 21.06.1992.
Добриња

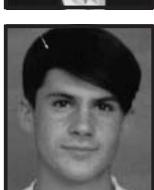
17. **Чедо (Василија)
Кењић**
рођен 1940.
Војковићи
погинуо 05.08.1993.
Војковићи

6. **Којо (Алексе)
Берибака**
рођен 1935.
Војковићи
погинуо 09.06.1992.
ФАМОС

12. **Славко (Благоја)
Галинац**
рођен 1949.
Војковићи
погинуо 23.05.1993.
Лукавица

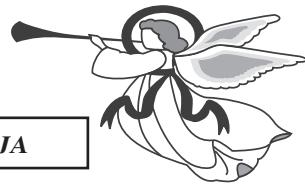

18. **Драган (Рада)
Кокот**
рођен 1974.
Војковићи
погинуо 17.06.1993.
Војковићи

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

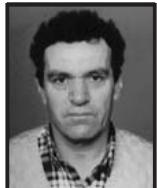

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

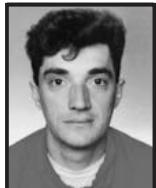

Мишићија Дабробосанска

ВОЈКОВАЧКА ПАРОХИЈА

19. **Душан (Мирка) Кењић**
рођен 1938.
Војковићи
умро 05.04.1994.
болница Соколац

25. **Радослав (Ратка) Мочевић**
рођен 1965.
Војковићи
погинуо 29.06.1992.
Добриња

31. **Александар (Милинка) Мичић**
рођен 1970.
Војковићи
погинуо 12.09.1992.
Которац

20. **Алекса (Момира) Лучић**
рођен 1951.
Војковићи
погинуо 25.08.1992.
Которац

26. **Алекса (Бошко) Млађен**
рођен 1934.
Војковићи
погинуо 15.11.1992.
Кијево

32. **Ратко (Алексе) Милиђраг**
рођен 1939.
Војковићи
погинуо 15.11.1992.
Кијево

21. **Драган (Славка) Мојевић**
рођен 1957.
Војковићи
погинуо 17.07.1992.
Војковићи

27. **Живко (Марка) Мочевић**
рођен 1947.
Војковићи
погинуо 01.08.1993.
Овчаревац-Изман

33. **Бошко (Ђорђа) Милиђраг**
рођен 1952.
Војковићи
погинуо 15.11.1992.
Кијево

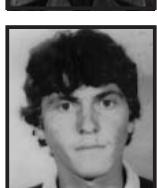
22. **Зоран (Славка) Мочевић**
рођен 1965.
Војковићи
погинуо 19.11.1991.
Вуковар

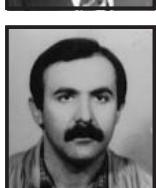
28. **Милобрان (Бранка) Мочевић**
рођен 1947.
Војковићи
погинуо 05.09.1992.
Добриња

34. **Ранко (Митра) Милиђраг**
рођен 1944.
Војковићи
погинуо 15.11.1992.
Кијево

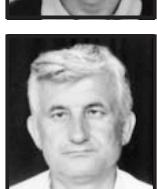
23. **Ратко (Ратка) Међо**
рођен 1967.
Војковићи
погинуо 13.06.1992.
Которац

29. **Душан (Груја) Мировчић**
рођен 1953.
Војковићи
погинуо 26.08.1992.
Добриња

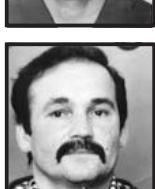
35. **Саво (Влајка) Новаковић**
рођен 1948.
Војковићи
погинуо 15.07.1993.
Војковићи

24. **Грујо (Јанка) Мочевић**
рођен 1943.
Војковићи
погинуо 13.06.1992.
Војковићи

30. **Ненад (Гавра) Мичић**
рођен 1930.
Војковићи
погинуо 26.05.1993.
Изман

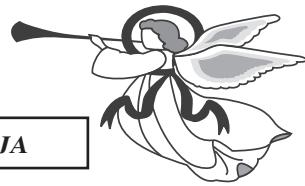

36. **Стјо (Рада) Перковић**
рођен 1947.
Војковићи
погинуо 25.08.1992.
Вјерча

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Мишрополија Дабробосанска

ВОЈКОВАЧКА ПАРОХИЈА

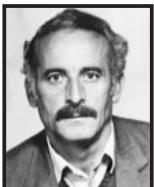
37. **Вукашин (Рада) Перковић**
рођен 1936.
Војковићи
погинуо 24.12.1992.
ФАМОС

38. **Саво (Божа) Пурковић**
рођен 1967.
Војковићи
погинуо 27.06.1992.
Аеродром

39. **Владе (Николе) Пурковић**
рођен 1963.
Војковићи
погинуо 12.06.1992.
Аеродром

40. **Милан (Богдана) Пророк**
рођен 1945.
Војковићи
погинуо 24.06.1993.
Блаца-Грлица

41. **Милован (Милоша) Радовић**
рођен 1945.
Војковићи
погинуо 05.12.1992.
Добриња

42. **Милинко (Љуба) Ристовић**
рођен 1952.
Војковићи
погинуо 04.07.1993.
Кампионари

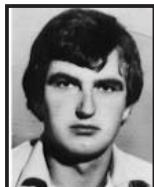
43. **Василије (Милоша) Симанић**
рођен 1959.
Војковићи
погинуо 04.08.1992.
Грлица

44. **Мирко (Богдана) Сикима**
рођен 1946.
Војковићи
погинуо 25.08.1992.
Вјерча

45. **Мирко (Јова) Сикима**
рођен 1956.
Војковићи
погинуо 20.06.1992.
Добриња

46. **Драган (Млађена) Шиљеговић**
рођен 1956.
Војковићи
погинуо 14.06.1993.
Горажде

47. **Синиша (Николе) Шеховац**
рођен 1964.
Војковићи
погинуо 11.05.1992.
Хаџићи

48. **Петар (Драга) Шешлија**
рођен 1944.
Војковићи
погинуо 30.08.1992.
Которац

49. **Миладин (Млађена) Шеховац**
рођен 1947.
Војковићи
погинуо 01.04.1993.
ФАМОС

50. **Александар (Миладина) Шеховац**
рођен 1974.
Војковићи
погинуо 26.05.1993.
Ићман

51. **Драго (Сима) Витковић**
рођен 1931.
Војковићи
погинуо 30.04.1993.
Војковићи

52. **Жарко (Милоша) Вуковић**
рођен 1961.
Војковићи
погинуо 19.06.1992.
Добриња

53. **Ранко (Борђа) Гаврић**
рођен 1946.
Војковићи
погинуо 21.08.1992.
Крујац

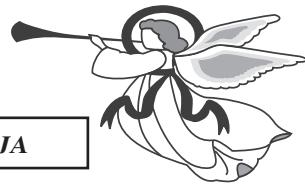

54. **Петко (Остоје) Ристић**
рођен 1956.
Војковићи
погинуо 29.06.1993.
Јахорина

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Мишићија Дабробосанска

ВОЈКОВАЧКА ПАРОХИЈА

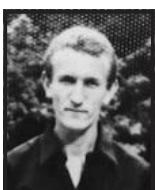
55. **Драган (Николе) Кокот**
рођен 1972.
Војковићи
погинуо 13.05.1994.
Војковићи

61. **Славиша (Миленка) Мочевић**
рођен 1961.
Војковићи
погинуо 06.10.1994.
Чакље-Изман

67. **Славко (Радоја) Кејић**
рођен 1954.
Војковићи
погинуо 06.10.1994.
Чакље-Изман

56. **Јово (Милинка) Васковић**
рођен 1960.
Војковићи
погинуо 07.07.1992.
Пресеница

62. **Жарко (Сава) Ђорђић**
рођен 1959.
Војковићи
погинуо 06.10.1994.
Чакље-Изман

68. **Никола (Душана) Сикимић**
рођен 1948.
Војковићи
погинуо 06.10.1994.
Чакље-Изман

57. **Виде (Петка) Шаровић**
рођен 1937.
Војковићи
погинуо 23.07.1994.
Грабвица

63. **Васо (Риста) Сикима**
рођен 1955.
Војковићи
погинуо 06.10.1994.
Чакље-Изман

69. **Ранко (Добрила) Самарџић**
рођен 1972.
Војковићи
погинуо 06.10.1994.
Чакље-Изман

58. **Здравко (Милоша) Лаловић**
рођен 1951.
Кијево
погинуо 07.07.1992.
Зорановићи-Крупац

64. **Момир (Илије) Минић**
рођен 1936.
Војковићи
погинуо 06.10.1994.
Чакље-Изман

70. **Радомир (Мирка) Мичић**
рођен 1955.
Војковићи
погинуо 03.11.1994.
Изман

59. **Млађен (Јова) Самарџија**
рођен 1920.
Кијево
погинуо 07.07.1992.
Сиракшићи

65. **Ристо (Мирка) Ачићић**
рођен 1954.
Војковићи
погинуо 06.10.1994.
Чакље-Изман

71. **Љубиша (Спасоја) Шековац**
рођен 1965.
Војковићи
погинуо 01.11.1994.
Изман

60. **Горан (Миленка) Мочевић**
рођен 1959.
Војковићи
погинуо 06.10.1994.
Чакље-Изман

66. **Светозар (Миленка) Шешлија**
рођен 1953.
Војковићи
погинуо 06.10.1994.
Чакље-Изман

72. **Милош (Милоша) Чапчар**
рођен 1943.
Војковићи
погинуо 18.02.1995.
Грацица

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

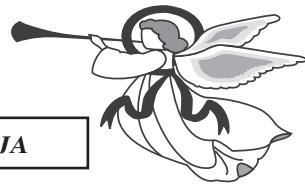

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Мишићија Дабробосанска

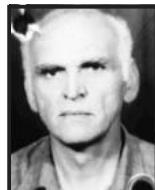
ВОЈКОВАЧКА ПАРОХИЈА

73. **Ђуро** (Милоша)
Чанчар
рођен 1949.
Војковићи
погинуо 06.10.1994.
Чакље-Игман

79. **Крсто** (Војка)
Бјелица
рођен 1936.
Војковићи
погинуо 03.05.1995.
Војковићи

85. **Бранко** (Јова)
Минић
рођен 1931.
Војковићи
погинуо 05.10.1992.
Крујац

74. **Миро** (Вељка)
Шешиља
рођен 1949.
Војковићи
умро 29.01.1995.

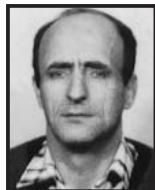
80. **Вукашин**
(Млађена) Дошљо
рођен 1956.
Војковићи
погинуо 17.06.1995.
Видовац

86. **Обрен** (Митра)
Мичић
рођен 1930.
Војковићи
умро 13.08.1995.

75. **Радомир** (Бошка)
Андрћ
рођен
Војковићи
погинуо 1992.
Рајловача

81. **Милобран** (Илије)
Кењић
рођен 1944.
Војковићи
умро 13.05.1995.

87. **Тодор** (Владана)
Шеховац
рођен 1947.
Војковићи
умро 1994.

76. **Срђебран** (Петка)
Мочевин
рођен 1971.
Војковићи
погинуо 13.12.1994.
Игман

82. **Ратко** (Бранка)
Шиљеговић
рођен 1946.
Војковићи
погинуо 16.06.1995.
Пресеница-Солила

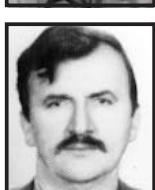
88. **Радован** (Ђока)
Сикимић
рођен 1935.
Војковићи
умро 1996.

77. **Синиша** (Мирка)
Ждрале
рођен 1969.
Војковићи
умро 10.04.1995.

83. **Радован** (Марка)
Галинац
рођен 1969.
Војковићи
умро 27.08.1995.

89. **Мирко** (Бранка)
Кокот
рођен 1939.
Војковићи
умро 17.01.1996.

78. **Борислав** (Војна)
Шешиља
рођен 1951.
Војковићи
погинуо 03.05.1995.
Крујац

84. **Раденко** (Марка)
Галинац
рођен 1969.
Војковићи
погинуо 10.09.1995.
Средње

90. **Бошко** (Рада)
Ковач
рођен 1939.
Војковићи
умро 1995.

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

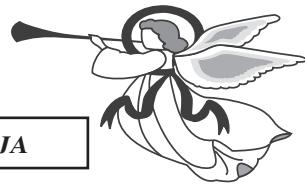

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Мишићија Дабробосанска

ВОЈКОВАЧКА ПАРОХИЈА

91. **Петар** ( )
Самарџић
рођен 1938.
Војковићи
погинуо 09.03.1994.
Војковићи

97. **Радован** (Рада)
Ђерић
рођен 1942.
Грлица
погинуо 24.08.1992.
Изман

103. **Момчило** (Сава)
Кrstовић
рођен 1956.
Грлица
погинуо 04.08.1992.
Грлица

92. **Ратко** (Лазара)
Антуновић
рођен 1951.
Грлица
погинуо 17.06.1992.
Добриња

98. **Ненад** (Сава)
Голијанин
рођен 1962.
Грлица
погинуо 13.07.1992.
Крупац

104. **Мирослав**
(Радомира) **Кењић**
рођен 1966.
Грлица
погинуо 13.07.1992.
Стражишића

93. **Момир** (Млађена)
Андрћ
рођен 1945.
Грлица
погинуо 17.09.1992.
Которац

99. **Синиша** (Петка)
Драганић
рођен 1969.
Грлица
погинуо 01.10.1994.
Трескавица

105. **Неђо** (Неђа)
Мијовић
рођен 1945.
Грлица
умро 23.08.1993.
Кијево

94. **Обрен** (Млађена)
Андрћ
рођен 1943.
Грлица
погинуо 07.02.1995.
Блаца-Грлица

100. **Витко** (Влада)
Дубовина
рођен
Грлица
умро 1996.

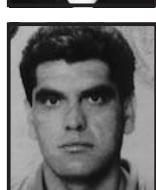
106. **Небојша**
(Момчила) **Млађен**
рођен 1962.
Грлица
погинуо 07.07.1992.
Стражишића

95. **Мирко**
(Слободана) **Божовић**
рођен 1952.
Грлица
погинуо 04.08.1992.
Грлица

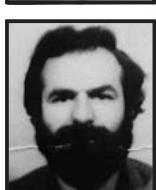
101. **Војко** (Рада)
Дубовина
рођен 1939.
Грлица
умро 24.01.1996.

107. **Мирко** (Ника)
Мијовић
рођен 1957.
Грлица
погинуо 04.08.1992.
Грлица

96. **Ново** (Бранка)
Чосовић
рођен 1955.
Грлица
погинуо 24.08.1992.
Изман

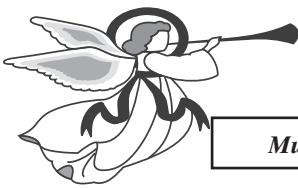

102. **Славко** (Алексе)
Дубовина
рођен 1952.
Грлица
умро 13.12.1996.

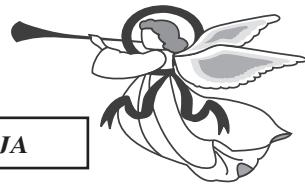

108. **Сретен** (Марка)
Мочевић
рођен 1968.
Грлица
погинуо 17.07.1992.
Стражишића

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Мишићија Дабробосанска

ВОЈКОВАЧКА ПАРОХИЈА

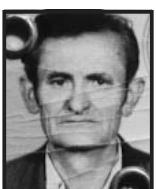
109. **Мирко (Рајка) Мочевић**
рођен 1972.
Грлица
погинуо 1994.
Грлица

115. **Слободан (Тривка) Пушара**
рођен 1954.
Грлица
погинуо 22.04.1993.
Блаца-Грлица

121. **Јово (Николе) Шаровић**
рођен 1956.
Грлица
погинуо 07.07.1993.
Јахорина

110. **Сава (Сима) Ковач**
рођен 1927.
Грлица
умро 09.06.1994.
Грлица

116. **Сретко (Павла) Савић**
рођен 1951.
Грлица
погинуо 21.03.1993.
Блаца-Грлица

122. **Бранко (Петка) Шаровић**
рођен 1939.
Грлица
умро 16.05.1996.

111. **Радован (Саве) Ковач**
рођен 1954.
Грлица
погинуо 29.10.1994.
Бориковац

117. **Нико (Милана) Скакавац**
рођен 1949.
Грлица
погинуо 24.08.1992.
Изман

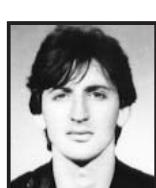
123. **Александар (Сава) Шиљ**
рођен 1969.
Грлица
погинуо 09.12.1992.
Грлица

112. **Анђелко (Љупка) Ковач**
рођен 1941.
Грлица
погинуо 22.06.1995.
Орејак

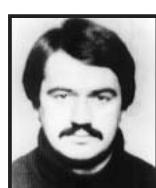
118. **Милишко (Лазара) Суботић**
рођен 1943.
Грлица
погинуо 24.07.1992.
Добриња

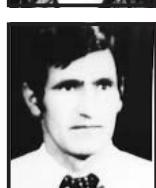
124. **Ратко (Неђа) Шиљ**
рођен 1962.
Грлица
погинуо 18.02.1995.
Грлица

113. **Мирослав (Милана) Љутин**
рођен 1951.
Грлица
погинуо 20.04.1995.
Грлица

119. **Мирко (Млађена) Самарџија**
рођен 1958.
Грлица
погинуо 06.10.1994.
Чакље-Изман

125. **Миленко (Млађена) Шеховац**
рођен 1940.
Грлица
погинуо 04.08.1992.
Грлица

114. **Радивоје (Бранислав) Никовић**
рођен 1953.
Грлица
погинуо 04.08.1992.
Грлица

120. **Миладин (Гађа) Самарџија**
рођен 1961.
Грлица
погинуо 27.08.1992.
Добриња

126. **Петко (Неђа) Шеховац**
рођен 1940.
Грлица
погинуо 07.07.1992.
Мочевићи

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

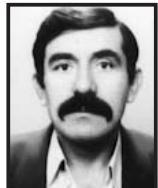
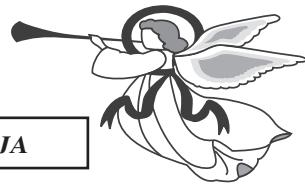

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Мишићија Дабробосанска

ВОЈКОВАЧКА ПАРОХИЈА

127. **Радивоје** (Илије) **Лаловић**
рођен 1947.
Грлица
погинуо 21.12.1992.
Добриња

133. **Ранко** (Милана) **Брезар**
рођен 1948.

погинуо 1992.
Жуч

139. **Перо** (Милана) **Васић**
рођен 1964.
Крупац
погинуо 07.07.1992.
Сирајишића

128. **Миливоје** (Илије) **Лаловић**
рођен 1951.
Грлица
нестао 22.04.1992.

134. **Златко** (Ивана) **Станковић**
рођен 1955.
Грлица
погинуо 1993.
Брањеш

140. **Коста** (Бранка) **Кокот**
рођен 1936.
Крупац
погинуо 09.09.1993.
Грлица

129. **Ђорђе** (Спаса) **Čелића**
рођен 1970.
Грлица
нестао 22.04.1992.
Добриња

135. **Милан** (Тодора) **Авлијаш**
рођен 1927.
Крупац
погинуо 02.06.1992.
Крупац

141. **Бране** (Саве) **Љубоја**
рођен 1960.
Крупац
погинуо 03.08.1995.
Орећак

130. **Миладин** (Јова) **Вукмановић**
рођен 1957.
Грлица
нестао 22.04.1992.
Добриња

136. **Будимир** (Тодора) **Авлијаш**
рођен 1937.
Крупац
погинуо 19.07.1995.
Гуичче

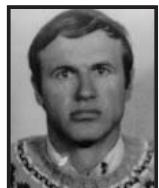
142. **Бранислав** (Данила) **Мочевић**
рођен 1971.
Крупац
погинуо 09.02.1993.

131. **Миленко** (Којица) **Тривковић**
рођен 1956.
Грлица
погинуо 07.04.1992.
Грлица

137. **Ненад** (Анђелка) **Ботић**
рођен 1965.
Крупац
погинуо 24.08.1992.
Кијевско брдо

143. **Чедо** (Саве) **Сарић**
рођен 1952.
Калиновик
погинуо 04.10.1995.
Добро Јоље

132. **Живко** (Новиће) **Матовић**
рођен 1961.

погинуо 18.04.1993.
Коштилан-Хаџићи

138. **Славиша** (Милана) **Васић**
рођен 1969.
Крупац
погинуо 07.07.1992.
Сирајишића

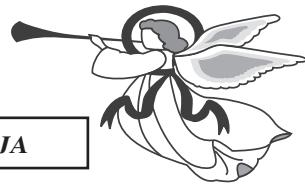
144. **Гаврило** (Данила) **Шараба**
рођен 1950.
Крупац
погинуо 11.08.1992.
Камиончири

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ У ОВОМ РАТУ

Мишићија Дабробосанска

ВОЈКОВАЧКА ПАРОХИЈА

145. **Стрето (Бора) Бабић**
рођен 1959.
Илиџа
погинуо 07.08.1993.
Илиџа

151. **Ненад (Косте) Ђордала**
рођен 1950.
Крупац
погинуо 07.07.1992.
Осмице-Иђман

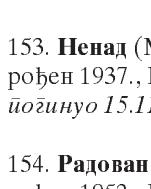
146. **Данијел (Жељка) Роћа**
рођен 1972.
Сарајево
погинуо 29.08.1992.
Некарина

152. **Драган (Светислава) Бујевац**
рођен 1963., Сарајево
погинуо 14.06.1993.
Ораховица-Горажде

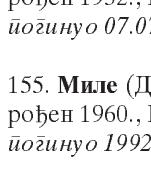
147. **Стрето (Рајка) Окиљ**
рођен 1955.
Илиџа
погинуо 18.02.1992.
Илиџа

153. **Ненад (Милана) Берибака**
рођен 1937., Војковићи
погинуо 15.11.1992., Кијево

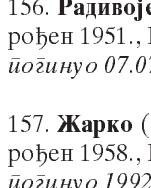
148. **Драган (Ђорђа) Ђордала**
рођен 1970.
Крупац
погинуо 07.07.1992.
Сиријашки

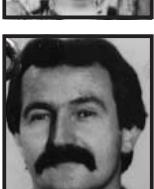
154. **Радован ( ) Братић**
рођен 1952., Војковићи
погинуо 07.07.1992., Сиријашки

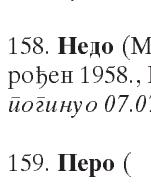
149. **Драгослав (Маринка) Дракула**
рођен 1970.
Крупац
погинуо 07.07.1992.
Сиријашки

155. **Миље (Драга) Бакула**
рођен 1960., Војковићи
погинуо 1992., Крупац

150. **Бране (Пера) Берибака**
рођен 1952.
Крупац
погинуо 07.07.1992.
Осмице-Иђман

156. **Радивоје (Милана) Кокић**
рођен 1951., Војковићи
погинуо 07.07.1992., Сиријашки

157. **Жарко ( ) Отовић**
рођен 1958., Војковићи
погинуо 1992., Добриња

158. **Недо (Милинка) Васковић**
рођен 1958., Војковићи
погинуо 07.07.1992., Моћевићи

159. **Перо ( ) Павловић**
погинуо 06.10.1994., Чакље-Иђман

ОСТАЛА ЈЕ САМА

Оссталала је сама без мужа, без сина,
Наможе схвапити да је то истипина.

Оссталала је сама стара изморена,
Сузнијех очију лика исгијена.

Оссталала је сама с молитвом на уснама,
Уштјехом за душу да је бол не слама.

Оссталала је сама цркву срећом зове,
Мјесто свога чеда свога сина Јове.

А кад вече пада смри своје боли,
Осјећа да Бога као јова воли.

Па јој осмјех, краси блато старо лице,
С побочношћу шико ђевуши ђесмице.

И док друже мајке за кућама жале,
Она Бога моли за синове џале.

ПОМЕНИ ГОСПОДЕ ПОСТРАДАЛЕ У ОВОМ РАТУ

ПОБОЖНА РАЗМИШЉАЊА

Како душа осећа величину Христову

Помисао на Христа, топла молитва Њему, лече моју душу од безразложне туге и суморног обесхрабрења. Дешава ми се да у сумрак овлада мноме велики умор, и нека ми неодређена туга својом тмурном маглом обвије душу. Суморно ми је вече, суморна ми је плава светлосту соби, хвата ме неки немир, а тамно, велико дрво, кога ветар тресе напољу у сумраку, тајанствено улива страх...

Бескарјно сам уморна што живим. Нашто радити, нашто се борити, нашто стварати? Телесни и душевни умор ме савлађују: пустош јеоко мене и у мени. Душа ми је у мраку, хладнојој је, нема ни искрице светле радости у њој.

Али, то је хула на Бога, оставити своју душу у таквом очајању, зато Теби вапијем Господе: избави ме.

Пао ми је поглед на ове исписане речи: "Стварање видљивог света..." И ја сам се замислила. Видљиви свет и невидљиви свет... И душа човекова спада у невидљиви свет. Каква је то тајна, каква лепота, каква снага, хришћанска душа, лепа душа. Душе се стварају: свакога трена неке се подижу, неке падају. Сваки човек ствара своју душу и зато је он помоћник Божји и слуга Његов, акоје ствара велику, снажну, лепу, племениту, добру.

Како је страшно живети са помишљу да ће те нестati једнога дана, и то за увек, увек... А како је радосно и топло бити у извесности да радиш за вечношт, живети у сигурности вечно- га живота. Стварати душу, стварати је вечно, непропадљиву. Како је лепа и светла права душа хришћанска ... И тада при овој помисли доживети светао тренутак, тренутак снажан, узвишен, пун најлепше и највеће светиње. Деси ми се тако да у магновењу открије душа моя величину Христову, и она се дубоко поклони пред Њом, пред Његовом величином, и с нежношћу, с радошћу, с љубављу осети ту величину. Као да неко топло унутарње сунце осветли дубоком, тихом, светлом срећном целу моју душу, окупа је зрацима неке милости. Тако сам и овога пута у срцу осетила неизрециву лепоту Душе над душама, Краљице душа, сјај-

не звезде источне, Душе пуне тајни, бескрајне, широке, пуне љубави доу најмању честицу своју, светле Душе Христове... Ко може знати сву величину Душе Господа до једини Бог? И колико то мора бити срећа љубави осећати стално и разумевати једнако ту у бескрају велику Душу? Какво то блаженство мора бити живети стално у сазнању светле лепоте Христове Душе, када је мене, у ово суморно по-подне, тренутак само тога сазнања исцелио, загрејао и светлошћу ме помиловао... Као да сам била напољу, у тами, у хладноћи, и као да је неко за часак раскрилио двери вечношти где борави мој Господ, и светлост и лепота су обасјали и загрејали моју очарану, усхићену душу, дотле суморну, малаксалу, јадну.

О Цркви, о Христу на крсту и о два разбојника с Њиме распета

Чујем где кажу: "Ви сте бар паметни. Зашто идете у цркву!" Одвојити се од цркве. Они који то говоре не схватају шта то значи. Лагано, с бескрајном спорошћу улази човек у дубину и светлост смисла Христове науке. Јер коме се открива тајна речи Његових? Само онима који су чистога срца, који своју љубав даноноћно усавршавају, а то обое није просто, није лако, то је један беспрекидан и напоран труд. Ако би се одвојили од Цркве, значи-

ло би да би предузели да на своју руку тумачимо Јевићеље, да не слушамо тумачења Цркве, која су дали њени свеци достигавши висок степен савршенства и чистоте душевне. Када би смо се ми сматрали за мудрије од Цркве, то би значило то исто као да бисмо јој казали: "Већа нам је, савршенија, чистија душа од душе свих твојих сватаца". То би било нескромно, лудо, лажно, једном речју нехришћански.

Када се причешћујемо, говоримо молитву Светог Василија Великог, и између осталог кажемо: "... молим ти се као онај разбојник на крсту: "Опомени ме се, Гоподе, у царству својему!" Колико треба душевне снаге, па искрено изговорити ове речи, искрено себе грешним сматрати, и колико је била лепа и велика та душа која је ту молитву саставила, то може да зна и да осети само прави хришћанин. Видите ли Светог Василија Великог, сву љубав његове чисте душе, који се осећа разбојником пред својим Господом? Разбојник, али разбојник покајани, јер само то треба да будемо. Кад видим Христа подигнутог на крст на Голготи, а с леве и десне стране Његове два разбојника, ја не гледам ту два разбојника, већ цело човечанство с Њим распето, и ово садашње, као и оно што је прошло и оно што ће доћи... Сви људи, овде, у овом животу, на крст распети, сви пате и мада неки мисле да се може остварити рај на земљи, ипак нас не могу спасити од болести ни од смрти нити могу исцелити срце човека који не верује да не осећа понека потајну, а понекад и свесну, патњу која га тиши због тога што ће умрети, што ће га нестati. Ми смо овде на земљи распети на крст. А сви смо грешни, само има разбојника покајаних, који пате с љубављу, глеђајући у Христа, говорећи у себи: "Ми смо бар заслужили, а Он својом вољом, из љубави, не-вин трип", и има разбојника рђавих који пате заслужено, а с хулом, тешко хулећи на Христа и Бога.

Христос и два разбојника, то је слика човечанства.

*Вукосава Милојевић,
професор*

О СПАЉИВАЊУ УМРЛИХ

Што се тиче учења Православне цркве односно њених главних извора Светог писма и Светог предања, она не признаје спаљивање умрлих лица, већ само укопавање у земљу. После преступања заповести Божје сам Бог је у рају рекао првим људима: „Са зијојем лица свога јешћеш хлеб, докле се не вратиш у земљу од које си узет; јер си прах, и у прах ћеш се вратити“ (Пост. 3 : 19; ср. Пост. 25 : 10 и Пост. 35 : 29). Први погреб мртвогу земљу помиње се у Књизи постана 23. гласа ст. 19, где се говори о погребу Саре жене Аврамове.

Сахрањивање умрлих у земљу био је код Јевреја општи законски пропис, а спаљивање умрлих помиње се као **казна** (Лев. 20 : 14) и сматрало се као срамота за умрлога. Исто тако спаљивање умрлих обављало се и ради какве нужде као у случаје спаљивања Саула и његових синова (I Сам. 31 : 12). Јер иако су Јевреји сматрали спаљивање као пагански обичај, ипак су некада били принуђени да га употребе. На пример за време расељавања, прилагођавајући се средини у којој су били или приликом бекства испред непријатеља (II књ. Днев. 34 : 5).

У Новом завету сам Спаситељ говори: „Хајде за мном, а остави нека мртви укопавају своје мртваце“ (Мат. 8 : 22). У Делима апостолским читамо: „А људи побожни укопаште Стефана и велики плач учинише над њим“ (Дел. ап. 8 : 2). И сам Спаситељ је погребен (Јов. 19 : 40 и 41).

Први хришћани примили су начин сахрањивања од Јевреја. Овај начин сахрањивања био је законски обичај у хришћанској цркви. Њему су се касније прилагођавали и нехришћански народи, чим су напустили своје паганске обичаје и примили хришћанство. Противљење овоме било је само тамо, тј. у оној средини, у којој су се ти обичаји желели и даље очувати, из мржње према хришћанској схватању и према хришћанству уопште. Разлог због којега су се хришћани непоколебљиво држали да се мртви укопавају у земљу, био је по сведочанству св. Иполита (II-III век) веровање у ваксрење мртвих и то веровање

симболички су повезивали са укопавањем умрлих у земљу. Ево шта о томе пише св. Иполит у једном писму упућеном Грцима који су спаљивали своје умрле покојнике: „Ми верујемо да ће тело ускрснути. Али иако онотруне (у земљи), ипак се сасвим не уништава, јер му земља чува остатке које у себе прима; и оно опет проклија слично семену баченом у плодну земљу. Као што се посејано зрно сеје голо, или по наредби Бога Творца оно изникне зеленећи се, одевено и прослављено, или не пре него се распадне. Стога, дакле, не верујемо узалуд у ваксрење мртвих. Ако се тело привремено распада, због преступа учињеног у почетку, то оно бивши у земљу положено, као у неку топионицу, кроз то бива власпостављено у новом облику, не онакво какво је било у њу положено, већ као сасвим ново и непропадљиво. И сваком телу вратиће се његова сопствена душа и оно ће опет у њега бити обучена, сада не као терет, него чиста, у чистом телу настањена и с њиме ће се радовати, са њиме сада у свету ходити у правди; неће имати у њему искушитеља, него ће га опет радосно прихватити. Али неправедници неће примити преображену нити прослављена тела, јер су оптерећени страстима и болестима“.

Према реченом, за хришћане је обавезно укопавање мртвих у земљу, јер за њих је образац не само живот Спаситељев, већ и смрт и гроб. И по **Предању** које постоји у светогорским манастирима све кости које се чувају у „усипалници“ (крипти) јесте вера да је сваки миропомазани члан Православне цркве одређен светитељу и његовој мртвој тело моштима. Отуда и наша реч сахранити значи очувати тело од распадања колико то Бог допусти по Своме Промислу.

Као што смо видели св. Иполит говори о укопавању мртвих у земљу као о хришћанском обичају сахрањивања мртвих, а познато је да је и код незнабожачких народа потиснут обичај спаљивања мртвих ширењем хришћанства међу њима.

*Никанор,
Ейской бачки*

АПОКАЛИПСА

У издању "Православне мисионарске школе" при храму Св. Александра Невског изашла је књига "АПОКАЛИПСА - Тумачење Откровења Јовановог"

И глас његов као хука великих вода, имаше у Својој десној руци седам звезда, и из устїа Његових излажаше мач оштар с обе стране, а лице Његово беше као сунце што сија у сили својој (1:15-16).

АПОКАЛИПСА

Тумачење Откровења Јовановог

св. Андреј Кесаријски
св. Иринеј Лионски
арх. Аверкије (Таушев)

Сасвим је исправно рећи да је "глас Његов као хука великих вода", јер исти глас имају Он и Дух кроз Кога ће из утробе верујућих потећи реке воде живе (Јн.7:38) и они ће гласно проповедати по читавој земљи. Седам звезда се у наставку називају ангелима цркава. "мачем оштром са обе стране" назива се или одвајање безбожника, оштреје од сваког двосеклог мача (Јевр.4:12) или, пак духовни мач, који побеђује нашег унутрашњег човека. "Његово лице беше као сунце што сија у сили својој" - али оно не сија чулном светлошћу, него духовном: као Сунце правде, Он блиста сопственом силом и моћи, не, дакле, као вештачено сунце које, будући да је створено, сија по Божанској заповести и Богомдарованом силом.

УПОКОЈИО СЕ НАШ ПРОТА МИРОСЛАВ ДРИНЧИЋ

Отац Мирослав је рођен у Сарајеву 1937. године. Од најранијег дјетињства није излазио из сарајевских цркава, да би у веома тешко vrijeme отишao у призренску богословију. У њој је запмћен као одличан ученик, веома даровит пјевач и омиљен од цijеле школе. Више година провео је као сарајевски ћакон и у то vrijeme важио за једног од најбољих појаца међу ћаконима у српској православној цркви. Од 1970. године постављен је на зеничку парохију и у њој веома часно и поштено завршава свој овоземљски живот и задатак. Као парох познат је по својој смирености, по својој оданости цркви и народу, по својим веома лијепим проповједима која је дјелима потврђивао, свједочио и потврдио.

Покојни протојереј-ставрофор Мирослав Дринчић преставио се 1. јула, на дан када наша света црква прославља и мученика Теодула. Послиje обављених припрема и испуњавајући његову жељу, свјештеничко опјело је извршено у цркви Св. Василија у С. Сарајеву. На опјелу је чинодејствовао митрополит гospодин Николај uz саслужење 19 свјештеника. Сутрадан 3. јула у 8 часова кренула је поворка са упокојеним и опожјаним тијелом покојног проте Мирослава. У противу Зеници поворци су се придружила два ауробуса вјерника и парохијана, јер сви који су жељели нису могли поћи на сахрану.

У саборној цркви у Брчком помен је служио Епископ зворничко-тузлански г. Василије са 33 свјештеника и бираним ријечима захвалности опростио се од овог достојног и заслужног свјештенослужитеља. Сахрањен је поред сина на градском гробљу у Брчком.

Протојереј Момир Васиљевић

Ево дошла још једна суморна јесен; седма јесен од нашег прогона са огњишта. Зеница, град и чаршија Средње Босне; сваке јесени у својој цркви - народ је славио Рождество Пресвете Марије Богородице. Више од стотину љета црква у Зеници окупљала је своје православне вјернике. Наш прота Миро, омањег раста, светачког лица, Авине љубави према Христу и свом народу, тридесет љета водио је своје Зеничане. Пре скоро четрдесет љета прота Миро бирајући свештенички позив као да је све сажео у мисао "Крст носити нама је суђено". Свог сина јединца подизао је као отаца и мајка.

Подигао је свог мезимца, школовао и у војску послao. Милостив Господ беше па се против син ожени и доби и он сина. Протиној срећи никаде краја. Али несрћни рат најави свој јад и чемер. Срби Зенице, околине легендарног Удрима и Биљешева излазе, остављају своја огњишта и гробове. А прота Миро Дринчић остаје у Зеници као у највећој тамници. Наслутио је да ће Срби проплакати у Зеничком КП дому, а тамо их било бзмalo хиљаду глава. Послао је свог сина на Мајевичко ратиште а он сам оста у Зеници. Под кишом батина, уценама и претњама прота се усправи као српски војвода па на капију затвора закуца. Отворише спахије и кадије тешка затворска врата па кад га видише: Шта је попе, хоћеш и ти са ћетницима? Прота мирно рече: "Дјецо, ако сте учени вјери и закону, пустите ме. Чујем да моји вјерници умиру, морам да их исповједим".

Ушао је прота, озарio се од среће што ће да види затворенике; спремио је свеће и васкршија јаја. Но, кад је отворио прву собу, као да се скаменио. У ћошку собе забијени један до другога сједили су заробљеници. Назвао је прота: „Помаже Бог и Христос Воскресе“. А они су га немо гледали и тихо одговорили на поздрав. „Хајде, људи, устаните и приђите“. Од њих тридесет један је само имао снаге да приђе и каже: „Оче Миро, не можемо да ходамо, данас је дванаести дан да нам не доносе храну, ми смо осуђени да од глади умремо“. Прота се једва

пресабра да почне молитву; а кад је изговарао Оче наш, то су и затвореници изговарали, алије прота тада почeo да плаче; јеца а сузе су ишли као поток. Као муња кроз Зеницу је прохујала вест да затвореници гладују. Храна је ујутру почела да стиже, али прота Миро је за сваког човека донео по један хлеб. Тада их је окупio и рекао. „Глади више не сме бити, а ја Зеницу нећу напустити док овде у затвору и један затвореник буде“. Тако је и било. Борио се прота Миро молитвом, милошћу и пером док није испрати све затворенике. А онда стижу још тежи дани за нашег проту Мирослава Дринчића. На Илијашу гине му брат Бранко. А горе од тога да му на Мајевици гине син Синиша - јединац. Агонија је већа јер прота није дugo добио синово тело да га сахрани да би и то на крају завршио. Тамна Зеница да тамнија не може бити. Прота туѓује и живи од успомена. Понекад изађе до Српске Републике да посети унука и синов гроб. И последње испуштење беше тешка протина болест. У Лукавици прота тешко болестан у молитви проводи своје последње овоземаљске дане. Нема туге на противном лицу. Када болови умину прота се враћа својим успоменама. Радује се прота Миро јер зна да ће и његова душа наћи синоњеву, братовљеву, па тамо су и о. Цвијан и његов син, и о. Недељко из Трнова, и сви српски вitezovi и мученици из: Зенице, Чекрчића, Илијаша, Вогошће, Илиће, Сарајева, Романије, Подриња и Семберије.

Прото Миро, сретан ти пут. До твог боравишта у рају, нека те сретну сви Херувими и Серафими. Нама које си учио православљу остаје још једна туга више, али и понос што су у Зеничком крају оставио предивну стазу Светосавља и Православља. Опости мени грешној што узех себи за право да пишем о таквој величини свјештеника. На крају, нека ти небески пут буде обасјан зvezдама јер и то је можда премало.

*Грешина сесијра
Милосава
суйруѓа йреминулог
лоđорана из Зенице*

НИКОЛА ЈОВАНОВИЋ**1930 - 1998**

У раним јутарњим сатима 25. 07. 1998. године у прибојској болници престало је са откуцајима срце нашеог

драгог Николе. Сјутрадан тим поводом на мјесном гробљу у с. Зубач искуписи се величанствени збор ожалошћених пријатеља, поштовалаца и родбине, да се заједно са породицом и шесторицом свештеника опросте од угледног и честитог хришћанина и врлог домаћина. Све присутне а и многе који то на време нису сазнали покојник је задужио добротом свог племенитог срца.

Гладног нахранити, једног напојити, путника одморити, тужног разговорити, невољном притећу у помоћ су само неке од врлина које смо познавали код овог побожног, крепког и кршног 68-ег старине. Поред тога своје обавезе није занемаривао према друштву, а поготово према маји Цркви, где га његова активност и побожност доведе на место предсједника ЦО Штрбачке.

Живот је провео у браку са супругом Јелисаветом, рођ. Топаловић, где у складном и срећном браку изродише два сина и четири кћери, настојећи да на потомство пренесу то-плину породичне љубави и васпитања у духу православља.

Да Николино срце изненадно престане куцати умногоме допринијеше дубоки ожиљци нанешени погибијом старијег сина Милана, борца српских јединица Руђанске бригаде.

Опроштајном бесједом, топлим и бираним ријечима о. Живко, надлежни парох, у први план је изнено врлине које су красиле покојника и захвалио му се на свему, молећи се Свети-вишњем за упокојење душе његове.

Помолимо се и ми Пресв. Богородици слави храма коме служаше и св. Јовану Крститељу слави покојникову за покој душу брата Николе, да доживи радост у Царству вјечном и чује ријечи Спаситеља свог: "Добри и вјерни слуго, у малом си ми био вјеран... уђи у радост Господа свог".

Добро Масал

НАДА НАРАНЧИЋ

Човек је вредан спомена и дугог памћења, уколико себе даје за друге.

Управо смо се недавно разстали од такве особе, од покојне Наде Наранчић, која је рођена 1940. године у Окучанима, као једанаесто дете својих

родитеља. У таквој, бројној, породици, васпитана у патријархалном духу, израсла је наша сестра Нада у праву, честиту Српкињу.

После завршених студија, долази у Рудо 1968. год. и од почетка оснивања гимназије, односно средњошколског центра у Рудом, остаје да ради као професор историје и латинског језика, све до свог издисација.

Бројне су генерације које је она извела на пут зрелости. О тим њеним активностима, свакако ће много више рећи, њени најближи сарадници.

Нашу драгу покојницу, упознао сам одмах на почетку мог доласка у Рудо, а нарочито од 1993. године кад сам се с њом срео у Колу српских сестара, на чијем је целу она стајала од његовог оснивања, па све до недавно, кад је на њено инсистирање, да је неко од његових чланica на том положају замени, али и не, од њеног одустајања од чланства у истоименом друштву. Да-кле, она је била председница Кола српских сестара у Рудом, кад је било најтеже. Кад се водила битка за опстанак наше Српске Републике, кад су многа наша браћа у тој битци своје животе положили, многе мајке, супруге и деца без својих синова, мужева, односно очева остали. Требало је свугде стићи и ране напаћеног рода нашег блажити. Захваљујући нашој председници, као у свему одмереној личности, Коло српских сестара, у то време одиграло је видну улогу, због разних хуманитарних активности.

То њено храбро држање, произтицало је из њене вере у Бога и љубави наспрам нашег Српског човека. Зато су њене чланице биле поносне на њу, а сви ми што смо је као такву имали. Нарочито нам је била драга, што је била сасвим скромна а никад, ни у једном моменту наметљива. Зато је дugo оспоравана њена оставака, коју је она, кад је видела да је нагре прошло, упорно тражила.

Данас, кад се растављамо од ње, тешко нам пада, што је више нема међу нама, али ће нам

задуго навирати сећање на наше дружење, са-рађивање с њом, за добробит нашег много-страдалног Српског народа у минулом рату.

У нашем саосећању, због њене преране и неочекиване смрти, наш бол донекле је ублажен, што гробом и даље остаје у нашој сре-дини. Гроб, који ће нас стално на њу подсећати или и опомињати на ону песничку мисао: где ја стадох ти продужи, што смо дужни ти одужи...

Уверавам, драге нам сроднике, наше драге сестре Наде, да она не остаје да почива у туђини, већ као веома цењена и заслужна наша суграђанка, остаје, као свој, међу својима.

Пред њеним одром, молим се за њен блажени покој, да је Господ прими у своје рајско насеље, по речима светог јеванђелисте Матеја: "Ходи верна слушкињо моја, у малом била си ми верна, над многим ћу те поствити; уђи у радост Господара свога" (Мт. 25, 21).

Протојереј - ставрофор

Новица Јањић

ПРИЛОЖНИЦИ:

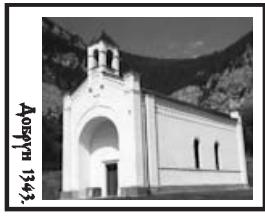
Вјерници из Штутгартра:

Живка Стефановић	20 DM
Љубица Микавица	10 DM
Јагода Симовић	10 DM
Олга Ђировић	10 DM
Зора Јагодић	10 DM
Милка Рајковић	10 DM
Милена Ренкл-Ристовић	10 DM

За ћокој душа суђурућа Раденка, сина Славиши и кћерке Соње, Добрила Ђелаковић 200 дин

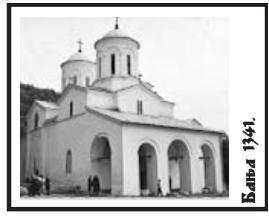
*За ћокој души
Бранка Јањушића* 100 дин

*За ћокој души
Николе Јовановића,
син Станимир прилаже* 200 дин

ДИВРОВ ИНФОРМАТОР

Број 12

Припрема и үрећује: протојереј Богдан Станишић

ВЕРА ЈЕ НАША НАЈБОЉА ОДБРАНА

"Ако је нешто у мом раду добро и вредно, ако је јеванђелско и православно, то више припада људима с којима сам радио и онима од којих сам учио вечне истине Божје, а све што није било добро у мом раду припада мени", каже митрополит Николај.

Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански Господин Николај у септембру ове године навршава 25 година архијерејске службе. Пре четврт века, септембра 1973. године, по предаји дужности ректора богословије Света Три Јерарха у манастиру Крка, хиротонисан је у чин епископа и у својству првог епархијског архијереја Епархије аустралијско-новозеландске упућен на дужност са седиштем у манастиру Светог Саве у Илајну, у Аустралији (држава Викторија).

У једном службеном извештају из 1978. године је, између остalog записано:

"Доласком у Аустралију, преосвећени Николај одмах организује епархијска тела и органе, доводи и рукополаже нове свештенике, оснива нове парохије, подиже нове храмове, освећује купљена земљишта за нове црквене центре. Будући да је за тек купљено имање манастира Светог Саве у Илајну затекао дуг од 42.500 аустралијских долара, епископ Николај је расписао бескамат-

ни зајам на три године и организовао видове прикупљања средстава. За пет година отплатио је дуг у износу од 37.500 долара.

Преосвећени је у манастирском имању подигао храм, манастирски конак, старачки дом од осам станови и основао прво српско гробље у Аустралији. Председник државе Аустралије, господин Фрајзер, на растанку му је захвалио за оно што је учинио и рекао да је његов рад у Аустралији са задовољством праћен и да је увек оцењиван високом оценом.

На Новом Зеланду епископ Николај је основао српски манастир Успења Пресвете Богородице код Велингтона и то је први православни манастир у историји Новог Зеланда".

Епископ Николај је 1978. године изабран за епископа Епархије далматинске и на тој дужности је остао до маја 1992. године, када је епархију предао новоизабраном епископу далматинском Господину Лонгину. Због избора ректора Богословије у манастиру Крка архимандрита Митофана за епископа моравичког, епископ Николај је, поред својих редовних дужности, до 16. октобра 1992. године, обављао и дужност ректора Богословије. За време службовања у Епархији далматинској подигао је зграду Богословије укупне површине 1700 метара квадратних, седам нових цркава и шест других црквених објекта.

У гласилу "Истина", листу за богословску науку и пастирску практику, у броју од јула 1991. године, о епископу Николају је, између остalog, објављено:

"Ректор Николај био је неуморан радник. Дошао је у стару оронулу зграду древног манастира Крке, да би за девет година из темеља обновио здање. Било је то време подвига и спартанског рада ученика и професора. Само они који су били ту знају надчовечанске напоре и одрицања, будући да је манастир био без пута и у тешким условима за живот".

За време службовања у Епархији далматинској, епископа Николаја Свети архијерејски сабор је одредио за администратора епархије бихаћко-петровачке. На тај начин је обновио бившу бихаћку епархију са седиштем у Босан-

ском Петровцу, пошто се одавно осећала потреба за постављањем епископа на том простору. Остало је записано да је епископ Николај "за годину и по дана, успео да ту епархију у потпуности организује и као такву је предао свом наследнику епископу Хризостому".

На редовном заседању Светог архијерејског сабора, маја 1992. године, преосвећени Николај је изабран за митрополита дабробосанског, са седиштем у Сарајеву.

На жалост, због ратних дејстава се-иште Митрополије је пресељено из старог дела Сарајева у Соколац где је, захваљујући властима Републике Српске, откупљен објекат за привремено њено седиште.

Љубављу против мржије

Митрополит Николај је у Епархију дабробосанску дошао у најтеже време, у време рата, када се зло помешало са човеком душом и кад је српском народу преко Дрине запретила опасност од потпуног уништења.

Те најтеже дане за српски народ у Републици Српској можда је најбоље одсликао епископ захумско-херцеговачки Господин Атанасије, у "Јеремијевском валају из збегова херцеговачких услед бомбардовања америчким".

"Из дубине вапијем Теби, Господе. Господе, похитај к мени, чуј глас мољења мојега, јер вичем к Теби у невољи народа својега..."

Не дај срцу мојему да застрани у зле помисли, да чини дјела безбожна с људима који поступају тирански и неправедно с народом Твојим..."

У тим речима садржани су валај, и молитва, и достојанство, кад се један епископ моли за његов народ, не чини дјела безбожна према људима који поступају тирански према његовом народу.

"Насупрот сваком злу, које је у људском роду постизало застрашујућа остварења, увек је деловао промисао Божији, остварујући вечно божанско добро у свету човековом. Знајући за свету истину, ми смо увек, па и у овом рату, на сваку мржњу одговарали љубављу, па и кад нам је било најтеже, кад је валај наших страдалника тражио освету. Увек смо се старали да будемо људи, да не чинимо ништа другима што не би желели да нама чине", истиче митрополит Николај.

Кад се обраћао верницима митрополит Николај је често изговарао речи Светог апостола Павла: "Браћо, што год је истинито, што год је праведно, што год је чисто, што год је достојно љубави, што год је на добру гласу, то мислите".

У Летопису је записано да је митрополит Николај за време рата "делио и добро и зло са својим народом. Непрекидно је путовао од парохије до парохије, посећивао рањене и болесне, организовао хуманитарну помоћ, одлазио у иностранство - упућујући апеле за мир и трудећи се да у свет продре истина о српском народу". За то време организовао је рад Кола српских сестара, и покренуо две крупне иницијативе: за оснивање Духовне академије Светог Василија Острошког у Србију и пресељење Богословије Света Три Јерарха са Дивчибара у Србију, која је 1995. године прогнана из манастира Крка.

Митрополит Николај је, такође иницијатор оснивања Академије за конзервацију СПЦ при Сарајевском Универзитету. Пре две године при Епархији је основао пензиони фонд свештеника митрополије.

Кад је Богословија Света Три Јерарха, 1995. године, на бруталан начин претерана из манастира Крка, митрополиту Николају, као њеном првом ректору, било је веома тешко. Прогон богослова и скрнављење светиња доживео је као одузимање завичаја и гашење огњишта, али у свему томе, прича Митрополит, највише је бринуо за децу, за младе богослове, који су се ни крви ни дужни, нашли у великој опасности.

Сећајући се времена проведеног у манастиру Крка, митрополит Николај прича:

"Не уклањајући се истини и не служећи греху, настојало се да се нађе најбољи начин, како би са народом српским и свештенством та школа била једно срце и једна душа. Да не буде ни Аполосова, ни Петрова, ни Павлова, већ Христова, јер Он даде те узрасте што делатници посејаше".

Говорећи о Крчкој Богословији, 24. новембра 1991. године на Коларчевом народном универзитету у Београду пројектор Никола Шкрбић је, између остalog, рекао:

"Као некада, прије 350 година, мудрошћу пећких патријарха, отворена је духовна школа да буде кошица за рођење, а и брана од болести Запада. Тако је и у нашем времену, мудрошћу Сабора СПЦ и великим залагањем тадашњег епископа далматинског Господина Стефана, и првог њеног ректора, садашњег епископа Господина Николаја, обновљена је ова Богословија".

Љубав према деци

За митрополита Николаја деца су чисте душе, срца без корова, неугашени пут, у којима највише има љубави, поштења, доброте и радости, и зато је пред вероучитељем, у овом времену, тежак задатак да приђе деци, да упозна њихову душу и да им на пријемчив начин приближи знање о Богу, цркви и животу уопште.

У свему томе, истиче митрополит Николај, љубав према деци најважнија је особина вероучитеља. То није осећање да су деца "сплатка", или обожавање "малих анђела", нити то значи волети сву децу подједнако. То је одређење љубави дато у Првој посланици Светог апостола Павла Коринћанима: "Љубав

друго трпи, благотворна је, љубав не за-види, љубав се не горди, не надима се, не чини што не пристоји, не раздражује се, не мисли о злу, не радује се неправ-ди, а радује се истини, све сноси, свему се нада, све трпи".

"Тешко је и претешко бити сведок страдања најближих и рушења светиња, али кад сртнем своје накадашње ученике, кад видим да су зрели људи, да су по много чему надмашили своје учитеље, буде ми лакше, јер видим да се остварује промисао Божија, видим да ће та некадашња деца, у коју сам увек веровао, још упорније и још истрајније градити порушено и осветљавати пут Христовог еванђеља".

Због тога митрополит Николај верује у препород православља, у обнову свих порушених храмова и изградњу нових и повратак верника на своја вековна огњишта.

"Мисионарска пракса СПЦ, истиче митрополит Николај, у историји је про-лазила тешке тренутке, али Правосла-вље никад није занемарило своју мисију, нарочито мисију у времену, односно Цркву у изградњи".

Нове школе побожности

Иако још нико није направио стати-стику о томе колико је ко у новије време подигао или обновио светих храмова, извесно је да у тој области црквене праксе истакнуто место припада и митрополиту Николају. У време овогоди-шињих Србињских духовних свечано-стти митрополит Николај, освећујући земљиште и крст за будући храм Светог Саве, који ће се градити у центру Срби-ња, је рекао:

"Ево, осветисмо ово земљиште за будући српски центар у Србију. На овом месту некад је била школа, а уско-ро ћемо саградити храм Божији, школу побожности, у којој ће наша деца из ње, сртна и задовољна у животу полазити".

Упркос својој пословној стрпљиво-стии и упорности, упркос своме угледу у земљи и иностранству, митрополит Ни-колај још није успео да оствари своју велику жељу и жељу верника, да се се-диште Митрополије поново врати у Сарајево.

"Не сумњам у остварење онога што истински желимо, што је близко Богу и људима, јер верујеме да је Богочовек Христос, заиста, једини Спаситељ и једино спасење света. При томе увек ца-рује светло осећање и слатко распо-ложење. У Богочовечанском домостроју спасења све је тајна, али света и слатка тајна. Ту је све по Богочовеку који је је-дини Спаситељ и једина Радост у свим световима, видљивим и невидљивим", подсећа митрополит Николај.

"Мојих двадесетpet година архије-рејске службе брзо је прошло. Много сам путовао да бих био тамо где ми је место, али ја нисам позван да говорим о својим делима. Једино што могу рећи је-сте да сам се трудио да увек мислим о добру, као одблеску благодати, "зраку који показује Бога", подржавајући божанско човекољубље и покушава-јући да чиним добро.

"А колико сам успео и успевама на том јеванђелском путу, могу да цене други, а сама истина о томе је у Божијим рукама", каже митрополит Николај на kraju разговора.

"Прошојеје
Ранко М. Билинац

Мишрополија Николај обележио двадесетпетогодишњицу архијерејске службе

ДЕЦЕНИЈЕ БЛАГОСЛОВЕНЕ УПОРНОСТИ

Његово високопреосвештенство митрополит дабробосански Господин Николај, 13. септембра ове године, обележио је двадесетпетогодишњицу архијерејске службе. Тог дана, у капели Богословије Света Три Јерарха и Духовне академије Светог Василија Острошког у Србију служена је света архијерејска Литургија.

Уз слављеника, митрополита Николаја, служили су: митрополит црногорско-приморски и скендеријски Г. Амфилохије, епископ захумско-херцеговачки и приморски Г. Атанасије, епископ осјечко-пољски и барањаски Г. Лукијан, уз саслужење архимандрита Симеона из манастира Добићева и Филарета из Београда, протођакона др. Радомира Ракића, декана Богословског факултета др Радомира Поповића и више свештеника.

Обележавању двадесетпетогодишњице митрополитове архијерејске службе присуствовали су: предсједник Предсједништва СДС (СЗ) др Драган Калинић, његово краљевско височанство принц Томислав Каћађорђевић, грчки амбасадор у Сарајеву Прокопиос Манзуруници, аустријски амбасадор у Сарајеву, академици Војислав Максимовић и Бориша Старовић (декан Медицинског факултета у Србију), декан Стоматолошког факултета у Србију др Олга Благојевић, декан Богословског факултета др Радомир Поповић, декан Духовне академије др Предраг Пузовић, те Вељив Остојић, министар вјера у РС Јово Турањанин, адвокат Вељко Губерина, госпођа Аника Сковран, гости из Београда, Црногорског приморја, предсједнице Кола српских сестара и бројни свештеници.

За време свечаног ручка митрополиту Николају су уручени пригодни поклони. Том приликом, представници Цркве и власти, као и представници разних културних, просветних и других установа изразили су поштовање према личности Његовог високопреосвештенства.

Епископ Атанасије, поклањајући Митрополиту панагију у знак захвалности и подршке истакао је:

"За Ваше служење Христу, Јеванђељу, Цркви, народу Божјем четврт века у осамстогодишњици Ваше и наших светосавских епархија, из страдалне Херцеговине за Вашу страдалну Миролополију".

У име свештеника епархије дабробосанске, панагију и крст је предаоprotoђакон ставрофор Милорад Љубинац.

Доктор Драган Калинић, уручујући поклон Митрополиту, рекао је:

"Честитам високопреосвештеном митрополиту Николају на јубилеју и захваљујем му на великом делу, као нашем духовном заштитнику и оцу. Од њега можемо да научимо како се приступа послу, како се човек целим својим бићем ставља у службу Цркве и свога народа. Његов рад и његова мисија својствени су само великим и даровитим људима који својим способностима и духовношћу свуда стварају атмосферу оптимизма и поверења у стварне вредности живота".

Академик Војислав Максимовић, у име Универзитета у Српском Сарајеву и у име Српског просветног и културног

друштва "Просвјета", уручио је Митрополиту захвалницу Универзитета и књиге и нагласио да је веома задовољан што је имао част да присуствује овом свечаном чину и што је не само Митрополитов савременик него и сарадник у неким пословима који су им били заједнички.

Протојереј др Предраг Пузовић, декан Духовне академије, у име професора Духовне академије, сарадника и сатрудника, поклонио је Митрополиту књигу - Споменицу Светог Саве.

У име црквене просвете, у име Богословског факултета и свих школа где је Митрополит радио, протојереј др Радомир Поповић, декан Богословског факултета, честитаје јубилеј са жељом "да и даље Митрополит буде, као и до сада светло свету, да буде квасац у тесту нашег народа и наше Цркве, посебно богословских школа".

Сергије Павловић, студент Духовне академије честитаје четврт-вековни јубилеј изграђивања Цркве Божије и као знак пажње предао поклон за оно што Митрополит чини за студенте, а "то је пре свега, да ми у Вама видимо икону Христову као свога архиапистра, а изнад свега, ми у Вама видимо и од Вас учимо, како се несебично жртвује за изграђивање Цркве Божије".

Поводом овог јубилеја, своје говоре и лијепе жеље изразили су и госпођа Аника Скворан, адвокат Вељко Губерина и принц Томислав.

Митрополит црногорско-приморски и скендеријски Г. Амфилохије о митрополиту Николају је говорио као о свом учитељу и сабрату. Од свих професора који су му предавали током школовања у земљи и иностранству, каже митрополит Амфилохије, у памћење му је најдубље урезан лик професора Николаја, младог суплента Београдске богословије.

Памти га као даровитог, доследног и стрпљивог учитеља који је своја знања умео да пренесе на ученике, и да им сопственим примером, начином живота, укаже на смисао доследности и истрајности на Еванђелском путу и дода:

"До дана данашњег он је остао у просвети црквеној, православној и као архијереј и као просветни радник. Богословија у Крки која је сада овде у Србију, она је незамислива без владике Николаја заједно, наравно са владиком, сада жичким Стефаном, један од првих његових сарадника који је све га себе уградио и обнављају тај древне најстарије наше просветне установе из 1615. године.

Нарочито је значајна градња нове зграде Богословије у Крки, која срећом и данас постоји, јер је саграђена благодарећи жртви и труду и настојању владике Николаја.

Исти случај, ево Бог је после Далматинске епархије и служење у њој послао владику Николаја у најтежим историјским приликама на ову древну светосавску епархију која слави скоро 800 година, заједно са манастиром Хиладаром, овде да се нађе у пресудном историјском тренутку да своје искуство угради у живот Цркве и живот распетог српског народа и он је то, мора се признати, самопожтвовано и достојансвено урадио као што је то урадио приликом свог боравка у Аустралији, оставивши иза себе не само своје име записано међу првим епископима наше Цркве у Аустралији, него и записано у храмовима подигнутим у његово време.

О овој Духовној академији и Богословији не треба ни да говоримо. Оне саме за себе говоре. И опет морам да вам кажем да није било упорности његове, да је било овог данашњег сабора овде, нити би било овог духовног расадника овде који представља један од најзначајнијих духовних расадника православља на овим просторима и наше Српске православне цркве".

Поздрављајући присутне и захваљујући се на лијепим жељама и поклонима, митрополит Николај је између осталог рекао:

"У овом часу дужност ми је да се најпре захвалим Господу Богу на Његовом призиву да будем свештенослужитељ олтару Његовом и на озбиљној помоћи на путу звања у коме сада јесам. Молим се Њему и вама за свете молитве да ми Он, Бог мој и Бог ваши и даље буде помагач. Служити Њему, знаю сам и знам, те Цркви и народу одговорно је и страшно.

Живимо у времену, у једној цивилизацији, која се отуђила од својих отаџбинских стварности и где мајке нису у сновима својих замишљених колевки наше деце. Где деца наша не могу се помолити над гробовима наших ћедова и украсити их цвећем. У овом времену човечији дух има дубоке ноћи, које руше дело његових дана, листове историје, традиције, споменике и друга сведочанства и нису могуће да сасвим нешто ново изграде. Чак и кад чине добре ствари, чине их на нејеванђелски начин, поништавајући њихово благотворно дејство.

Веома сам благодаран свима Вама на да нашњим молитвама за моју маленост. Увек сам осећао и сада осећам да су ми потребне других молитве и помоћи, јер рече свети апостол: "молитве праведнога могу много

помоћи". Поред тога, моја захвалност иде Вама и зато што се данас нађосте под овим кровом наших двеју богословских школа. Оне су нам нешто највредније у Републици Српској. Хвала на даровима, тој високој и најмање сам тога заслужан. Све данас изречено и учињено велики је подстrek души мојој у даљим напорима испуњавања Јеванђеља Божијег. У ових двадесетпет година, а и пре проносио сам Јеванђеље колико сам могао, и како сам најбоље умео, посебно као архијереј у епархијама: аустралијско-новозеландској, далматинској, бихаћко-петровачкој, и сада у дабробосанској. Хвала и данас са овога места свима мојим сарадницима и помагачима из поменутих епархија, а помогали су ми много. Ја без њих ништа не бих могао учинити.

Дужност ми је да се и данас у молитвама сетим, као што то чиним, браће ми Архијереја на челу са Његовом Светошћу патријархом српским Г. Павлом. Увек су ми помогали и на разне начине упућивали ме како се најбоље врши дело Божије у богочовечанском телу - Цркви.

Посебно овде хоћу да нагласим и захвалим се моме свештенству у овој Епархији, свима осталим сарадницима и доброжелатељима, господи професорима, студентима и ученицима овде драгих ми школа.

Имамо овде врлих помагача да се дело Божије шири и множи у овој Епархији, а тиме и у нашој светој Цркви и народу српском. Због великог поштовања и искрене захвалности њима бојим се име им поменути, јер Господ рече: Кад чините добро не разглашујте о томе много, него "шта чини десница, да не зна левица". Стога нека им је хвала где чули и не чули и сигуран сам, они знају да је то све на изграђивање Цркве Божије.

Кад бих данас ишао у појединости оджиљвљених доживљаја за овим двадесетпет годинама архијерејског служења одвело би ме далеко, него ми дозволите да на kraju исказам само још једну реченицу:

У овоме часу ја осећам да ми је дужност, најпре захвалити се Богу живом за сва благодатна добра која ми је давао у мом животу и посебно на овом веома одговорном положају у Цркви српској. Молим се и даље Њему да ме и даље води десница Његова у овом земноме животу моме.

Веома сам благодаран свима Вама што сте данас овде под кровом ових двеју школа наших у Републици Српској, а оне су нам нешто највредније у делу наше Цркве овде. Хвала господину декану и професорима Бо-

гословског факултета на помоћи коју нам пружају путем наставе у Духовној академији и на друге начине. Хвала на присуству и молитвеној благодарности Богу за све оно што сам могао чинити и чинио за ових двадесет пет година маг архијерејског служења Богу, Цркви Божијој и мом милом народу српском. Хвала на вашим даровима и топлим речима, које су ми велики подстrek за даља прегнућа на мојим правцима велике одговорности у епархијама где сам епископствовао: аустралијско-новозеландској, дalmatinskoj и сада дабробосанској.

Дужност ми је да се у молитвама сетим свих који су ми помогли да будем у овоме звању, а данас нису више међу живима. Исто тако дужан сам данас да благарношћу у молитвама се сетити свих браће Архијереја на челу са Његовом Светошћу патријархом Павлом и захвалити се свима Њиховим помоћима да бих што више добра чинио у славу Божију и служења са љубављу од највиших до најнижих. Знам, заједнички напори претпостављају заједничке циљеве, и то сам увек имао у виду, јер се лакше носе.

Клањам се пред крстом мојих родитеља, учитеља, оних који ме у ово дело позваше и произведоше, помагача, сарадника, сарадника на Њиви Божијој у овим школама и шире, те пред свима вама, мили пријатељи и децо Божија", рекао је на крају своје беседе митрополит Николај.

*протојереј
Ранко М. Билинац*

Научни симпозијум

ОСАМ ВЕКОВА ХИЛАНДАРА

Поводом обиљежавања осам векова царске лавре манастира Хиландара, а под покровитељством Митрополије Дабробосанске те Сарајевског унверзитета, у Србију је 11. септембра одржан једнодневни научни скуп.

У препуном Амфериј театру Духовне Академије Св. Василија Острошког и Тврдошког чудотворца одржан је научни скуп на тему "Осам векова Манастира Хиландара", где су грађани Србија, студенти Духовне академије и ученици Богословије имали прилику да прошире своје упознавање са манастиром Хиландаром.

Скуп је отворио Ректор Сарајевског универзитета др Војислав Максимовић и поздравио све присутне. Истакавши да је Хиландар колијевка Српске Православне Цркве те да је част и овоме граду и овој Академији што им се указала прилика да овим научним скупом дају допринос прослави осамстогодишњице постојања а уједно да се још ближе упознају са овом Царском лавром. Посебну захвалност сарајевски универзитет дугује Митрополији дабробосанској, митрополиту Николају као и овом Србијском духовном училишту.

Саопштења су излагана овим редом:

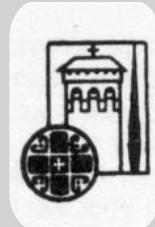
1. МАНАСТИР ХИЛАНДАР - ЖИВА ЦРКВА
ОСАМ ВЕКОВА - Митрополит Николај
2. ХИЛАНДАРСКЕ ПОВЕЉЕ ЦАРА ДУШАНА -
Др Милица Грковић
3. МИТРОПОЛИТ СКОПСКИ ЈОСИФ И МАНАСТИР ХИЛАНДАР - Др Предраг Пузовић
4. ХИЛАНДАР У ДЈЕЛИМА НАШИХ НАУЧНИКА И ПУТОПИСАЦА - Др Војислав Максимовић
5. ПИСМОСА СВЕТЕ ГОРЕ - Др Сава Шћекић
6. ХИЛАНДАР У ЖИВОТУ И ПОЕЗИИ - Мр Момчило Голијанин
7. ХИЛАНДАР У ДУБИНИ НАШЕГ ПАМЋЕЊА -
Др Митар Мильановић

Скуп је завршио рад око 17 часова а завршну ријеч даје др Војислав Максимовић рекавши:

И овај научни скуп, као и ранији дао је доста нових сазнања, информација и нових података. Слушајући саопштења и господу излагаче на тренутак сам и сам створио слику да сам у царској лаври. Излагачи су заиста једним добрым дјелом све нас преселили у ову српску светињу. Мислим да ће свима нама грађанима, студентима, ћајима и целом српском народу бити од велике користи овај скуп. Још једном жељим да се захвалим организаторима и жељим поручити свима да наш пут у будућност треба да буде Хиландарска прошлост, како би се духовно обновили и обогатили знањима које садржи како Манастир Хиландар тако и сва историја Српског народа.

J.J.G.

Митрополит Николај

МАНАСТИР ХИЛАНДАР - ЖИВА ЦРКВА ОСАМ ВЕКОВА

Чудесна је тајна Црква Христова. Она се светло и благодатно проноси кроз цео свет и свуда је присутна. Чланови Цркве - хришћани и са њима монаси сачињавају један организам, једно тело. Зар то није велика тајна? У Цркви је све саборно. И то је велика тајна. У Цркви су и манастири са монашким живљем, који су подгрехом као и остали, а она је ипак света и сва блиста светошћу. Зар то није велика тајна и у нашој Српској Цркви? Зар манастир Хиландар у својих 800 година живота није показао да је он у српском роду велика тајна? У манастиру Хиландару takođe све је велика тајна, јер је и њему и у свemu чудесни Господ Христос, са свима својим богочовечанским тајнама. Зато Црква, и у њој манастир Хиландар, представља велико чудо. Црква има јединствену благовест, којом обилује и манастир Хиландар, у који желе и Анђели да завире, јер се и њима кроз Цркву отвара многоразлична премудрост Божија (Еф. 3, 10; 1. Пет. 1, 12).

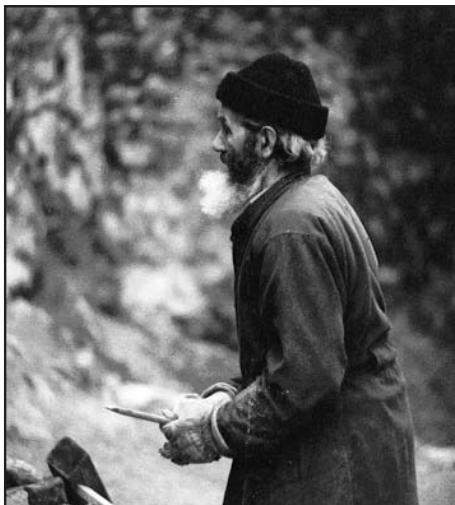
Кад данас мислим о осам векова овог српског манастира, ми првенствено мислим на оног Великог Неимара који је благодату Својом облагодатио све оне људе из српског народа, који су у њему живели, молили се, подвизавали на разне начине, постаяући победиоци зла сваког у себи и око себе. Ту у Хиландару ништа није просто, ништа јед-

ноставно, ништа споредно, ништа малозначајно. Све је у њему утемељено на богочовечанском, на благодатном, и органски повезаном у један богочовечански организам. И хиландарским житељима свети Јован Златоуст по ручује: "Ако нам ваља постићи Царство Небеско, онда није дosta ослободити се греха, него ваља и много радити на врлинама. Треба се уздржавати од зла, да бисмо се ослободили од пакла; а да би смо стекли Царство Небеско, морамо непрестано неговати врлине". И даље вели свети Златоуст: "Може се рећи: не чинити добро, то је већ делимично зло, јер обелодањује лењост, а лењост је саставни део зла, или тачније: не део него повод и корен зла... Стога и блажени Павле (мисли на апостола Павла), одвраћајући од зла, води нас ка врлинама. Јер, реци ми, каква је корист од тога, ако све трње буде почупано, а не буде посејано никакво добро семе?"

Посетиоци се с радошћу сусрећу са хиландарским монасима. Са њима воде разговоре, најчешће осећајући да нека милина плени њихове душе. А када их напусте и остану сами са собом, онда им се намеће мисао о њиховом смиреномуљу. Шта је смиленоумље, које они у изобиљу имају? То је јеванђелско расположење душе, којом сав свој ум и живот хиландарски монах држи у Господу Христу. У смиленоумљу нарочито православни монах, сваку своју мисао и осећање, и све своје умовање непрестано контролише Господом Христом. Свакако, подобно апостолу Павлу који каже: "Ми ум Христов имамо" (1. Кор. 2, 16). Свети апостол хоће да каже: ми умом Христовим умујемо о свему: о Богу, о свету, о људима, о души, о целокупној творевини. Смиленоумлан човек искрено сматра себе ништавним пред Богом и људима. Он с радошћу друге чини већима од себе (ср. Флб. 2, 3). Због свега тога, смиленоумље је клима душе, стање у коме савршено успева све јеванђелско, а гине све нејеванђелско. Ово сваки саговорник из света, са хиландарским монасима осећа и труди се да разуме.

И још нешто о смиленоумљу хиландарских монаха. Смиленоумље је увек праћено кротошћу и трпљењем. У томе за углед имају апостоле и пророке (Јак.

5, 8-10), а пре свега кротког и дуготрпељивог Господа Исуса Христа (Мт. 11, 29). Али, све то троје: и смиленоумље, и кротост и трпљење само божанском љубављу стоје заједно и љубављу постоје. Једино ко има јеванђелске љубави у души, може имати ове три врлине: бити смирен, кротак и трпљив. Хиландарци живе достојно свога звања, када ове три врлине врше у љубави и с љубављу, дакле, живе достојно Бога.

Нема сумње, "Хиландар је манастир преко кога су Симеон и Сава, као ктитори приближили Србију Светој Гори и Византији, одредивши тако да српски народ вечно остане у правоверју Источне православне цркве" пише Миодраг Петровић. И не само то: "Свети Сава је у основи примио и разрађену византијску идеологију о односима између цркве и државе, уводећи одређене новине из којих се види њихово настојање да покаже да Срби нису што и Византинци. Разликује, дакле, свој народ од Византинца и других околних народа, нарочито западних, осећао је потребу да у односима између цркве и државе озакони нешто што је својствено Србима" пише исти писац.

У потпуној самосталности манастира Хиландара, зачела се и идеја о самосталности Српске Цркве, на чему је Свети Сава врло стрпљиво и брижљиво радио. Био је двадесетпетогодишњак када се упокојио његов отац

(1199). И други историјски догађаји били су пресудни, који су се у то време до гађали, као: упад Латина у Цариград и Солун 1204. г. и оснивање Латинског царства. Тим чином је била угрожена и Света Гора. Рукоположењем у чин ђакона и јеромонаха 1299. године, као тридесетогодишњак испуњавао је услов да постане Архимандрит. Са достојанством Архимандрита Сава није био потребан само манастиру Хиландару и манастиру Студеници, него и српском народу, у ширем значењу - Србији. Затим због опасности од Латина преноси у Србију мошти свога оца преподобног Симеона Мироточивог. Пре тога примио је архимандритски чин, по казивању Доментијана, у Солуну од солунског митрополита Константина - Костадија, "по грчком закону" са циљем "да буде Архијереј".

О улогама манастира Хиландара кроз његово трајање до данас много се може говорити и писати. Предпостављам да ће у наредним предавањима о томе бити изобилнијих речи и закључака. Мени није био циљ да се у ових неколико скромних мисли тим бавим, јер је то посао историчара. Ја сам се нарочито хтео осврнути, како сам напред већ рекао, на духовни лик манастира Хиландара, тј. живу хиландарску цркву, која Богочовеком битише и руководи се Духом Светим. Уствари, када манастир Хиландар у томе преизобилује и чува то као зеницу ока, онда су све његове остале акције од Бога благословене, с њим оснажене, и несумњиво воде успеху који је угодан Богу. И данас су ктитори ове велике светиње српске први и врло присутни у манастиру Хиландару, заједно са Пресветом Богородицом - Тројеручицом и чудотворком. Имајући у виду и у визији будућност манастира Хиландара, данас, у години његове осамстогодишњице могу рећи и сложити се са нашим угледним научним радником Стојаном Станојевићем: "Основање манастира Хиландара је врло важан датум у историји српске цркве и српске културе. Основан да буде при бежиште и склониште за српске монахе у Светој Гори. Хиландар је временом постао стециште и расадник српске просвете, најважније културно и просветно средиште српског народа у

средњем веку, највећа радионица српске књижевности".

И још нешто: Он је средишњи манастир између манастира Студенице, мајке наших манастира и цркава, и манастира Жиче, колевке српског црквеног, духовног и административног живота. Тако, говорити о манастиру Хиландару није могуће, а не говорити и о Светом Сави и обратно, којима је у срцу увек један те исти и неизменљиви програм - Јеванђеље. О томе благоупокојени отац Јустин каже: "... У ствари, Свети Сава је и за живота и после смрти, иако душом међу анђелима горе, остао је сав међу својима на земљи доле, творећи и даље јеванђелска дела: исцељујући болесне телом и болесне душом. Тела је исцељивао од телесних недуга, а душе од душевних недуга: неверја, маловерја, безверја, очајања, безумља, лудила, мржње, пакости, злобе, властољубља, сластољубља, грехољубља, злопуљубља, ћавољубља. Речију од свих грехова, страсти, порока, смрти, злодуха. Благодатни чудесни исцелитељ тела, он је исто време био и чудесни васкрситељ душе...", и опет и опет би додао, са њим и манастир Хиландар кроз свих осам векова свога постојања.

Данашњи хиландарски монаси, попут Светог Саве, преподобног Симеона Мироточивог и осталих богоугодника у збору Срба светитеља, утичу на свој народ не само радом, него и својим личним примером. Врлине показане у монашком подвигничком животу, сачушће и помоћ ближњима и невољнима српски народ високо цени. Наш народ и данас, одлазак у монаштво сматра чином велике жртве, како на плану личног труда, на спасењу своје душе, тако и на плану духовног живота српског народа, његове Цркве и државе. То несумњиво импонује сваком тражитељу Бога на путу монашког подвизавања, а хиландарцима посебно.

Завршавајући ово слово о манастиру Хиландару, и његовим Богоугодницима, проглашавам овај симпосијум отвореним.

Др Предраг Пузовић

МИТРОПОЛИТ СКОПСКИ ЈОСИФ И МАНАСТИР ХИЛАНДАР

Од оснивања манастира Хиландара до данас Српска Православна Црква није престајала да се стара за ову нашу највећу светињу. О томе сведоче бројни документи. Поред материјалне помоћи посебно се водило рачуна о реду и поретку у манастиру и о занављању монашког братства. У појединим тешким тренутцима кроз које је пролазио овај манастир у својој осмовековој историји, у помоћ су му притицали и поједини епископи СПЦ. Међу њима је и митрополит скопски Јосиф.

У Архиву Светог архијерејског синода сачуван је један број докумената на основу којих можемо да пратимо шта је све митрополит Јосиф учинио за манастир Хиландар у времену од 1932. до 1946. год.

Године 1932. битољски епископ Јосиф је изабран за скопског митрополита. Исте године је грчка држава аграрном реформом експроприсала методе манастира Хиландара да би збринула избеглице из Мале Азије и домородце земљораднике без земље. Овом реформом манастир је остао без најнужнијих намирница које је добијао са тих имања. У овом за манастир тешком времену митрополит Јосиф му је понудио на поклон из своје епархије манастир Св. Арханђела у Чичеву, који би служио као метод. О овоме је Светешени сабор манастира Хиландара обавестио

члан тог Сабора проигуман Онуфрије. Захваљујући писмом 12/25. новембра 1932. год. митрополиту Јосифу, Светешени сабор прима високи дар "који је дошао у оном моменту, када је ова Светиња остала, поред толиких својих метода без иједног, јер су сви методи одузети од стране грчке државе". Светешени сабор моли митрополита Јосифа да се заузме код Светог архијерејског синода да се овај његов предлог што скорије у дело приведе. У писму се даље каже: "Поклоном овога Манастира од стране Вашег Високопреосвештенства, Ваше Високопреосвештенство се увршћује у ред ктитора ове свете Обитељи, а братство овога Манастира остаје Вам вечно благодарно". У име Светешеног сабора манастира Хиландара писмо су потписали епитетри: јеромонаси Арсеније и Петер.

Обраћајући се Светом архијерејском синоду поводом овог питања митрополит Јосиф прво наглашава досадашњу улогу манастира Хиландара у нашој националној и културно-просветној историји. Желећи да Хиландар буде користан нашој Цркви и у садашњости обновом нашег монаштва, вољни смо, каже, "изаћи у сусрет молби хиландарског братства и уступити му манастир и имовину Св. Арханђела у с. Чичеву под условима које Свети архијерејски синод пропише". По његовом, мишљењу, најбоље би било храм и имовину чичевског манастира дати Хиландару под најам за деведесет девет година по цени од једног златног динара закупнине годишње, а под условом "да се имање уредно обраћује и на исто све државне и друге дажбине на време исплаћују и имање никако не задужи; да се у чичевском манастиру његовим средствима отвори школа за монашке подмладак, који би био упућиван у наше манастире у Краљевини - као и у Хиландар. Али, ако се нађе нешто боље од овога предлога бићемо готови да то прихватимо".

За време Другог светског рата митрополит Јосиф је од окупатора претеран из своје епархије. Дошавши у Београд преузео је кормило Српске Цркве пошто су патријарха Гаврила Дожића ухапсиле немачке окупационе власти. Ни у том тешком времену по Српску Цркву и народ митрополит није забора-

вљао на манастир Хиландар. Настојаје на разне начине да сазна у каквом се стању налази манастир. У том циљу је Свети архијерејски синод упутио 18. септембра 1941. год. један допис Министарству правде у коме стоји: "Умолити Министарство правде да се сходним начином изволи обавестити и Светом синоду доставити, у каквом се стању налази сада манастир Хиландар, какав је његов положај и да ли постоји могућност комуникације Српске цркве с његовом управом".

У сталној бризи за монашко подмладак у манастиру Хиландару, што је био и један од услова да опстане, Свети архијерејски синод је исте године упутио писмо министру унутрашњих послова Милану Аћимовићу у коме га моли да настоји код немачких власти да добије начелно одobreње "да се за први мах могу упутити у манастир Хиландар 10-20 монаха и искушеника, а касније по потреби, и више њих".

Пошто се очекивало да ће окупаторске власти издати визе за одлазак монаха и искушеника у манастир Хиландар, Свети архијерејски синод је затражио извештај од архијереја да ли би неки монах или младић из њихове епархије желео тамо да пође.

На акт Светог архијерејског синода од 18. септембра 1941. године одговорило је Министарство правде 9. фебруара 1942. год. кратким извештајем у коме се каже "да је у манастиру Хиландару све у реду".

Следећи документ који је сачуван у Архиву Светог архијерејског синода из ратног периода је списак монаха манастира Хиландара из 1943. године. Из тог списка видимо да је у то време у манастиру било 35 монаха, "од којих су по-ла стари и болесни, док друга половина једва да може да се снађе према величини Хиландара од чега увек зебено", како кажу потписници списка епиграфи: архимандрит Онуфрије и јеромонах Данило. У списку су наведена имена следећих монаха: проигуман Михаило, архимандрит Онуфрије, проигуман Арсеније, проигуман Доситеј, јеромонах Вићентије, старац Инокентије, јеромонах Авакум, јеромонах Данило, старац Тимотеј, јеромонах Сава, јеромонах Мојсеј, старац Сава, старац Никанор, јеромонах Калист, јеромонах Зосим, мо-

нах Андреја, монах Григорије, монах Ор, монах Анатолије, монах Нифонт, монах Сисоје, монах Дамаскин, монах Иларион, монах Симон, монах Теофан, монах Трофим, монах Мисаило, монах Герасим, монах Мирон, монах Доментијан, монах Макарије, монах Јоаникије, монах Симеон, монах Спиридон и монах Павле.

За судбину манастира Хиландара се интересовао и председник српске владе армијски генерал Милан Недић. То је вршиоцу дужности генералног секретара Светог архијерејског синодаprotoјеџу Николи Алагићу у телефонском разговору 9. фебруара 1944. год. са општио секретар у Председништву Министарског савета г. Цветан Ђорђевић. Он је истакао "да сада постоји могућност, да се тамо пошаље известан број млађих монаха и искушеника, јер су остали само старци као и то, да манастирско братство оскудева у храни и да би им се могло послати одавде хране". Стога Државни секретар препоручује Светом архијерејском синоду да о томе упути један акт господину Председнику.

Знајући да је опстанак Хиландара гарантован управо занављањем млађим монасима, митрополит Јосиф је у име Светог архијерејског синода истог дана писао председнику владе Милану Недићу. У писму каже да су грчке власти ранијих година забрањивале да у манастир Хиландар долази српски монашки подмладак, па је тако манастир остао са малим бројем монаха, од којих су већина стари и изнемогли људи. Да манастир не би сасвим остао без подмлатка, Свети архијерејски синод моли Председнику да поради код немачких власти за начелно одobreње "да се за први мах могу упутити у Хиландар 10-20 монаха и искушеника, а касније по потреби и више њих, као и испитати могућност да ли би се садејством наших државних власти могло манастиру послати и хране.

На писмо митрополита Јосифа одговорио је Државни секретар Ђорђевић 26. фебруара 1944. год. У писму каже "да немачке власти немају ништа против упућивања десеторице младих монаха у манастир Хиландар". Са садржином овога писма упознао је митрополит Јосиф архијереје, с циљем да га обна-

родују у подручним епархијама "како би се што пре одабрало и у манастир Хиландар одаславао 10 младих, одушевљених и национално исправних монаха". Са тим циљем је акт објављен и у "Гласнику".

После повлачења немачких окупационих власти митрополит Јосиф је и за време нових комунистичких власти остао на челу Цркве све до повратка у земљу патријарха Гаврила Дожића. И у новим околностима наставио је да ради на занављању хиландарског братства. Од нових власти је тражио да делује код грчке владе да се дозволи одлазак у манастир нашим монасима који би тада остали у циљу обнове манастирског подмлатка.

Стање у манастиру Хиландару било је тешко. То се види из писма јеромонаха Мојсија Хиландарца од 20. октобра 1945. год. против Стеви Димитријевићу. Јеромонах Мојсије пише против да су манастир Хиландар с помоћи Божијом и светих ктитора у току рата очували у целини. Обавештава га да је библиотекар старац Михаило умро, а да су на његово место поставили монаха од повређења о. Авакума. Поред старца Михаила умрли су још монаси: Митрофан, Спиридон, Алимпије, Симеон и Андреја.

Због оваквог алармантног стања у погледу монашког братства у манастиру Хиландару Свети архијерејски синод се 12. децембра 1945. год. обратио писмено Министарству иностраних послова ФНРЈ с молбом да дозволи слање монашког подмлатка у манастир Хиландар. У одговору од 2. фебруара 1946. год. стоји "да ће Министарство врло радо поступити по тражењу у напред означеном акту, али да би могло изаћи у сусрет овом захтеву, моли се Свети синод да изволи доставити имена лица које жели послати у манастир Хиландар".

Са садржином одговора Министарства иностраних послова ФНРЈ митрополит Јосиф је обавестио епархијске архијереје и замолио их да Светом архијерејском синоду доставе имена монашког лица или искушеника из својих епархија "уколико таквих има, која би желела да буду упућена у Хиландар".

Док је трајала ова преписка, епиграфи манастира Хиландара јеромонах Сава и монах Никанор су у име Свештеног

сабора и Братства манастира митрополиту Јосифу, као председнику Светог архијерејског синода, упутили честитку за Вајсарс. Том приликом говоре и о стању у манастиру Хиландару: "Ваше Високопреосвештенство, последњи светски рат као и његове последице оставиле су велики траг и на нашем Св. Хиландару, кад се узме у обзир да је његово братство као чувари Хиландара, и преко мере се смањило, тако да једва носи обележје Српског манастира, и да му уопште као таквом прети опасност да га не изгубимо, услед оскудице у људству.

Наш је народ увек па и за време петвековног ропства умео чувати Хиландар и очувати га, док сад у оскудици људства прети му опасност. Зато се синовски обраћамо Вашем Високопреосвештенству са најтоплијом молбом, да Вас овим известимо да Хиландару прети опасност услед оскудице у људству. Ми Вас о овом извештавамо, као и да смо Хиландар са његовим историјским богатством до ситница очували, и да он без нових снага не може даље опстati. Вашем Високопреосвештенству је познато где је стало 1939. год. по том питању, па Вас зато молимо и као познаваоца ствари и по дужности да ту ствар окончате".

Схватајући озбиљност у којој се Хиландар нашао, Светом архијерејском синоду се јавило седам лица која желе да оду у манастир. Њихова имена са основним подацима Свети архијерејски синод је доставио Министарству иностраних послова НРС. На списку су била следећа имена: јеромонах Макарије (Поповић), сабрат манастира Петке Патријаршије, рођен у Банату 26. децембра 1920.; Драгослав Прокић, послушник манастира Високи Дечани, рођен 12. априла 1922; јеромонах Георгије (Веселиновић), в.д. пароха у Љубињу, Херцеговина, рођен 2. фебруара 1910. у Војводивни; јеромонах Христифор (Обрадовић), духовник манастира Грнчарице, рођен 7. јула 1919. у Херцеговини; јеромонах Викентије, сабрат манастира Хиландара, данас живи у Нишу као духовник метоха манастира Хиландара; синђел Григорије (Удицки), професор Богословије; и Борислав Иг-

њатовић, рођен 28. јула 1922. у Белој Цркви.

Имена пријављених за манастир Хиландар Министарство иностраних послова упутило је Министарству унутрашњих послова НРС са налогом да им се издају потребне путне исправе. Министарство унутрашњих послова је 14. маја 1946. год. обавестило Свети архијерејски синод да је овим лицима одобрило одлазак у Хиландар, с тим да Министарству поднесу молбе за издавање пасоша.

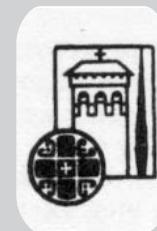
Овим одобрењем Министарства унутрашњих послова седморици кандидата да могу отићи у Хиландар ово питање није још било решено. Требало је добити и дозволу грчких власти. Зато се Свети архијерејски синод обратио Министарству иностраних послова "да изволи преко грчког посланства у Београду исходити дозволу и грчких власти за одашиљање како ове седморице тако и оних које би Српска православна црква убудуће спала у Хиландар". Министарство иностраних послова ФНРЈ одговорило је 12. јула 1946. год. "да је немогуће код грчког Посланства у Београду унапред исходити дозволу за евентуално одашиљање јеромонаха у манастир Хиландар. Да би могли поступити по захтеву Светог архијерејског синода, потребно би било претходно доставити имена ових јеромонаха који се желе посплати у манастир Хиландар, како је то и у првом случају урађено".

У Архиву Светог архијерејског синода сачуван је један документ о овом питању из времена док је митрополит Јосиф био на челу СПЦ. То је молба јеромонаха Христифора (Обрадовића) за одлазак у манастир Хиландар.

У документима нема трага да ли су ови кандидати отишли у Хиландар. У списку имена Хиландарског монашког братства за 1950. год. њихових имена нема. То указује да им грчке државне власти нису дозволиле да оду у поменуту манастир.

Патријарх српски Гаврило (Дожић) се вратио у земљу 14. новембра 1946. год. и преузео је од митрополита Јосифа кормило СПЦ. Патријарх ће са осталим епископима Српске Цркве наставити да се стара за манастир Хиландар.

Мр Момчило Голијанин

ХИЛАНДАР У ЖИВОТУ И ПОЕЗИИ

Ријетка су и мјеста, и личности, и дођаји, који су толико дубоко ушли у душу српског народа као Хиландар. Ријетка су мјеста и грађевине које је тај народ уткао и уплео толико топлине и нежности, толико скрушености и покоре, као што је то Хиландара. Урадила је то прво, а ко би други, епска народна пјесма. Најмање је важно како ће се ово Светилиште звати у слободној интерпретацији народног генија: Вилиндар или Вилендар, Филиндар или Хиландар, али је оно било и остало "чудо невиђено", како га Милош Латинима представља. "Бјел Вилиндар насред Горе Свете" постао је и остао водиља свим генерацијама. То је примјер осмишљеног трошења блага Савиног родитеља, примјер вјечне заслуге "да се њему поју летурђије оног свијета као и овога". Пренеглашена љубав према тој националној Светини у машти тог полу писменог народног пјевача наглашавала је више физичку него духовну љепоту Хиландара. Мноштво је за то примјера, али ево само једнога:

"Видио сам цркву Хиландара. А каква је, милу Бога хвала! Покривена ћемером од злата, Подзидана златном трепетаљком, А по њој су диреци од злата; Све од злата крсти и иконе; У њој седи триста калуђера..."

А онда бројне лирске пјесме и пјесници. Атос, Хилндар, Тројеручица, хиландарски монаси и њихово подвизивање "у камену, а не камену", њихово уз-

ношење молитава за грешни људски род. Ништа, баш ништа није остало што није постало предметом опјевања: и Хиландар, у камен обучен, и маслине, и звона, и крејске испоснице. Ту су иконе и фреске, богослужења и молитве, кипариси и пиргови. Личе они пјеснику на испружене руке к небу, личе на стубове на које се небо наслонило, да поклопи и покупи све тихе шапутаве молитве и уздахе и да их у се упије, да се не разаспу мисли богоугодних крстоносца који на својим сиједим власима и старачким раменима носе терете ових наших содома и гомора.

Све је овдје живо, све носи своје плодове и поруке, своје године и живот који овдје пулсира. И све има вишеструку намјену и употребу. Маслине овдје хране и птице, и монахе, и кандила, а и једни, и други, и тећи стреме висинама, Небу и Богу. Нема у тој Светој земљи стope где није кроцила стопа Божијег човјека, па отуда и оно пјесничко да "иза сваког грма чека светац", са сваког камена, узиданог у ова Богообитавалишта, гледају очи Светитеља. Ваљда те очи, које примају свјетлост Изворишта свјетlostи, и свијетле и замјењују "цивилизацијску расјету". А ту, у Хиландару и Светој Гори, где је вријеме, речено језиком технике и науке, заустављено, ту управо вријеме најбрже и иде, иде далеко испред паралелног му времена. Тамо где су мјесто зидова Свјети, а Христос мјесто крова, тамо где је Раствор и над главом и под ногом светосавско небо, тамо је дух ишао испред цивилизације. Ту је Тројеручица

чинила што је недоступно науци XX вијека.

Сат овдје не мјери вријеме, јер је вријеме безвремено. Дани имају своја имена, названа по Светитељима. У таквој пуноћи, у попуњености непролазним и вјечно - трајним, нормално је да ће пјесници пронаћи свој неисцрпни извор инспирације. Наћи ће га у лози Немањиној, која осам вијекова даје плодове, осам вијекова нероткињама рађа дјецу, у Душановом крсту као опомени да су све људске осионости зауздане, наћи ће га у свеукупном Хиландару који спрски народ опомиње вијековима да су му прошлост и будућност стопљени у једно и да је његова будућност управо у његој прошлости, а прошлост сва окренута будућности. Наћи ће пјесник инспирацију и у костурницама и у лобањама које поредани по каменим претинцима, бијеле и жуте, говоре о својој сједињености с вјечношћу.

Посебно поглавље Хиландара је Хиландарска Тројеручица, Чудотворка и Исцелитељка. Пјесници су јој прилазили с дужним поштовањем, покажнички, са уочавањем своје малености пред његовом свемоћи. Њој су се обраћали за помоћ кад је њиховом народу било мучно и кад је био пред националном катастрофом. Обраћали се се, да би им помогла да пронађу свој идентитет у општој изгубљености. А пронаћи ће га у спознаји да њихово трајање тече дотле докле је Она ту, док се метанише пред њеним ликом и док се одатле излијева благост, мир и окрепљење. Пост, молитва и скрушеност оних који вјечито бидују пред њом, испуњавају и наш живот миром . . .

... Ако је Света Гора врт Богомајке, а јесте, онда је Свети Сава његов први баштован. Сијај је овај баштован сјемељубави, слоге, праштања по Светој Гори и његов расад преносио куда је стизао, а прије свега у своју отаџбину. Истовремено је чистио коров братомржње, зависти, охолости. Ушао је у сваки спрски дом, а испред њега је ишла и за њим остајала легенда о њему. Ниједна личност у историји спрског народа није заузела толико простора у књижевности као Свети Саво. О њему су писале најумније спреке главе и ишли његовим стопама . . .

ОСВЕЋЕНИ ТЕМЕЉИ НОВЕ ЦРКВЕ У ПОДГРАБУ

Трагична је судбина великог броја православних Срба у минулом рату. Трагична и неизмерљива. Уз бројне жртве, моноги су напустили своја вековна огњишта, изгубили своја материјална добра, али и духовна, своје богомоље.

Ни "Дејтон" нас није поштедео. на рубним деловима Републике Српске, према Федерацији, повлачење су линије на штету спрског народа. Очит пример је Прача и прачанска црква св. апостола Петра и Павла, која је остала у Федерацији на свега 200 метара од линије разграничења. Бивши становници овог малог насеља у долини Праче, свакодневно тужно и немо гледају своју Богомољу. Они су се насељили у оближњи Подграб, Пале и околна села.

Идеја о подизању цркве у Подграбу, није ововремена. Она је у овом бремену и стварности постала најушна потреба за вернике и житеље Подграба, Праче и околних села између Јахорине и Романије.

У јесен 1997. године, Иницијативни одбор за изградњу цркве, посетио је његово високопреосвештенство митрополита дабробосанског господина Николаја на Сокоцу, превевши му жељу народа овога краја.

Након благослова и сагласности, одређивање Патрона будеућег храма, као и регулисање имовинско - правних послова око земљишне локације (која је у најлепшем делу Подграба, величина око 6 дуuluma), 9. новембра 1997. године њ.в.п. господин митрополит, извршио је освећење замљишта са поруком да на пролеће 1998. године почну радови на темељима будеућег храма.

Пројектну документацију израдио је "СТУДИО" из Београда. Црква је спрско-византиског стила, димензија 16 x 9 метара, врло лепа и у димензијама које одговарају потребама верника овога краја.

Активношћу грађевинског одбора и заслугом бројних донатора, у мају ове 1998. године, отпочело се са изградњом темеља и темељне плоче. Придржавајући се пројекта и геолошког налаза земљишта, уградене су велике количине бетона и арматуре (преко 200 m³ и 4 тоне).

На дан Просвећења и устројства наше Цркве, односно на Духовски Понедељак 8. јуна, 1998. године, освећени су темељи будућег храма СВ. ВАЗНЕСЕЊА ГОСПОДЊЕГ.

Свештани чин освећења и полагање Грамате у темеље, извршио је њ. в.п. митрополит дабробосански господин Николај, уз саслужење протојереја - ставрофора Милојка Топаловића, прата Слободана Лубарде, Мимомира Зекића, као и надлежног пароха протојереја Јеремије Старовлаха.

Вољом чланова Грађевинског одбора, као и мештана овог краја, избран је кум темеља у личности господина Вељка Вуковића, познатог и признатог домаћина из Сјетлине.

Свечаном чину освећења св. Архијерејској Литургији на темељној плочи будућег храма, присуствовао је велики број верника, деце из основне школе, која је преко пута цркве, као и познате личности из јавног живота општине Пале и Р. Српске.

Поздрављајући Господина Митрополита, о. Јеремија изразио је наду са жељом да будући храм истински буде Дом молитве и љубави, Дом радости свих а посебно наше деце и омладине. Похвалио је чланове Грађевинског одбора на њиховом великом доприносу и труду као и свим донаторима и приложницима.

"Данас када славимо свето тројство и рођење наше Цркве, има ли веће радости за један народ од изградње свете богојовоље. Тако су радили наши преци, па зато данас славимо осам векова светога Хиландара на Гори Атонској, бисер духовности и културе српског народа. А управо заслугом светога Саве из Хиландар нам у посету долази чудотворна икона Мајке Божије Хиландарске Тројеручице која ће походити и благослов донети народу свом".

Између осталог, биле су ово речи Господина Митрополита, који је на крају још једном честитao ово богоугодно дело, са жељом да се што пре настави градња и храм стави под кров.

За госте, донаторе, али и за све домаћине овога краја, који су својим прилозима припомогли приређен је свештани ручак.

Уз музику и песме драгачевских трубача, ручак је био пријатан, а након ручка народ овога краја први пут после дугог времена се истински провеселио.

*Јеремија Старовлах
протојереј*

НОВИ ПАРОХ У БЛАЖУЈУ

Вољом Божијом и благословом надлежног епархијског Архијереја Митрополита Господина Г. Николаја на парохију блажујску је постављен нови парох јереј Зоран Перковић. Отац Зоран је рођен на Нишићима општина Илијаш и прије овог рата био је парох на Купресу. Остао је на парохији и са својим парохијанцима подијелио све муке и страдања, која је и сам проживио. Задњих неколико година службовао је у епархији београдско - карловачкој као парох на Бежанијској коси.

Српски народ парохије блажујске ни до сада није био без свештеника. По завршетку рата и одласком о. Момира Васиљевића на нову дужност, парохију је опслуживао, и осим по потреби, служио Св. Литургију сваке друге недеље и на велике парзнике протонамјесник Миломир Ковач.

Ништа у нашем животу не бива без промисла Божијег. Зато је уочи празника светих апостола Петра и Павла било весело и живо у порти светосавског храма. Исто онако као када су пред Петровдан 1896. године сабрали се честићи домаћини у Блажују и донијели одлуку да подигну овај предивни храм у спомен првог српског учитеља и просветитеља Св. Саве. На Петровдан 12. јула 1896. године положен је темељ храма Светог Саве у Блажују. У недељу 4. октобра 1897. године освештана је новоизграђена црква. У новијој историји храм је међу првим богојољама по-грађен минобацацком гранатом 120 mm 9. маја 1992. године.

Светом литургијом служеном управо на ПЕТРОВДАН отац Зоран је обрадавао и охрабрио срца многих. Слово које је одржao послиje литургије откинуло је сузе радоснице код присутних вјерника.

Оцу Зорану желимо много успјеха на њиви Господњој, са искреним молитвама Богу и жељом: На многаја љета!

о. М.В.

ЛИТУРГИЈА У ВИСОКОМ

Постарао се свети великомученик Прокопије да се о прослави празника посвећеног њему, саберемо на молитвено и евхаристијско славље у Високом. Тако је послиje тачно шест година, молитвама овог великог мученика и угодника Божијег, служена Света литургија: Црква је споља потпуно уређена, али је унутрашњост разрушена и демолирана. Светосавски дом је мјесто данашње саборности, у том простору где је некада почела са радом прва српска школа у Босни и Херцеговини. Данас у Високом има мало Срба, али се видела радост, и сузе радоснице на њиховим лицима. Свету Архијерејску литургију служио је Митрополит Г. Николај уз саслужење архимандрита и свештеника из сестринске Грчке цркве, који са нама дјеле ову духовну радост и шест свештеника епархије. По одслуженој литургији, Господин Митрополит је у знак захвалности поклонио Икону Богородицe Краснице комandanту баталjона грчких војника пуковнику Христосу Маноласу. Господин Манолас је млад човјек, који је још из куће понио лијеп одгој и православну вјеру хришћанску. Дјелом је потврдио своју вјеру и испунио дата обећања. Његовом засlugом и ангажовањем санирана је и поправљена црква и дом. Иако крајем мјесеца одлази на нову дужност и враћа се у Грчку, омогућио је наставак радова на унутрашњем уређењу цркве. Братским загрљајем и целивом опростили смо се са овим човјеком и великим добротвором. Молимо се Господу да му по средничким молитвама Св. Прокопија подари благослов, здравље и спсење. Послиje резања славског колача и освећења славског колива, уприличено је послужење. Тако су се стекли услови да свештеник о. Миломир Ковач, може сваких петнаест дана служити Св. литургију у Високом.

Данас је и у цркви у Брези било свечано. Службу Божју су служила два свештеника и прославили празник и красну славу Св. великомученика Прокопија. Познато је да православни Срби на дан овог светитеља не раде никакве физичке послове, па су цркве у Митрополији дабробосанској биле испуњене вјерницима који су приносили топле молитве Богу и Св. Прокопију.

о. Момир Васиљевић

БРАТСКИ САСТАНАК СВЕШТЕНИКА МИТРОПОЛИЈЕ ДАБРОБОСАНСКЕ

"Пази на себе и на научу, сијој у штаме; јер ово чинећи сиашћеш и самога себе и оне који ти слушају" (1. Тим. 4,16)

Светом Архијерејском Литургијом коју је богослужио митрополит Николај са шест најстаријих свештеника и ђаконом почeo је сабор свештеника Митрополије дабробосанске. Литургија је служена у капели Св. Василија Ос- трошког, а састанак у просторијама Дховне академије и Богословије Св. Три Јерарха у Србињу. Позиву за Св. тајну причешћа и исповјести одавали су се сви свештенослужитељи у епархији. Св. тајну исповјести обавио је искусни духовник, игуман манастира Добрчева, архимандрит Симеон. По Св. тајни причешћа и завршеној Св. Литургији, молитвом и призивом Св. Духа отпочео је братски састанак.

Митрополит Николај поздравио је свештенике а затим их упознао са присјелом поштом и одлукама Св. архијерејског синода које се тичу упутстава и правилнијег рада свештеника и црквених општина.

Канонизација мученика митрополита Петра (Зимоњића) који је пострадао у Јасеновцу одушевила је све свештенике а Митрополија дабробосанска и вјерници су почастовани овом канонизацијом. Одпојан је тропар Св. свештено-мученику Петру и усвојена одлука да будућа новоподигнута црква у Војковићима, Српско Сарајево, буде посвећена овом светитељу.

Осамстогодишњица манастира Хиландара обиљежена је у Митрополији дабробосанској 28. јуна на врло достојан начин.

На крају јеprotoјереј Слободан Лубарда одржао предавање на тему "Моје виђење вјеронауке у школи - успјеси и неуспјеси", које у потпуности преносимо.

о. Момир Васиљевић

МОЈЕ ВИЂЕЊЕ ВЈЕРНОНАУКЕ У ШКОЛИ -УСПЈЕСИ И НЕУСПЈЕСИ

Основно школовање дјеце уведено је још у давна времена у свијету па и у нашој земљи. У тим основним школама дјеца стичу општа знања из поједињих предмета и љубав за поједине гране даљег школовања.

Како у опште образовање спадају: историја, географија, познавање природе и друштва и други предмети, тако је исто и вјеронаука потребна у основном образовању, односно у основним школама. Она је у основним школама потребна из више разлога. Из вјеронауке дјеца стичу знања о Богу, молитви, о својој вјери, који су саставни дио њиховог вјеровања, о свом поријеклу, нацији и свим елементима његове православне вјере. Поготову у времену послије педесет година владавине комунистич-ке партије, која је забрањивала јавно исповиједање вјере, забрањивала вјеронауку у школама па и по парохијским домовима, а то сам и лично доживио, најчешће под изговором да дјеца не могу стићи научити друге предмете, а исто тако да их вјеронаука уна зајива и прави од њих националисте и шовинисте. Она је створила више генерација које ама баш ништа или веома мало знају о својој вјери, па такви родитељи нису и не могу научити своју дјецу вјери и православљу. Ако би их покушали нечим научити то би било у већини случајева погрешно. Није се нимало чудити, кад је уведена вјеронаука у школе што су се дјеца плашила свјештеника. Требало је и времене и стрпљења да дијете убиједите да остане на часу вјеронауке. Оно први пут види свјештеника од кога су му раније родитељи правили баука и са истим га застрашивали. Лично сам доживио да ме је мајка

ђака првачића молила да скinem мантију за вријеме часа вјеронауке, јер се њено дијете плаши мантије. Из горе наведених разлога, а има их још много и много, вјеронаука је неопходно потребна у основном образовању, односно у основним школама.

Вјеронаука у основним школама је добро дошла. Јесте да смо затечени вјеронауком. Руку на срце, нисмо били, а и још нисмо спремни да вјеронауку доведемо у право и стабилно стање у школи, које њој као племенитом предмету припада. Наша неспремност се види у много чему, од програма уџбеника, наставног кадра и других већ опште познатих разлога.

Вјеронаука у школама првенствено треба да дјелује на ученике васпитно и морално. Она мора бити легалан предмет који се може лагано научити. Из вјеронауке се од дјеце не може и не смије много тражити ако желимо да исту дјеца заволе. Сам назив каже "Основно образовање" па дјецу и не треба превише оптерећивати са тешким програмом вјеронауке, него им дати основно образовање из исте. Тако би дјеца завољела вјеронауку, па би се из те љубави вјероватно опредјељивали за њено даље изучавање и школовање. Онима који оду у друге школе или не оду никадје даље, вјеронаука мора да остане у лијепом сјећању. О њој ће радо причати као омиљеном предмету и она ће им бити водиља у њиховом даљем раду и животу.

Она би требала да посвети више пажње крсној слави и њеним лијепим обичајима. Посветити пажњу посту, молитви, односно времену молитве. Овде, кад кажем времену молитве, мислим на поштовање великих и средњих празника. Доласку у те дане на света богослужења. Говорити им како у те дане није добро радити теже послове, јер су ти дани, дани-молитве. Поучавати их о тим велиkim празницима и њи-

ховом значају, значају поста, светим тајнама поготову о св. тајни крштења, исповијести и причешћа и правилној припреми за исте. Да поштују и уважавају свете тајне.

Програм свести на реалне могућности дјеце за основно образовање, садашњи програм који је сада у употреби, по мени, нема великог успјеха. Дјеца вјеронауку сврставају међу најтеже предмете основног образовања, што она сад и јесте, хтјели ми то признати или не. То није нимало похвално за вјеронауку и мислим да јој такав епитет није потребан.

Дајем себи за право да у овом излагању дам неке своје сугестије и мишљење за програм вјеронауке.

Ученици првих разреда требали би да се задрже на добрим сликовницама и из живота и рада Г. И. Христа на земљи и његових светих угодника као и светих предмета са кратким текстовима испод њих. Задавати им да исте сами цртају и успут им помало говорити о тим сликама.

Другим разредима дати садашњи програм првог разреда. Неколико ријечи о Богу, молитви, хришћанској вјери, стварању свијета и неколико лаганих прича из библијске историје старог завјета. Никако их замарати са тешким причама и именима.

У трећи, четврти и пети разред увести програм о рођењу Пресвете Богородице, рођењу Г. И. Христа, Бадњем дану, Божићу, о Христовом раду, о чудима, о лијепим јеванђелским причама, о страдању Г. И. Христа и Његовом Вајкрсењу. У овом постојећем програму који је дат само за други разред не налазим да је довољно посвећено пажње и дато простора тим јеванђелским истињама, што би требало да спада у главно основно образовање вјеронауке овог узраста.

У шестом и седмом разреду обрадити православну вјеронауку од владике Николаја Велимировића са посебним акцентом на свете тајне, а посебно на свету тајну крштења, исповијести и причешћа.

У осмом разреду обрадити литургику у кратким сажетим методским јединицама. Посветити пажњу на симболске радње при богослужењу, о самом понашању на богослужењу и учешћу у њему. Посветити пажњу црквеним обредима и њиховом значају, јер ће им то као будућим домаћинима и православцима бити од великог значаја и користи. Посветити пажњу обичајима и радњама на појединим богослужењима, примјер на Богојављење велико освећење, о врбици и другим обичајима везаним за поједиње празнике. Наравно, све ове методске јединице морају

бити сведене у кратак садржај да би се дјеци дала могућност да поставе питање ако им је нешто нејасно. Исто тако, методске јединице се морају бројчано смањити, јер је несхавтљиво да у години има тридесет шест часова вјеронауке, а четрдесет методских јединица. У години, по мом мишљењу, не би требало бити више од двадесет методских јединица како би било простора да вјероучитељ може у програм уврстити и коју духовну пјесму и посветити пажњу разговору са ученицима као и посјети мјесног храма.

Говорити о садашњем успјеху вјеронауке је незахвално. Моје досадашње искуство наводи ме да вјеронаука нема, Бог зна, велики успјех, који би требало да има. Но, и поред својих недостатаца, она ипак има успјеха. Дјеца су се научила прекрстити, научила су основне молитве "Оче наш" "Богородице дјево" а већи број "Символ вјере" и других молитви. Научили су о великом празницима, о посту, молитви и другим корисним стварима. Вјеронаука у доброј мјери има успјеха на понашање дјеце, њиховом изражавању и обраћању и поздрављању свештеника. Видни су резултати при понашању на светим обредима, водици, свећењу кућа, сахранама и другим обредима, као и понашању на богослужењима. Резултата има и у светим тајнама, као светој тајни крштења, исповијести и причешћа. Дјеца приморавају своје родитеље да их приведу св. тајни крштења, да би постије постила исповиједала се и причестила. Она има, али чини ми се, половичан успјех у посјети светим богослужењима. Ту би вјеронаука морала имати много већег успјеха. Како то постићи ни сам не знам. Можда би требало више посјета мјесним храмовима и ту одржати, гдје је то могуће, методске јединице поготово из литургије.

Гледајући по свему овоме, вјеронаука ипак има прилично доста успјеха али се са овим половичним успјехом не смијемо задовољити.

О неуспјеху вјеронауке не може се говорити. Она оваква каква је сада и са оваквим програмом ипак има успјеха, ако има неуспјеха то је само у тежини програма, његовој неприлагођености узрасту и основном образовању и недостатку стручно-оспособљеног кадра, као и недовољно за рад редовне вјеронауке.

И на крају, вјеронауку треба свести на реалне могућности узраста основног образовања, како би дјеци била омиљен предмет као и њен предавач.

*Слободан Лубарда,
протојереј*

ВЕСТИ ИЗ ОСЈЕЧКОПОЉСКЕ И БАРАЊСКЕ ЕПАРХИЈЕ

ОСВЕЋЕН ОБНОВЉЕНИ ХРАМ У БИЈЕЛОМ БРДУ

У Бијелом Брду, надомак града Осијека, дана 26. септембра 1998. године освећен је обновљени храм Св. оца Николаја који прославља 235-годишњицу постојања у овој јубиларној "Хиландарској" години обележеној многим свечаностима и молебствијима.

Многа столећа су прохујала. Многи се споменици људски срушили, али овај храм Божији остаје да и даље сведочи о постојању српског народа на овим просторима житороднє Славоније.

Божијом помоћу, уз залагање Црквеног одбора и бјелобрдског свештеника Протојереја Зорана Симића и нарочиту активност г. инж. Јове Вуковића, директора ДОО Епирус из Бијелог Брда овај свети храм је постао украс наше Епархије.

За ову несвакидашњу свечаност припремљен је и посебан дочек за наше Архијереје. Испред црквене порте и свештеничког стана организован је шпалир од мноштва народа, српске деце и омладине коме су се придружили и Српска културна Уметничка друштва из Б. Брда и Борова која су у српским народним ношњама улепшала овај величанствени скуп.

Кроз овај цветни декор "народа Божијег праћени хармоничним појањем Женског певачког друштва из Тења прошли су митрополит дабробосански Николај и епископ зворничко-тузланска Василије и домаћин епископ осјечкопољски и барањски г. Лукијан. Усхићена деца и народ су прилазили црквеним великолестојницима на благослов, целивајући њихове Ахрипастирске деснице.

Тројица српских Архијереја су потом ушла у црквену порту где их је поздравила звоњава звона светониколајевске цркве и одмах се приступило освећењу обновљене цркве.

На простору испред цркве изграђена је импровизована бина где је служена свечана свeta Архијерејска литургија уз саслужење више свештеника и двојице ћакона. За време свете Литургије певао је Хор српског певачког друштва "Јавор" из Вуковара под руковођством протојереја-ставрофора Ратомира Петровића.

У првим редовима за време литургије стајали су многоbrojni узваници из друштвенополитичког живота Српске заједнице у Хрватској међу којима издавајамо др Милорада Пуповца, председника Српског Националног већа и др Војислава Станимировића, саборског заступника. Мештане Бијелог Брда је обрадовала и посјета југословенског амбасадора у Хрватској г. Вељка Кнегевића.

Поред представника Срба овој светковини су били присутни и представници Жупаније осјечко-барањске.

Када се уради овако огроман посао и изврши генерална обнова Храма Божијег свакао да и морају бити награђени сви они који су допринели да се ово бојугодно дело заврши и украси.

Таква залсуга је припала најпре г. Јови Вуковићу, директору ДОО "Епирус" који је како рече владика Лукијан имао у себи огромну Божанску љубав да заједно са својим сарадницима украси овај свети храм и доведе у такво стање да је можда и лепши него онда када су га наши претци подигли. Из руку његовог преосвештенства г. Лукијана г. Вуковић Јово примио је орден Светога Саве другог степена, које СПЦ додељује најзаслужнијим за добро учињено на корист српског народа.

Свим другим значајним добротворима и приложницима уручене су такође Архијерејске захвалнице-грамате признања.

Присутном народу се потом обратио беседом и митрополит Николај преосећи поздраве и благослов његове светости Патријарха српског г. Павла.

Митрополит је у својим речима изразио радост што је узео учешћа у овоме молитвеном заједничарењу рекавши да и наше душе треба да буду тако лепо украшene као и наши храмови, како би могли извршавати Божије заповести и рости у мери вере Христове. Највеће добро на овоме свету јесте душа човекова, речи су митрополита Николаја.

По завршетку свете Литургије приређен је свечани ручак за многоbrojne госте и узванике. И овде, за трпезом љубави, све је одисало непосредношћу и домаћинском љубављу према другим гостима.

У току ручка ређале су се здравице, узносила се благодарност Богу за сва добра учињена. Посебно је био срећан и радостан прота Зоран Симић, који се изхвалио свим приложницима, вредним парохијанима који су радили на припреми ове светковине и обнове храма у Бијелом Брду.

Ова свечаност нас је уверила да још постоје у људима добре и трајне вредности које су на овим просторима, где се преплићу две хришћанске културе посебно данас значајне у погледу опстанка православне Цркве и верног народа.

*Јереј Предраг Азай
пр. парох Ђачевински*

САСТАНАК РЕДАКЦИЈЕ "ДАБАР"

Присутни: Митрополит Господин Николај; свештеници: Милојко Топаловић, Момир Васиљевић, Милосав Видаковић, Рајко Цвијетковић; јеромонах Јован; Златко Богдановић, Слободанка Арамбашић.

После молитве отац Јован је у уводној речи спликовито приказао рад и околности под којима је радила редакција овог часописа. Нагласио је да све што је до сада издато имали смо благослов Његовог Високопреосвещенства Митрополита Г. Николаја. Такође смо имали разумевање и помоћ поједињих људи и привредних предузећа, тако да смо већи део бројева који је излазио имао спонзора.

Поред "ДАБРА" издате су две књиге за Богословију и један путопис одлaska у Свету Земљу.

У току је припрема ванредног броја "ДАБРА" који ће обухватити спликом и речју долазак иконе свете Тројеручице у Митрополију дабробосанску.

Отац Јован је навео да лист задобија све више нових читалаца не само у нашем ужем окружењу него и из иностранства.

Постоје и примедбе читалаца на мање недостатке а посебно у рубрици "погинули војници у овом рату" где је дошло до пропуста око имена и слика погинулих војника.

Отац Момир предлаже да се у једном од следећих бројева објави образложење да су подаци погинулих војника бобијени од општинских удружења породица погинулих војника РС.

Донешена је одлука да се уведе нова рубрика која би била испуњена информацијама шта се гради и ради у црквеним општинама наше Епархије. Уисто би се објављивали и активности у парохијама, путовањима и поклоњења светињама, активности црквених хорова и др.

Митрополит Г. Николај похвалио је досадашњи рад људи укључених у овај важан рад. Дао је свој благослов за даљи рад очекујући да се што више свештенука и других лица укључи и допринесу на побољшању квалитета листа. Истакао је потребу да следећи бројеви буду посвећени јубилејима а посебно

- јубилеју 2000 - тој годишњици хришћанства.

- 780 година од самосталности СПЦ и оснивања Дабробосанске епархије

- 480 година од оснивања горажданске штампарије,

- 385 година од настанка богословије Св.

Три Јерарха

- 120 година од оснивања богословије у Сарајеву

- 120 година од оснивања хора „Слога“ у Сарајеву

Свештеник Рајко Цвијетковић је предложио а редакција је усвојила да се изврши реорганизација чланова Редакције и сарадника и да се у шири редакционски одбор пријме људи који имају смисла и хтења за ову врсту после.

*Проћајереј Рајко
Цвијетковић*

*Новосаграђени храм
Св. Ђо^{рђ} Јована Крститеља у
Вишеградској бањи, који ће се,
ако Бог да, осветити у ље^{то}
идуће године.*

ВИЈЕСТИ

У Богословији Св. Три Јерарха у Србију, првог септембра почeo је рад око 170 ученика у свих пет разреда, као и прва генерација шесторазредне богословије, чиме Богословија постаје Виша школа (шесторазредна)

* * *

По обављеним испитима, и упису, почела је редовна настава на Духовној академији у Србију. У прву годину студија уписано је 25 студената.

Ове академске године се очекују и први дипломирани студенти Духовне академије.

* * *

У припреми је парохијски приручник формулара крштених, вјенчаних и умрлих.

Ово је практично издање за сваког свештеника, јер ће на једном мјесту имати мале практичне обрасце за уписивање података о крштенима, вјенчанима и умрлима своје парохије, и тако водити парохијске евиденције.

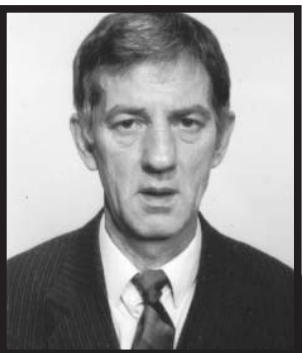
Очекујемо да ће свештеници радо прихватити овај приручник, а како ће бити у обавези да по један примерак испуњеног приручника доставе Епархији приликом подизања новог, празног, то ћemo имати у свако време двоструку архиву, па у случају неких незгода (пожар или сл.) податке ћemo имати и у митрополији.

По изласку прошлог броја нашег листа, било је неколико примједби родбине погинулих војника на тачност података.

С обзиром на тешкоће приликом прикупљања и обраде података грешке су могуће. Исто тако и због обимности посла настају грешке.

Редакција не улази у провјеравање тачности података већ само припрема добијене податке за штампу.

Извињавамо се због насталих грешака. Трудићемо се да их убудуће не буде.

СЈЕЋАЊЕ

**БРАНКО (Алексе)
ЈАЊУШИЋ**
1996 - 1998

СЈЕЋАЊЕ

**САША (Анастасије)
БЕРЕНЦ**
1969 - 1992 - 1998

ЈЕЛКА КОРОНСАВАЦ

У 73. г. живота преминула је противница Јелка (рођ. Прекодравац) Коронсавац, супруга протојереја-ставрофора Боривоја Коронсавца. Протиница Јелка је рођена 19. 12. 1925. године у Чепину код Осека, од оца Илије и мајке Марте.

Дјелила је са својим супругом добро и зло, по мјестима где је службовао од Санџака до Добоја, Штавља, Срема, Семберије, Бродца, Пурачића, Добоја. 19. 09. 1971. за служења Цркви, помоћница своме супругу на обнови храмова и парохијских дома, блаженопочивши владила зворничко-тузлански Г. Лонгин одликовао је противницу граматом признања.

Опремила је многе цркве, обукла је украсила благољешијем и истовремено подучила многе младе попадије. Позната по својој гостољубивости и гостопримству кроз чију је кућу прошло много младих свештеника, поготово док је прата био архијерејски намјесник.

Нарочито је његовала цвијеће, уљешавала и умирисавала парохијске домове и дворишта.

Преминула је у Сокоцу, где је живјела послије прогонства из Сарајева.

Опјело је служио протојереј-ставрофор Милорад Љубинац у храму Св. пророка Илије у Сокоцу, а сахрањена је, по њеној жељи, на православном гробљу у Сремској Митровици.

СЈЕЋАЊЕ

**РАДЕНКО
БЛЕЛАКОВИЋ**
1992 - 1998

*Неујијешна супруга
Добрила*

СЈЕЋАЊЕ

**СОЊА
БЛЕЛАКОВИЋ**
1992 - 1998

*Неујијешна мајка
Добрила*

СТАРИЦА

На крају села, на крају пута, живјела је старица Станија. Посуствала снагом уморна од тешка живота, једну је жељу и наду имала да сву дјецу једног дана сакупи, да их све види, испричава се, посавјетује, изљуби, па да с миром преда душу Богу.

Отако је остала удова свима је на терету, мало је ко разумије, комшије су је слабо посјећивали. Стара кућа са већ дотрајалим кровом од шиндре била је једина таква у селу. Тихо је живјела очекујући глас или долазак расуте дјече по свијету, али и сама пред крај живота поче да сумња да ће се њена жеља испунити.

Туга је стискала а једина радост коју је доживљавала била је од Вере и Марка, дјече сиротог Алексе који је једини повремено помагао баки Станији. Дани су пролазили, доће и зима. Са мало сувараца без дрва затече зима старицу. Већ рјешена да ову зиму издржати не може, она се поче молити Богу - да јој узме душу да се не пати. Тај дан, нешто јој се ражали, туга јој се спустила на душу као никад до тад. Сва натекла од суза туговала је и говорила: „Ех дјепо, дјепо, колико сам вас жељна, ви ме скроз заборавили. Како тако могу да забораве моју бригу, жртву, ноћи непроспаване, да-ноћни рад да њима боље буде. Ништа ја од вас не тражим само да вас видим, ижљубим, да бар једном срећна будем, па нека онда и умрем..“ Осјети наједном неки неописив мириш и тако јој се душа испуни миром да наједном сва поста спокојна..

Нешто лупну, она се окрену и видје Марка и Веру. „Бака Стано, што овдје код тебе нешто дивно мириш, како је диван мириш, шта је то бака Стано?“ Она се само смјешила. Марко се и Вера згледаше. Како то да се бака

Стана смије. То одавно нисмо видјели? „Мили моји анђели, па ви миришете. Шта лепше може да мирише од чисте, свете и мале душице?“ Тај дан се Марко и Вера толико дugo задржаше са баком Станом да их и

мрак ухвати. Кући их испрати бака Стана и изљуби као своју дјечу. Сутрадан бака Стана је умрла. На сахрани скупи се много свјета. Дођоше и дјеца баке Стане. Би велики плач, јер једно нечитко писмо прочита стари прота које остави бака Стана: „Одлазим из овог свјета жељна дјече, која немаме времена да ме обиђу. Не љутим се већ молим Бога да им и он опрости дјечији немар, а ја им праштам све. Хвала Богу и Марку и Вери што задње сате мога живота доживјех такву радост и такву срећу коју ја никад у животу нисам доживјела и не могу је описати. Чини ми се да сам већ тада била у рају. Молите се Богу за себе и за мене.“

J.J.G

ДАБАР

Билтен излази тромесечно

С БЛАГОСЛОВОМ МИТРОПОЛИТА
ДАБРОБОСАНСКОГ Г. НИКОЛАЈА

Главни и одговорни уредник:
Јеромонах Калисћиш (Бобушин)

Технички уредник:
Јеромонах Јован (Гардовић)

Редакција:
шројер. Бождан Станишић,
шројер. Рајко Цвјетковић,
шројер. Милосав Видаковић,
шројер. Момир Васиљевић,
Миомир Боровић, Миљан Попић,
Злајко Бодановић,
Слободанка Арамбашић

Фотографије
Саша Савовић, Љубе Јакшић

Сарадници:
Жељко Радовић, Теодора Пајић,
Рашко Боловић, Дејан Пузовић,
Младен Видаковић, Ненад Џејић

Уредништво
и администрација:
МАНАСТИР УСПЕЊА
ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ
Добрин, Република Српска

Адреса редакције:
Манастир Добрин
31243 Мокра Гора

Телефон:
(+381) 073/612-603

Рукописи и фотографије се не враћају

Тираж:
2000 примерака

Штампа:
„ОСЛОБОЂЕЊЕ“ штампарија
„Мићо Соколовић“ Рогашница

Рачунарска припрема штампе:
Издавачка кућа „ДАБАР“
(Мирољуб Радуловић,
Виолета и Зоран Глушчевић)

Решењем Министарства информација
Републике Српске, број 01-280/96 од
12.07.1996. године, Билтен Манастира
Успење Пресвете Богородице
у Добрину под називом „Дабар“ је
уписан у Регистар јавних гласила
под редним бројем 152.